

BELÜGYMINISZTERIUM

DR. PINTÉR SÁNDOR
miniszter

**Biró Ferenc úr
elnök
részére**

Iktatószám: BM/3642/2023.

Korrupcióellenes Munkacsoport

Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

A Korrupcióellenes Munkacsoport (a továbbiakban MCS) 2023. június 13-án elfogadott, a 2023-2025 közötti időszakra szóló középtávú nemzeti korrupcióellenes stratégia tervezetére vonatkozó kiegészítő jelentésével (a továbbiakban: Kiegészítő Jelentés) összefüggésben az alábbiakról tájékoztatom Elnök Urat.

A Belügyminisztérium által előterjesztett, a *Korrupcióellenes Munkacsoport 2023-2025 közötti időszakra szóló középtávú nemzeti korrupcióellenes stratégia tervezetére* (a továbbiakban Stratégia) vonatkozó kiegészítő jelentésében foglaltakkal kapcsolatos kormányzati álláspontról szóló előterjesztést a Stratégiai és Családügyi Kabinet a 2023. szeptember 25-ei ülésén megtárgyalta és jegyzőkönyvi határozattal jóváhagyta az abban foglaltakat.

A határozati javaslatban foglalt feladatmeghatározás értelmében ezúton jelzem, hogy a Kiegészítő Jelentésben foglaltak megvitatása megtörtént, és intézkedtem az abban foglalt konszenzusos javaslatoknak a Stratégiába történő beépítése iránt.

A Kiegészítő Jelentés tartalmazza a MCS részéről konszenzussal bíró javaslatokat, valamint a nem kormányzati szereplőket képviselő tagok – a MCS egységes javaslatainak nem tekinthető – véleményét is.

Ezúton mellékelten megküldöm a MCS konszenzusos javaslatait és az ezek elfogadására javasolt kezdeményezéseket, továbbá a MCS nem kormányzati szereplőket képviselő tagjainak véleményét az azokkal kapcsolatos kormányzati válasszal együtt, valamint a hazai érdekelt felekkel történő egyeztetés eredményeképpen átdolgozott Stratégiát.

Budapest, 2023. október „16. ”

Üdvözlettel:

Dr. Pintér Sándor

A Korrupcióellenes Munkacsoport 2023. évi konszenzusos javaslatai

A	B	C	D
Sorszám	Almunkacsoport	Kormányzaton belüli témafelelős	Kormány általi elfogadásra javasolt kezdeményezések
1.	Ügyviteli és monitoring almunkacsoport	EUM	A Stratégia tartalmazza a korrupciós jelenségek okait, azok társadalmi, gazdasági kárát, a korrupciós jelenségeket, valamint főbb típus-ezeteit is.
2.	Ügyviteli és monitoring almunkacsoport	BM	A Stratégia mutassa be a korábbi stratégiai intézkedési milyen eredményt hoztak.
3.	Ügyviteli és monitoring almunkacsoport	BM	A Stratégia helyzetértékelése legyen összhangban a célrendszerrel, valamint a beavatkozási területekkel és az azokhoz rendelt intézkedésekkel. A Stratégia végrehajtásának nyomonkövetése érdekében készüljön egy mérföldköveket és célértékeket előíró táblázat.
4.	Transzparencia almunkacsoport	BM	A Stratégia rendelkezzen az intézkedési tervben foglaltak végrehajtásának monitoringjáról és a nyilvánosság rendszeres tájékoztatásáról.
5.	Ügyviteli és monitoring almunkacsoport	BM	A Stratégia részletesen ismertesse a 2010-2022 közötti időszak korrupció elleni fellépés területén elért eredményeket.
6.	Büntetőeljárások almunkacsoport	MK, IM	A Stratégia térjen ki az NVSZ elmúlt években történt feladat- és hatáskör módosításának okára, illetve az elmúlt években történt információszabadsággal kapcsolatos törvénymódosításokra.
7.	Ügyviteli és monitoring almunkacsoport	BM	A Stratégia fogalmi készlete koherens módon kapcsolódjon a Stratégia tartalmi elemeihez.

A	B	C	D
Sorszám	Almunkacsoport	Kormányzaton belüli témafelelős	Kormány általi elfogadásra javasolt kezdeményezések
8.	Ügyviteli és monitoring almunakacsoport	BM	A Stratégia intézményi kereteit bemutató rész egészüljön ki további olyan intézményekkel, akiknek jelentős szerepe van a korrupció elleni fellépés terén.
9.	Ügyviteli és monitoring almunakacsoport	BM	A Stratégia célrendszere legyen összhangban az intézkedési tervben megfogalmazott feladatokkal.
10.	Ügyviteli és monitoring almunakacsoport	BM	A Stratégia mentelmi joga vonatkozó beavatkozási területéhez kapcsolódjanak az intézkedési tervben feladatok, vagy a téma a helyzetértékelő részben kerüljön bemutatásra.
11.	Ügyviteli és monitoring almunakacsoport	BM	A Stratégia teremtsen meg a „közfőra szerveinek integritása” fejezetben foglaltak és az ehhez kapcsolódó intézkedések közötti összhangot.
12.	Ügyviteli és monitoring almunakacsoport	BM	A Stratégia mutassa be a „Jó Állam Mutató” rendszeréhez igazodó nemzeti sajátosságokat figyelembe vevő felmérésnek milyen hozzáadott értéke van a nemzetközi felmérésekkel szemben, illetve térjen ki e módszertan elkészültére és hozzáférhetőségére.
13.	Büntetőeljárások almunakacsoport	IM	A Stratégia mutassa be a nemzetközi vesztegetés elleni fellépés területén tervezett intézkedések hangsúlyossága indokoltságát.

A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak javaslatai

A	B	C
Sorszám	A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak konkrét javaslatai	A Kormány válasza a vélemények kapcsán
1.	Az aktuális kihívásokat kezelő etikai és magatartási követelmények rögzítése és gyakorlatba ültetése <i>A Stratégia szerint “Az etikai és magatartási kódexek megerősítéséhez szükséges, hogy – bár azok elsősorban az egyén lelkiismeretére hatnak – olyan hatékony és eredményes mechanizmusok is társuljanak hozzájuk, amelyek hathatósan elősegítik az érvényesülését.”</i> Az intézkedések között nem található ezen mechanizmusokra vonatkozó javaslattétel, még elméleti síkon sem, amely ugyanakkor az észrevételünk 1.3. pontjával összhangban elsődleges fontosságú lenne.	A Stratégia intézkedési tervének egyes intézkedései megteremtik a magatartási kódexek elkészítésének lehetőségét, valamint ezzel kapcsolatos további lépések megtételét. A tervezet 2.1. intézkedésben a Kormány felhívja az igazságügyi minisztert, hogy készítsen javaslatot olyan jogszabályi környezetre – figyelemmel az Európai Unió szerveinek ilyen magatartási szabályaira – amely a politikai és szakmai felsővezetőkre, tanácsadóikra, a miniszterelnöki megbízottakra és az országgyűlési képviselőkre, valamint az Országgyűlés Hivatala dolgozóira vonatkozó az érvényesítési mechanizmusok eljárási szabályaira is kiterjedő magatartási kódexek elkészítésére lehetőséget ad. A tervezet szerinti 2.2. intézkedés alapján a Kormány felhívja az érintett szervezetet, hogy – az Országgyűlés Hivatalának bevonásával – tegyenek javaslatot a legfelső szintű vezető tisztségekkel felruházott személyek, tanácsadók és az országgyűlési képviselők, valamint az Országgyűlés Hivatala

A	B	C
Sorszám	A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak konkrét javaslatai	A Kormány válasza a vélemények kapcsán dolgozói számára az érvényesítési mechanizmusok eljárási szabályaira is kiterjedő etikai kódexek megalkotására. A tervezet szerinti 3.4. intézkedésben a Kormány felkéri az Országos Bírósági Hivatalt, hogy biztosítson rendszeres képzéseket a bírák és ülnökök számára a bírói etikai kódexben megfogalmazott magatartási szabályok érvényesülése érdekében. Ugyanígy a 3.7. intézkedésben a Kormány felhívja a belügyminisztert, hogy a rendőri állomány egyéni integrálásának erősítése érdekében – a Magyar Rendvédelmi Kar bevonásával – gondoskodjon a Rendőri Hivatás Etikai Kódexének kiegészítéséről annak érdekében, hogy az részletesebb, gyakorlatiasabb útmutatásokkal tudja támogatni az állományt a követendő magatartásban. A tervezet szerinti 4.4. intézkedésben a Kormány felkéri a Magyar Kormánytisztviselői Kart, hogy Hivatásetikai Kódexét egészítse ki az összeférhetetlenségi esetek elkerülése, kezelése, valamint az érdekérvényesítőkkal való kapcsolattartásra vonatkozó részletes szabályokkal, az integritási tanácsadók feladatellátására építve, az

A	B	C
Sorszám	A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak konkrét javaslatai	A Kormány válasza a vélemények kapcsán
		Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a köztisztviselői etikai kódexekre vonatkozó ajánlásának megfelelően. A tervezett intézkedések azt célozzák, hogy az etikai és magatartási követelményekre az egyes személyi körökre lebontva megfelelő szabályozási keret kerüljön kialakításra. Az intézkedések így szükségszerűen feladatokat határoznak meg, megnevezve a határidőt és a felelősöket, azonban a magatartási kódexekkel kapcsolatos intézkedések feladatmennyiségének teljessége szükségszerűen – annak számossága és részletezettsége miatt – nem is kaphat helyet az intézkedési tervben. Ez szétfeszítené az intézkedési terv (és egyébként a Stratégia) kereteit is.
2.	Megfelelő funkcionális autonómia biztosítása az ellenőrzési mechanizmusok működtetésében	Az Európai Bizottság által a Stratégia tervezetére vonatkozó, az ellenőrzési mechanizmusok működtetésében a megfelelő funkcionális autonómia biztosítására tett észrevételei alapján jelenleg még zajlik a szöveg átdolgozása.

A	B	C
Sorszám	A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak konkrét javaslatai	A Kormány válasza a vélemények kapcsán
	Erre vonatkozóan semmilyen konkrét javaslat nincs az intézkedési tervben, amely ugyanakkor az észrevételünk 1.2.b) pontjával összhangban elsődleges fontosságú lenne.	
3.	A bejelentővédelem – élethelyzeti szemléletű – megerősítése Erre vonatkozóan semmilyen konkrét javaslat nincs az intézkedési tervben.	A Stratégia átdolgozott tervezetének intézkedési terve tartalmaz intézkedéseket a bejelentővédelem – élethelyzeti szemléletű megerősítésére. Megjegyzendő, hogy már a Stratégia célrendszerében egyértelműen megfogalmazásra kerül a bejelentővédelem megerősítése. A Stratégia ez alapján – hangsúlyozva a jogi garanciák fontosságát – kiemeli a képzések tartásának és a közérdekű bejelentéseket fogadó szervek közötti együttműködési mechanizmusok fejlesztését. A Stratégia intézkedési tervének 4.2.-es intézkedése alapján a Kormány felhívja az érintett minisztereket, hogy az irányításuk, illetve felügyeletük alá tartozó, közérdekű bejelentéseket fogadó szervek tekintetében gondoskodjanak az új bejelentővédelmi szabályozásról szóló képzések megtartásáról.

A	B	C
Sorszám	A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak konkrét javaslatai	A Kormány válasza a vélemények kapcsán A Stratégia átdolgozott tervezete szerinti intézkedési terv 5.1. c) pontja alapján a Kormány felkéri a Közbeszerzési Hatóságot, hogy a nyilvánosság biztosítása érdekében tegye közzé az öntisztázással felmerülő feladataival összefüggésben, a megbízhatóság megállapítása iránti kérelmet elutasító döntéseit és a közérdekű bejelentések kivizsgálásának lezárását követően, a bejelentő anonimitásának szükség szerinti biztosításával, a bejelentésekkel kapcsolatos főbb információkat. Az 5.2. intézkedés szerint a Kormány a feladat elvégzéséhez az Integritás Hatóságot kéri fel. Emellett az intézkedési terv 6.6. intézkedésének a) alintézkedése alapján a Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter gondoskodik tájékoztató kampányok lefolytatásáról többek között a bejelentő személyek védelméről. Ezen felül a Kormány az alapvető jogok biztosát is felkéri, hogy ennek során működjön közre abban, hogy a bejelentővédelmi-rendszer a civil korrupció elleni fellépés hatékony eszköze legyen. Mind az együttműködés biztosítása, mind pedig a képzések tartása azt a célt szolgálja, hogy a jogi garanciák mellett a bejelentővédelem intézménye megfelelően biztosított legyen.

A	B	C
Sorszám	A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak konkrét javaslatai	A Kormány válasza a vélemények kapcsán
4.	A korrupcióval szembeni hatékony büntetőjogi fellépés <i>Stratégia: "A korrupcióval szembeni fellépés nem kizárólagos, de rendkívül fontos eleme a már elkövetett korrupciós bűncselekmények eredményes feltárása és hathatós szankcionálása. Ez magában foglalja a büntető eljárási jogszabályi rendelkezések – szükség szerinti – felülvizsgálatát, valamint a nyomozó és igazságszolgáltatási szervekre vonatkozó szabályok és gyakorlatok továbbfejlesztését is. Különösen jelentős feladat azoknak a folyamatoknak a megerősítése, amelyek a korrupciós ügyeknek a feljelentésig, illetve a büntetőeljárás megindításáig való eljutását biztosítják, illetve támogatják."</i> Erre vonatkozóan semmilyen konkrét javaslat nincs az intézkedési tervben.	A kondicionalitási eljárás keretében Magyarország vállalta a közhatalom gyakorlásával vagy a közvagyon kezelésével kapcsolatos kiemelt bűncselekmények esetén alkalmazandó külön eljárás bevezetését. Ennek megfelelően módosításra került a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (lásd a CV/A. Fejezetet). A jelenleg hatályos szabályozásra vonatkozóan az uniós költségvetésnek a jogállamisági elvek magyarországi megsértésével szembeni védelmét szolgáló intézkedésekről szóló (EU) 2022/2506 tanácsi végrehajtási határozatban szereplő aggályok kezelése érdekében jelenleg még folytatódnak a tárgyalások. Mindazonáltal a Gazdaság-újraindítási Akcióterv végrehajtása érdekében Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképeségi Tervéhez kapcsolódó intézkedési lista jóváhagyásáról szóló 1495/2021. (VII. 23.) Korm. határozat 2. mellékletének 48. pontja rögzíti, hogy a Kormány felülvizsgálja a közhatalom gyakorlásával vagy a közvagyon kezelésével kapcsolatos kiemelt bűncselekmények esetén alkalmazandó külön eljárás működését, és megállapításait jelentésben mutatja be, beleértve az elvégzett esetek és felülvizsgálatok értékelését és konkrét statisztikai

A	B	C
Sorszám	A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak konkrét javaslatai	A Kormány válasza a vélemények kapcsán
		adatokat a többi kivizsgált magas szintű ügyhöz képest, amelyekben nem került sor felülvizsgálatra. A felülvizsgálatban kifejezetten jelezni kell azt is, hogy szükségesnek tartják-e az eljárás jogszabályi módosítását, és meg kell jelölni az erre tervezett időkeretet. Ez a vállalat egyértelműen arra irányul, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény CV/A. Fejezetében szereplő eljárással kapcsolatos esetleges jogalkalmazói problémákat feltárják, és a jogalkotás reagálhasson ezekre. Ennek a felülvizsgálatnak egyértelmű célja a korrupcióval szembeni büntetőjogi fellépés hatékonyságának a javítása. Ennek a Kormány által vállalt feladatnak a határideje 2023. IV. negyedév. A büntetőjogi fellépésre vonatkozó intézkedéseket hiányoló civil kritikák, tekintettel a fentiekre, tartalmi szempontból alaptalanok.
5.	Hatékony társadalmi párbeszéd biztosítása az állami döntéshozókészítésben <i>Stratégia: "A kormányzat által kiadott jogszabályok, illetve a Kormány által benyújtott törvénytervezetek tekintetében intézkedések történtek a szervezetek társadalmi egyeztetésre bocsátásának – számszerű – erősítésére. A társadalmi</i>	A tervezett Stratégia fontosnak tartja a társadalmi aktivitás növelését, ennek elérését az intézkedési terv 6.1.–6.3. intézkedései biztosítják. A társadalmi aktivitáshoz szükséges, hogy az arra való fogékonyságra való készségek fejlesztése fiatalokban megkezdődjön, a 6.1. és 6.2. intézkedések így a fiatal generációt célozzák meg. Ennek megfelelően a tudatoságnövelés szükségességét szem előtt tartva a tervezet szerinti 6.1. intézkedés

A	B	C
Sorszám	A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak konkrét javaslatai <i>párbeszéd hatékonyságához ugyanakkor az állami aktivitás mellett a társadalom aktivitása is szükséges, amely figyelemfelhívó és tudatosságnövelő intézkedésekkel növelhető.</i> Erre vonatkozóan semmilyen konkrét javaslat nincs az intézkedési tervben.	A Kormány válasza a vélemények kapcsán alapján a kulturális és innovációs miniszter és a belügyminiszter ajánlást dolgoz ki a fiatal generáció szemléletformálása érdekében a korrupciómegelőzési ismeretek felsőoktatási tananyagba történő integrálására. A tervezett 6.2. intézkedés ezen túl felhívja a belügyminisztert, hogy gondoskodjon az etika és integritás témakörben tájékoztató anyag megküldéséről a köznevelési intézmények részére. Végül, a tervezett 6.3. intézkedés alapján a közszféra tervezett mentorálási rendszerében a korrupcióval kapcsolatos ismeretadás érdekében a belügyminiszter gondoskodik a mentorok felkészítéséről.
6.	A korrupció elleni fellépéssel kapcsolatos gazdasági tudatosság és felelősségvállalás erősítése Stratégia: <i>“A korrupció visszaszorítására tett állami, kormányzati lépések és a tisztességes jövedelemszerzési lehetőségek bővítése (pl. magasabb bérek) irányuló kormányzati intézkedésekkel csökkent a potenciális érintettek korrupciós</i>	A civil vélemény által a Stratégia tervezetéből kiemelt, a Stratégia célszövegéből származó szövegrészlet helyzet-megállapítása tényező és helytálló, azonban a vélemény végén megfogalmazott állítás nem következik belőle. Ezen túl a Kormány komoly erőfeszítéseket is tett a nevesített ágazatokban a bérfelesztésből fakadó helyzet kezelésére, azonban ezt a rendkívül összetett, a nemzetközi környezet jelenlegi adottságaiból is származó helyzetet semmiképpen sem az új Nemzeti Korrupcióellenes

A	B	C
Sorszám	A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak konkrét javaslatai <i>bűncselekmények elkövetésére vonatkozó kockázata, azonban, mivel a korrupció legtöbbször gazdasági motivációból történő, gazdasági eszközökkel megvalósított, és az elkövetők számára gazdasági előnyökkel járó tevékenység, emiatt elengedhetetlen, hogy a gazdasági tevékenységek korrupciós vonatkozásaival is foglalkozzunk. ”</i> Erre vonatkozóan semmilyen konkrét javaslat nincs az intézkedési tervben. Az oktatási és szociális szféra dolgozóinál indokolt a béremelési intézkedések szükségességének rögzítése (bár az oktatási szférában minimálisnak mondható a korrupciós helyzetek előfordulása).	A Kormány válasza a vélemények kapcsán Stratégia absztrakciós szintjén kell rendezni. Ellenben a helyzet-megállapításból következnek olyan intézkedések, amelyeket a Stratégia jelenlegi átdolgozott verziója „7. A nemzetközi vesztegetés elleni fellépés” című intézkedés-csoportjában rögzít.
7.	A közbeszerzési verseny erősítése Erre vonatkozóan semmilyen konkrét javaslat nincs az intézkedési tervben, javasolt hivatkozni a Korrupcióellenes Munkacsoport és az Integritási Hatóság jelentéseiben foglalt javaslatokra ebben a tárgykörben.	A Stratégia átdolgozott tervezete új intézkedés-csoporttal egészült ki kifejezeten a „Közbeszerzési és gazdasági verseny tisztasága” erősítésének céljával. Ez a csoport négy dedikált intézkedést is megfogalmaz a témában.

A	B	C
Sorszám	A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak konkrét javaslatai	A Kormány válasza a vélemények kapcsán
8.	A tisztességes piaci verseny és a piaci szereplőkkel szembeni tisztességes eljárás megerősítése Erre vonatkozóan semmilyen konkrét javaslat nincs az intézkedési tervben, javasolt a Gazdasági Versenyhivatal aktív bevonása, a versenyjogi jogsértések tekintetében külön beavatkozási terület meghatározása, (sic!) tekintettel főként arra, hogy a GVH az egyik legkevésbé aktív és hatékony szervezet, amely ugyanakkor számos korrupciós ügycsoport felderítésében kellene vezető szerepet vállaljon (pl. közbeszerzési jogsértések feltárása).	A Stratégia átdolgozott tervezete új intézkedés-csoporttal egészült ki kifejezeten a „Közbeszerzési és gazdasági verseny tisztasága” erősítésének céljával. Ez a csoport két dedikált intézkedést is megfogalmaz a témában.
9.	A tulajdonosi struktúrák átláthatóságának erősítése Stratégia: <i>“a gazdaság és a nonprofit szféra vagyonegyesítő jogi személyei és vagyontömegei tulajdonosi háttérének és működésének átláthatósága megnehezíti a korrupciós ügyletek megvalósítását, illetve a korrupcióval érintett vagyonok tisztára mosását. A gazdasági társaságok tekintetében a tulajdonosi struktúra már áttekinthető, a tagok a cégnyilvántartásból megismerhetők. Célszerű felülvizsgálni, hogy más szabályozási</i>	Az Európai Bizottság által a Stratégia tervezetére vonatkozó, 4.2.4.3. pontjára tett észrevételei alapján jelenleg még zajlik a szöveg átdolgozása.

A	B	C
Sorszám	A Korrupcióellenes Munkacsoport civil tagjainak konkrét javaslatai	A Kormány válasza a vélemények kapcsán
	<i>területeken (vagyonkezelő alapítványok, pénzalapok stb.) milyen megoldásokkal erősíthető az átláthatóság.”</i> Az intézkedési terv nem tartalmazza a legnagyobb korrupciós relevanciával bíró magántőkealapok szabályozásának újragondolására vonatkozó javaslatot, ennek beemelését javasoljuk.	

A 2023-2025 közötti időszakra szóló középtávú Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia

1. Összefoglaló

Hazánk elkötelezett a korrupció minden formájának megelőzése és visszaszorítása iránt. A kondicionalitási eljárás, valamint a helyreállítási és ellenállóképességi terv keretében Magyarország vállalta, hogy 2023. július 1. és 2025. december 31. közötti időszakra vonatkozó nemzeti korrupcióellenes stratégiát (a továbbiakban: Stratégia) készít.

A Stratégia egy átfogó, középtávú korrupciómegelőzési dokumentum, amely tartalmaz

- a nemzetközi szervezeti ajánlásokat,
- a helyreállítási és ellenállóképességi tervben megfogalmazott egyes vállalásokat,
- a Korrupcióellenes Munkacsoport konszenzusos javaslatait,
- a korábbi stratégiák végrehajtási tapasztalata alapján tovább vitt egyes vívmányokat,
- új, a korábbi stratégiákban még nem azonosított beavatkozási területeket.

A Stratégia célrendszere és beavatkozási területei illeszkednek a helyreállítási és ellenállóképességi terv keretében Magyarország által vállalt intézkedésekhez, azonban a még végrehajtás alatt lévő, vagy arra váró feladatokat a Stratégia cselekvési terve – az egyértelműségnek és a hatékonyságnak a nyomon követési tevékenység során történő biztosítása és a párhuzamosságok elkerülése érdekében – **nem tartalmazza**, azok a „Magyarország helyreállítási rezilienciaépítési terve” értékelésében szerepelnek, melynek nyomon követése az Európai Unió Ügyek Minisztériuma koordinációja mellett történik.

A Stratégia célrendszere egy keretrendszer. Túlmutat a Stratégia cselekvési tervében meghatározott feladatok teljesülésével elérendő konkrét célokon. A célrendszer orientálja az egész társadalmat a követendő magatartásra mind egyéni, mind szervezeti szinten, valamint a Stratégia cselekvési tervén túl jelentkező feladatok végrehajtása során.

Ez a Stratégia – bár formájában és tartalmában épít arra – megkülönböztetendő a 2021-2027 programozási időszakra, valamint a helyreállítási és ellenállóképességi terv végrehajtására készült csalás és korrupció elleni stratégiától, amely kizárólag az uniós támogatások felhasználásának tisztaságát, hatékonyságát, valamint átláthatóságát hivatott elősegíteni. A két stratégia céljait, valamint az azokból fakadó feladatokat összehangolt módon, egymást kiegészítve és szinergiáikat biztosítva kell végrehajtani.

2. Bevezetés

A korrupció jelenléte negatívan befolyásolhatja az adott ország gazdasági teljesítményét, a demokratikus intézmények működését, és az állami szolgáltatásnyújtás igénybevétele során csorbítja a közbizalmat, az állampolgári aktivitást. A korrupció elterjedésének általános oka alapvetően olyan erőforrás megszerzésének lehetősége, mely szűkösen vagy nem megfelelő színvonalon áll rendelkezésre. Ezen túl – nem szolgáltatások esetén – vannak egyéb, emberi tényezői is, mint például pusztán az anyagi haszonszerzés.

A korrupciós jelenségek csökkentésének hatékony kezelését egyrészt nehezíti az a tény is, hogy a lakosság egy része nincs tisztában a cselekmény súlyával, kriminalizáltságával. A másik jellemző ok, hogy a korrupció érzékelése eltér a valós korrupciós helyzettől, „a közvélemény (vagy akár a nemzetközi szervezetek) által korrupcióként értékelt cselekmények sok esetben Magyarországon más (gazdasági vagy vagyoni elleni) bűncselekménynek minősülnek, így – bár sor kerül az elkövetők

büntetőjogi felelősségre vonására – statisztikailag nem mutathatók ki a korrupciós cselekmények között.^{1,2}

Az Európai Bizottság 2022 júliusában közzétette a korrupció témájában készített tematikus Eurobarométer felmérését, melyben azt kutatta, hogy milyen tapasztalatokkal rendelkeznek a polgárok a korrupcióval kapcsolatban. Az eredmények azt mutatják, hogy a korrupció továbbra is komoly problémát jelent az uniós polgárok számára: a válaszadók 68%-a (Magyarországon pedig a 91%-a) úgy véli, hogy hazájában a mai napig elterjedt jelenség a korrupció. Ami az uniós vállalkozásokat illeti, közöttük uniós szinten 63% (Magyarországon pedig 75%) azoknak a cégeknek az aránya, amelyek szerint a korrupció széles körben elterjedt problémát jelent az országukban. Ugyanakkor egyes részeredmények szerint az egyén érzékelése ezt az általános érzületet nem támasztja alá. A magyar válaszadók 25%-a szerint a korrupció a mindennapi életében érinti őket. Ez az adat a korábbi, 2020-as felmérés eredményéhez képest 5 százalékpontos csökkenést jelent, vagyis az egyéni korrupciós helyzet értékelése jelentősen javult. Az uniós átlag ebben a kérdésben 24%, így Magyarország az uniós államok középmezőnyében helyezkedik el.

Az OECD által 2020-ban elindított Közsféra Integritás Indikátor felmérés a – országok érintett tárcái által kijelölt – nemzeti szakértők által kitöltött kérdőívek eredményein alapul. Magyarország stratégiai keretrendszerre vonatkozó eredményeit tekintve megállapítható, hogy sok területen az OECD átlagot elérve, vagy afelett teljesít, sőt két alindikátor tekintetében a legjobb, azaz 100%-os eredményt ért. Az egyik terület a stratégiai keretrendszer lefedettsége, amely egyrészt azt vizsgálja, hogy a nemzeti kormányok által elfogadott integritási stratégia tartalmazza-e az elsődlegesen meghatározott intézkedéseket. Másrészt azt vizsgálta, hogy tartalmazznak-e a korrupcióellenes stratégiák célkitűzéseket a közpénzek kezelésével kapcsolatos integritási kockázatok mérséklésére, beleértve a csalás és a pénzügyi visszaélések csökkentését. A másik terület, amelyben a legjobban teljesítők között van hazánk az a cselekvési tervekben szereplő intézkedések végrehajtási aránya. Az egyetlen alindikátor, amelyben az OECD átlag alatt vagyunk az a kormányközi és társadalmi konzultáció inkluzivitása és átláthatósága.

Az elmúlt években a korrupció jelensége detektálható volt a hatósági engedélyezések, ellenőrzések, a közsféra és az üzleti szektor találkozásánál, a közbeszerzési eljárások alkalmával. Ezen kockázatokat az ÁSZ a közsféra tekintetében végzett integritásfelméréseiben³ is azonosította. De ezen túl azonosítható a pártfinanszírozás átláthatóbbá tétele, a vagyonyilatkozattételi rendszer felülvizsgálata a jogintézmény hatékonyabbá tétele érdekében, valamint a magas rangú tisztviselők és országgyűlési képviselők integráns magatartásának támogatása.

2.1. A stratégiai keretrendszer

¹ A legfőbb ügyész országgyűlési beszámolója az ügyészség 2021. évi tevékenységéről
http://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/2022/10/ogy_beszamolo_2021.pdf

² A korrupciónak érzékelt cselekmények és a tényleges korrupciós bűncselekmények közötti eltérésre pedig kézzelfogható bizonyítékot képeznek a hazai Btk. (2012. évi C. törvény) és az Európai Parlament és a Tanács 2023/0135 (COD) számú, korrupcióellenes irányelvtervezetének rendelkezései. Ezek összevetése alapján megállapítható, hogy az európai uniós jogszabálytervezet olyan bűncselekményeket is az irányelv hatálya alá tartozó, lényegében korrupciós bűncselekménynek tekint, amelyek a klasszikus anyagi büntetőjogi dogmatika alapján nem tekinthetők korrupciós bűncselekménynek, azokat a hazai Btk. nem a XXVII. Fejezetében szabályozza, hanem hivatali, vagyon elleni, igazságszolgáltatás elleni, illetve gazdasági bűncselekményként (például a hivatali visszaélés, hűtlen kezelés, az igazságszolgáltatás akadályozásának erőszakkal és fenyegetéssel megvalósuló elkövetési magatartásai, korrupciós bűncselekményből való meggazdagodás).

³ <https://www.asz.hu/elemzesek-archivum>
https://www.asz.hu/dokumentumok/int_koz2017.pdf

Az elmúlt másfél évtized korrupcióellenes stratégiai keretében elért eredményekkel, és azon túl is számos intézkedéssel igazolható, hogy Magyarország folyamatosan tett és tesz a korrupció, illetve a korrupciós kockázatok csökkentése érdekében. Törekszik arra, hogy egyre szélesebb és hatásosabb kontrollrendszert építsen ki az európai uniós pénzek felhasználásában, és – az Alaptörvényben meghatározottak szerint – érvényesítse az átlátható költségvetési gazdálkodás elvét.

Hazánkban az első, kifejezetten korrupcióellenes kormányhatározat 2001-ben született, amely a korrupció elleni küzdelem fő eszközének a szabályalapú beavatkozást tekintette: a végrehajtandó intézkedéseket büntető- és egyéb jogi feladatokra osztotta, amelyeket további intézkedések egészítettek ki. Ebben az időszakban csatlakozott Magyarország a jelentős nemzetközi antikorrupciós egyezményekhez.

A Kormány 2012-ben elfogadta a **Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programját**, amely jelentős lépést jelentett, hiszen korábban nem volt ilyen jellegű kormányzati szintű stratégiai tervdokumentum. A program már nemcsak a büntetőjogi eszközöket hangsúlyozta, hanem kiemelt szerepet kapott benne az értékalapú megközelítés: a korrupció megelőzése és az integritás erősítése.

Kiemelendő a 2015 és 2018 között végrehajtott **Nemzeti Korrupcióellenes Program** (a továbbiakban: NKP), amely abban különbözött az előző korrupcióellenes programoktól, hogy a közszolgálati korrupció megelőzésén túl az üzleti élet szereplői és a lakosság körében nemcsak célul tűzte ki a szemléletformálást, a korrupcióval szembeni ellenállóképesség növelését, hanem az intézkedési formák széles skáláját sikerült alkalmaznia az értékalapú módszerektől a szigorúan vett szabályalapú – pl. jogszabályalkotási – folyamatokig. Növumaként kiemelendő, hogy a korrupciómegelőzési intézkedésekkel a társadalom széles spektrumát szólította meg, természetesen az alkalmazott módszereket, eszközöket a csoportok sajátosságaihoz igazítva. Az NKP végrehajtása során szerzett tapasztalatok azt igazolták, hogy az államigazgatási szervek részéről igény mutatkozik arra, hogy a munkatársaik szemléletformáló képzéseken vegyenek részt, megismerjék az egyéni és szervezeti integritás fejlesztésében rejlő lehetőségeket, illetve arra is, hogy az integrált kockázatkezelést olyan munkatársaik működtessék, akik azonosulni tudnak a korrupciómentesség szemléletével.

Továbblépést jelentett a 2020 és 2022 közötti időszakra szóló **Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia (2020-2022)** (a továbbiakban: NKS), amely a korrupció megelőzése mellett a korrupciós bűncselekmények, helyzetek megszakítására, felderítésére, és az elkövetők felelősségre vonását célzó jogi eszközök hatékonyabb alkalmazására helyezte a hangsúlyt. Emellett azonban figyelmet fordított az integritás-tudatosság fokozására az egyének és a szervezetek vonatkozásában egyaránt. Az NKS technológiai beavatkozásai között a XXI. század vívmányai is visszatükröződtek már, és meghatározásra került az informatikai fejlesztések és az elektronikus közigazgatás adta lehetőségek minél szélesebb körű kihasználása a korrupció elleni küzdelemben.

Mivel a korábbi korrupcióellenes stratégiák főként sikeresen végrehajtott jogalkotási feladatokat tartalmaztak, ezért a megszilárdult jogszabályi környezetnek köszönhetően az NKS-ben nagyobb szerepet kapott a szervezetek, különösen az államigazgatási szervek működésében rejlő korrupciós kockázati tényezők azonosítása, és azok jelentős csökkentése, valamint az e-közigazgatásban rejlő technológiai lehetőségek korrupció elleni küzdelem érdekében való felhasználhatósága. Az e-közigazgatás keretében létrejöttek informatikai fejlesztések, míg az automatizált döntéstámogató rendszer kifejlesztésétől következő lépésként a döntéshozatali folyamat átláthatósága és ellenőrizhetőségének javítása várható.

A Stratégia célrendszere és tartalmi elemei összhangban állnak a Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve (a továbbiakban: HET) alapján a **közbeszerzésekben a verseny szintjének növelését célzó intézkedések (2023-2026)** cselekvési tervével; a **Magyarország Konvergencia**

Programjával 2022-2026, amely a versenyképes üzleti és adókönyvet, illetve a Kormány beruházásösztönző tevékenységének növelését tűzte ki célul, valamint **Magyarország 2023. évi Nemzeti Reform Programjával**, amely kiemeli az antikorrupciós stratégiát, és a közbeszerzés átláthatóságára, a tisztességes piaci versenyre helyezi a hangsúlyt, továbbá a **Nemzeti Fenntartható fejlődési Keretstratégiával (2012-2024)**, mely megállapítása szerint elkerülhetetlen a korrupció elleni fellépés, a normák betartásának biztosítása, a társadalmi-gazdasági kapcsolatokat befolyásoló állami szabályozórendszer stabilitásának megteremtése, a kormányzás kiszámíthatóságának erősítése.

2.2. A 2010-2020 közötti időszak korrupcióellenes tevékenységének eredményei

A 2010-es országgyűlési választásokat követően a Kormány elszámoltatási és a korrupcióellenes kormányzati feladatok összehangolásáért felelős kormánybiztos kinevezéséről és feladatairól döntött. A kormánybiztos feladata a kormányzati átadás-átvétellel, a központi költségvetési szervek és azok intézményei, kizárólag költségvetési szerv tulajdonosi joggyakorlása alatt lévő, a Magyar Állam többségi tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek működésével, gazdálkodásával összefüggésben keletkezett egyoldalú vagy többoldalú jognyilatkozatokkal összefüggésben fellelhető dokumentumok jogi, gazdasági, szakmai szempontú átvilágítására volt. A kormánybiztos beszámolója szerint másfél év alatt 1434 bejelentés érkezett az előző kormányzati ciklushoz köthető korrupciós ügyekben. Ezek alapján 107 esetben készült a nyilvánosság számára részben vagy egészben elérhető vizsgálati jelentés vagy feljelentés; 46 kormánybiztosi feljelentés tárgyában volt folyamatban nyomozás, és további 4 ügyben történt vádemelés, így azok az ügyek bírósági szakba kerültek. Az elindított eljárásokban összesen 47 fő szerepelt gyanúsítottként.

A 2011. április 25-én hatályba lépett Alaptörvény kimondja, hogy Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható, fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét érvényesíti, ahol mindenkinek joga van a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. Az Alaptörvény közpénzügyekkel kapcsolatos rendelkezéseit a kapcsolódó sarkalatos törvények – különösen a nemzeti vagyonról elfogadott – tovább részletezik.

Az egyes rendészeti tárgyú és az azokkal összefüggő törvények módosításáról szóló törvény bővítette a *Rendőrségről* szóló 1994. évi XXXIV. törvényben (a továbbiakban: Rtv.) meghatározott bűnmegelőzési és bünfelderítési feladatok körét. A 2011. január 1-jén létrejött Nemzeti Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: NVSZ) kiemelt feladata lett a korrupció csökkentése, a szervezett bűnözői körök rendvédelmi és közigazgatási szerveken belüli térnyerésének megakadályozása, magas szintű felderítő munka folytatása, illetve a hivatásuk miatt veszélybe került munkatársak és családtagjaik számára a megfelelő védelem megszervezése.

A közigazgatási és igazságügyi miniszter, az ÁSZ elnöke, a Legfelsőbb Bíróság elnöke és a legfőbb ügyész közös nyilatkozatot írt alá 2011. november 18-án a korrupció elleni összehangolt, hatékony állami fellépésről.

A korrupció elleni kormányzati intézkedésekről és a Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programjának elfogadásáról szóló 1104/2012. (IV. 6.) Korm. határozat már tükrözi azt a jelentős szemléletbeli változást, amelynek lényege, hogy a korrupció visszaszorításának eszközeként a büntetőjog mellett a megelőzés, a szervezeti ellenállóképesség erősítése is nélkülözhetetlen. A program végrehajtásának támogatására a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen (a továbbiakban: NKE) konzorciumi partnerségben 2012 decemberében ÁROP-1.1.21. „Korrupció megelőzése és a közigazgatás-fejlesztés áttekintése” címmel 680 millió forintos összköltségvetésű kiemelt projektet indított.

E szakpolitikai szemléletváltás a gyakorlatban az *államigazgatási szervek integritásirányítási rendszeréről és az érdekérvényesítők fogadásáról* szóló 50/2013. (II. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Intr.) kihirdetésével jelent meg, amely – figyelemmel az OECD 2009-ben készült integritás keretrendszeréről szóló dokumentumában foglaltakra – az integritásirányítási rendszer működtetését a szervezet elsősorú vezetőjének feladatává teszi, akit e munkájában az integritás tanácsadó segít. A folyamatos államigazgatási struktúra változás okán az Intr. hatálya alá tartozó államigazgatási szervek köre nő. 2023-ban 128 szervezet tartozik az Intr. hatálya alá. Összehasonlításként 2019-ben ez a szám 64 volt.

Az Intr. egyértelműen meghatározza az integritásirányítási rendszer elemeit: rendelkezik a rendszer egyes szereplőinek, így az integritás tanácsadó státuszáról, feladatairól, hatásköréről. Megfogalmazza továbbá az érdekérvényesítőkkel való kapcsolattartás alapszabályait.

Az integritásirányítási rendszer mindazon eszközöket, folyamatokat és struktúrákat tartalmazza, amelyek közvetlenül segítik elő az integritási kockázatok felismerését, kezelését, valamint mérséklését. Ide sorolhatók például a szervezeti szabályzók, iránymutatások, kódexek, képzés-tanácsadás, az átfogó és folyamatos integritásfejlesztési mechanizmusok. Az integritás szintjének emeléséhez az Intr. létrehozta az integritás tanácsadó jogintézményét, és – szűk kivételtől eltekintve – kötelezővé tette a kinevezését az államigazgatási szerveknél, amelynek feladata különösen a szervezet működésével összefüggő visszaélésekre, szabálytalanságokra és korrupciós kockázatokra vonatkozó bejelentések fogadása és kivizsgálása, valamint az, hogy a felmerülő hivatásetikai kérdésekben a szervezet vezetőit, munkatársait tájékoztassa és tanácsot adjon részükre.

Az államigazgatási szerveknél évente fel kell mérni a szerv működésével kapcsolatos korrupciós kockázatokat, és éves intézkedési tervet kell készíteni, továbbá ki kell alakítani a szervezet működésével összefüggő visszaélésekre, szabálytalanságokra és korrupciós kockázatokra, valamint a bejelentések fogadására és kivizsgálására vonatkozó általános eljárásrendet.

Annak érdekében, hogy a kormánytisztviselők megismerjék a megelőzéssel kapcsolatos követelményeket, a Nemzeti Közszerológati Egyetem ezeket beépítette alap- és mesterfokú képzéseibe, továbbá kétféleves integritás tanácsadó szakirányú továbbképzést is indított. Ez a képzéssorozat az elmúlt évtizedek egyik legnagyobb közszológati továbbképzését valósította meg.

A *korrupció elleni kormányzati intézkedésekről és a Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programjának elfogadásáról* szóló 1104/2012. (IV. 6.) Korm. határozat vállalásaként a *panaszokról és közérdekű bejelentésekről* új, kibővített tartalmú szabályozás készült: a 2013. évi CLXV. törvény már nemcsak arra ad lehetőséget, hogy panaszával vagy közérdekű bejelentésével bárki a tárgykörben eljárásra jogosult szervhez fordulhasson, hanem arra is, hogy ezt az alapvető jogok biztosának felügyelete alatt működő, védett elektronikus rendszer útján is megtehesse.

A Kormány 2012-ben közigazgatás-fejlesztési keretmegállapodást kötött az OECD-vel, amelynek alapján 2012-ben és 2013-ban az OECD szemináriumok megtartásával, tanácsadással és írásbeli értékelésekkel járult hozzá a szakpolitika hazai fejlesztéséhez.

A Nemzeti Együttműködés Programjában megfogalmazott kormányzati prioritást követve 2014. év végén változtak a kormányzati korrupcióellenes tevékenység szervezeti keretei is. A Kormány a korrupcióellenes tevékenységének koordinálását a belügyminiszter hatáskörébe, ezen belül az NVSZ feladatkörébe utalta. Feladat- és hatásköre az Rtv., valamint a *rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról* szóló 293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet alapján kiterjed a bűnfelderítés és bűnmegelőzés, a kifogástalan

életvitel ellenőrzés, a megbízhatósági vizsgálaton túl, a korrupcióellenes tevékenységgel összefüggő kormányzati feladatokra, valamint a vezetői beosztásba kinevezést és a rendfokozatban történő soron kívüli előléptetést megelőző előzetes véleményalkotásra.

A Kormány javaslatára az Országgyűlés jelentős költségvetési támogatást nyújtott ahhoz, hogy az ügyészségen belül is megalakulhasson a korrupcióellenes egység, valamint ezzel egyidejűleg az ügyészség hatásköre is bővült: a hivatali bűncselekmények felderítése érdekében az ügyészségi törvény alapján leplezett eszközöket alkalmazhatnak. Az Országos Bírósági Hivatal létrehozta a Bírósági Integritás Munkacsoportot, a Kúrián pedig külön munkacsoport elemzi a feladatellátást érintő valamennyi kockázattípust, és ennek során kiemelt figyelmet fordít a korrupciós kockázatokra.

Az igazságszolgáltatási reform keretében alkotott új kódexekben, így az új Büntető Törvénykönyvben (2012. évi C. törvény) és az új Polgári Törvénykönyvben (2013. évi V. törvény) is kiemelt értéként jelennek meg a korrupció megelőzése és az állami vagyonnal való felelős gazdálkodás követelménye. A *büntetőeljárásról* szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) a jogegységesítést valósította meg. Az új Be. kodifikációja biztosította, hogy a leplezett eszközöket csak a büntetőeljárásban, illetve elejétől fogva ügyészségi és bírói kontroll mellett lehet alkalmazni. Az így gyűjtött információ bizonyítékként történő felhasználása az új szabályozásban könnyebbé válik, ugyanis a továbbiakban nincs szükség többszintű adminisztrációs eljárásra. Számos intézkedése mellett a Be. az ügyészség hatáskörébe utalta a hivatalos személyekkel összefüggésben elkövetett korrupciós bűncselekmények nyomozását is.

Külön kiemelendő, hogy *a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről* szóló 2001. évi CIV. törvény 2012. évi módosítása lényegesen kibővítette a jogi személlyel szemben alkalmazható intézkedések körét, így az kiterjed azokra az esetekre is, amikor a bűncselekményt jogi személy felhasználásával követik el.

Az átláthatóság növelését biztosítja az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) is, amely kimondja, hogy a közfeladatot ellátó szervek – köztük a költségvetési szervek – tevékenységére vonatkozó adatok közérdekű adatnak minősülnek, így azokat bárki megismerheti.

2012-ben a Kormány Zöld Könyvet készített az állami szerveknél érvényesítendő etikai követelményekről, amely útmutatóul szolgált ahhoz, hogy a 2012-ben létrejött közszolgálati hivatásrendi köztisztviselők, illetve a költségvetési szervek saját szervezetükre szabva elkészíthessék saját hivatásrendi, valamint szervezeti etikai kódexüket. Ennek megfelelően 2013-ban a rendvédelmi szervek személyi állománya és a kormánytisztviselők vonatkozásában is elkészültek a hivatásetikai kódexek.

Az ÁSZ az „Európai Unió Támogatásával megvalósuló Integritás Projekt” keretében vállalta, hogy évente feltérképezi a közintézmények integritását, amely során azonosítja az intézmények működésében rejlő kockázatokat és a mérséklésükre kiépített kontrollokat.

2011-2020 között évente, összesen 10 alkalommal végezte el a kérdőíves felmérést 15 intézménycsoport vonatkozásában. A vizsgálatokat felölelő időszakban háromszorosára nőtt a kérdőíveket önkéntes alapon kitöltő szervezetek száma. A kutatás eredményei bizonyították, hogy a felmérésben való részvétel önmagában is erősítette az integritás tudatosságát azoknál az intézményeknél, amelyek legalább öt alkalommal vettek részt abban. A 2017-es elemzés először fókuszált arra az öt területre, ahol különösen jelentősek a közintézmények és a magánszektor találkozásából fakadó kockázatok. Kijelenthető továbbá, hogy az integritás alapú gondolkodás, és az annak való megfelelés igénye a közszféra intézményeinek széles körében már megjelent.

2020 januárjában a pénzügyminiszter és a nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter a köztulajdonban álló gazdasági társaságok belső kontrollrendszerének bevezetéséről rendelkezett. A szabályozás megalkotásának célja volt, hogy elősegítse a többségi állami, illetve önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok integráns működését. Ennek érdekében a szabályozás bevezeti a megfelelést támogató szervezeti egység vagy szervezeti felelős intézményét. Az ellátandó funkció rendeltetése, hogy támogassa a társaságok jogszabályoknak, valamint az erkölcsi, etikai és társadalmi szabályoknak való megfelelő működését. Feladata még mindezek betartásának ellenőrzése, az eltérések feltárása, és javaslatok a hiányosságok kiküszöbölésére. Az új funkció több ponton analógiát mutat az államigazgatási szerveknél kijelölt integritás tanácsadó szerepkörével.

A belső kontrollrendszer és az integritásirányítási rendszer összehangolásának keretében létrejövő integrált kockázatkezelési rendszer bevezetése nemcsak az Intr. hatálya alá tartozó államigazgatási szervek, hanem *a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről* szóló 370/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Bkr.) hatálya alá tartozó költségvetési szervek számára is kötelezővé tette az integrált kockázatkezelési rendszer bevezetését. Az új rendelkezések egységes végrehajtását egy három részből álló módszertani útmutató támogatja: (1) a kontrollkörnyezet kialakításának és az integrált kockázatkezelési folyamatoknak a szervezése, (2) az integritási és korrupciós kockázatok felmérése, illetve az intézkedési terv és az integritásjelentés elkészítése, valamint (3) a szervezeti integritást sértő eseményekre vonatkozó bejelentések fogadásának és kivizsgálásának rendje. A Bkr. alapjain a 339/2019. (XII. 23.) Korm. rendelet a köztulajdonban álló gazdasági társaságok esetében is rendelkezik azok belső kontrollrendszerének kialakításáról és működtetéséről.

Ajánlás készült az integritásirányítási rendszert – önkéntes döntésük alapján – kialakítani szándékozó költségvetési szervek számára, amely a különféle szervtípusok igényeihez igazodóan nyújt módszertani segítséget az integritásirányítási rendszerek kialakításához. Az ajánlás a módszertani útmutatókhoz képest magasabb absztrakciós szinten mutatja be az integritásirányítási rendszer kiépítése során felhasználható alapvető szemléletmódot és ismereteket, a mérlegelendő szempontokat, és a kiépítés mikéntjével kapcsolatban meghozandó stratégiai döntéseket. Az ajánlás melléklete a költségvetési szervek egyes típusai szervezet-specifikus integritásirányítási rendszere szempontjából figyelembe veendő legfontosabb sajátosságokat ismerteti.

Az NVSZ partnereivel együttműködve rendszeres segítséget nyújtott az önkormányzatok számára az integránsabb működésük megteremtése érdekében. Az NVSZ a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósággal (a továbbiakban NAIH) közösen 2016-ban módszertani útmutatót készített, amelyben az átláthatóság és a közbizalom erősítése érdekében az információszabadság fontosságára, a közadatok közzétételére és annak módjára hívta fel a figyelmet.⁴ Az útmutató összegyűjtötte a hazai jó gyakorlatokat, és hozzáférhetővé tette az önkormányzatok számára. Az alacsony lakosságszámú és kisebb gazdasági teljesítőképességű önkormányzatok körében igény mutatkozott arra, hogy korrupcióellenes, illetve korrupciómegelőzési feladatok végrehajtásához módszertani segítséget kapjanak. Az „*Integráns önkormányzat*” című útmutató célja volt, hogy az önkormányzatok a helyi sajátosságaikhoz igazodóan mozdítsák elő önkéntes döntésük alapján vállalt korrupció-megelőzési és integritásirányítási feladataik eredményes ellátását.

A korrupciós kockázatok mérséklése érdekében a jegyző hatósági tevékenységének ellenőrzésére is sor kerül *a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról* szóló 568/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján. 2016-óta, minden évben az NVSZ által készített korrupciómegelőzési szempontú ellenőrzési terv alapján vizsgálat alá kerül egy-egy

⁴ <https://korrupciomegelozes.kormany.hu/download/6/42/a1000/%C3%9ATMUTAT%C3%93.pdf>

kiválasztott olyan ügytípus, amelyben a döntések ellenérdekű fél hiányában jogorvoslattal nem érintettek.

A 2015. november 1-jén hatályba lépő, és azóta többször módosított a *közbeszerzésekről* szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) számos, a korrupció megelőzésére, valamint az átláthatóság és a verseny növelésére irányuló intézkedést tartalmaz. Ide sorolhatók különösen az összeférhetlenségi és a tényleges verseny biztosítására vonatkozó előírások, a kizáró okok komplex rendszere, a nyilvánossággal összefüggő kötelezettségek sora, a szerződések módosításának szabályai, a Közbeszerzési Döntőbizottság jogorvoslati tevékenységére vonatkozó szabályok.

Magyarország jelentős fejlesztési forrást használ fel európai uniós költségvetésre támaszkodva, ezért szükségessé vált a benyújtott támogatási kérelmek kizárólagosan szakpolitikai szempontok alapján történő tartalmi értékelése, így biztosítva a pályázók számára a piaci szereplők érdekeitől való függetlenséget, az objektivitást és az átláthatóságot. Az *állami projektértékelői jogviszonyról, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról* szóló 2016. évi XXXIII. törvény szerint ezt a vizsgálatot az állami projektértékelők végzik 2016. május 6-tól.

A korrupcióval kapcsolatos szakirodalomban széles körben elfogadott nézet, hogy a hivatali korrupció létrejöttéhez nagymértékben hozzájárul a közigazgatási szerv diszkrecionális, vagyis szabad mérlegelési jogkörének fennállása. A 2014-2020 közötti időszakra szóló Közzolgáltatás-fejlesztési Stratégia céljai közé tartozott a költséghatékonyság és az elektronikus támogatások fejlesztése, amelyekkel a diszkrecionális jogkör kockázatainak csökkentését mozdították elő.

Első lépésként összegyűjtésre kerültek a hatósági eljárások közül azok, amelyek automatizálhatók, majd a *közigazgatási bürokráciacsökkentést érintő egyes törvények módosításáról* szóló 2016. évi CXXVII. törvény 2017. január 1-jétől megteremtette az automatikus döntéshozatali eljárás közigazgatási hatósági eljárásokban való alkalmazásának jogszabályi kereteit. Ennek értelmében egy napon belül történő automatikus döntéshozatalnak van helye, ha azt törvény vagy kormányrendelet megengedi, és a hatóság részére a kérelem benyújtásakor minden adat rendelkezésére áll, valamint a döntés meghozatala mérlegelést nem igényel, továbbá nincs ellenérdekű fél.

Ennek szellemiségét tükrözi a 2018. január 1-jén hatályba lépő az új *általános közigazgatási rendtartásról* szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.), amelyben már az automatikus döntési eljárás is szabályozásra került, biztosítva azt, hogy a döntéshozatal 24 órán belül megtörténjen az ilyen ügyekben. Az Ákr. koncepciója is tartalmazta azt az elvet, hogy a „közigazgatásnak meg kell felelnie a költségvetési – eljárás-gazdaságossági, hatékonysági – követelményeknek, és ki kell zárnia a korrupció minden formáját”.

A Kormány számos intézkedéssel igyekezett kifejleszteni a gazdaságot, és növelni a vállalkozói hajlandóságot. A bevezetett online-pénztárgépek rendszerével egyrészt évről évre növekedett az adóbevétel, másrészt a NAV-hoz érkező közvetlen és azonnali információk alapján az ellenőrzések is hatékonyabbá váltak. Ugyancsak az átláthatóság fokozása, a gazdaság kifejlesztése, az adóelkerülő magatartások lehetőségének kizárása érdekében szükséges volt a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó áru- és készpénzforgalom, valamint a szolgáltatások teljesítésének igazolására szolgáló bizonylatok, valós idejű, ellenőrzött kibocsátásának informatikai megoldással történő támogatása. Ennek megvalósítására 2018. július 1-től bevezetésre került az online számlaadat-szolgáltatási program, mely megteremtette – először a 100 ezer Ft-ot elérő, illetve meghaladó ÁFA tartalom esetén, majd 2021-től értékhatár nélkül – a közvetlen számlaadat-továbbítást a NAV felé. Előnye, hogy helyszíni ellenőrzés nélkül az adóhatóság azonnali információhoz jut az ügyletekről. A 2022. évi KATA (kisadózó vállalkozások tételes adója) szabályozás módosításával sikerült megakadályozni, hogy egyes gazdálkodó szervezetek adóoptimalizáció céljából munkaviszony helyett megbízási/vállalkozási

szerződés keretében végeztessék el a munkát a kisadózó vállalkozóval, mely alapján lényegesen kevesebb adóbefizetési kötelezettség terhelte mindkét felet.

2. 3. A Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia (2020-2022) eredményei

A korábbi korrupcióellenes stratégiák fő elemei a szabályalapú beavatkozásokon alapultak és a jogszabályi környezet felülvizsgálatát, egyes jogintézmények újra gondolatát irányozták elő. Az NKS-ben már nem jut ilyen hangsúlyos szerephez a jogalkotás, ugyanis a korábban megalkotott anyagi és eljárás jogi kódexekben biztosított eszközök hatékonysága a jogalkalmazás során felhasznált információk alapján megfelelők. Erre tekintettel nagyobb hangsúlyt helyezett a szervezetek, különösen az államigazgatási szervek működésében rejlő korrupciós kockázati tényezők azonosítására, és azok jelentős csökkentésére, az e-közigazgatásban rejlő technológiai lehetőségek korrupció elleni küzdelem érdekében való felhasználhatóságára.

Az NKS a kitűzött céljait a technológiaalapú, szabályalapú és értékalapú beavatkozási területen keresztül valósította meg.

Az e-közigazgatás és a digitalizáció hatékony eszközei a korrupció csökkentésének, mivel egyértelműen átláthatóbbá teszik a közigazgatási szolgáltatásnyújtást. A fizetések elektronikus útra terelése jelentősen mérsékli a fizikailag történő pénz-átadással járó korrupciós kockázatot is.

Az NVSZ elkészítette, az e-közigazgatási fejlesztések tervezése és megvalósítása során érvényesítendő egységes **korrupciómegelőzési szempontrendszert**, amely segítségével minden e-közigazgatási projekt tekintetében a fejlesztések projektgazdáinak vizsgálniuk és bemutatniuk kell a fejlesztésben vagy a fejlesztés által érintett szolgáltatásban rejlő jelenlegi és távlati korrupciómegelőzési lehetőségeket. A szempontrendszer fókuszál az ügyfél és az ügyintéző közötti szóbeli kapcsolattartás – lehetőség szerinti – visszaszorítására, az ügyfél és az ügyintéző közötti szóbeli kapcsolattartás rögzítésére, a hatósági ügyekben való döntéshozatal – lehetőség szerinti – automatizálására, az eljárás során a magas biztonsági szintű azonosítás alkalmazásának előmozdítására, az informatikai rendszerekhez és szolgáltatásokhoz, különösen a különféle nyilvántartásokhoz való hozzáférés azonosításhoz kötésére és naplózására, az adott fejlesztés korrupciómegelőzési hatásainak a nyilvánosság számára történő kommunikációjára.

Ennek figyelembevételével került fejlesztésre az **Automatikus Közigazgatási Döntéshozatali (AKD)** rendszer, melynek célja egy olyan rendszer létrehozása, amelynek ügyintézési folyamatba építésével egy közigazgatási ügy elindítása és lezárása közötti ügyintézési lépések emberi beavatkozás nélkül történhetnek meg.

A költségvetési szervek dinamikus környezetben végzik munkájukat. Az erőforrásokat takarékosan kell felhasználniuk mindamelllett, hogy tevékenységük egyre nagyobb érdeklődésre tart számot. A Pénzügyminisztérium bevonásával elkészült egy olyan informatikai rendszer koncepciója, mely a belső kontrollrendszer, különösen az integrált kockázatkezelési rendszer megfelelő működéséhez elengedhetetlen, mert a folyamatmodellek egységes kezelését és szervek közötti megosztását támogathatja.

A szervezetek működésében rejlő korrupciós kockázatok csökkentését támogatja a végrehajtott munkakörelemzés. Minden munkahelyen előfordulnak integritási, illetve korrupciós kockázatok. Ez azonban csak a szervezeti integritás sérelmét, illetve a korrupció lehetőségét teremti meg, de nem azonos magával a korrupcióval. A felmérés azoknak a kockázatoknak az azonosítását kívánta előmozdítani, melyeknek a munkavállaló a munkavégzése során ki van téve. A felmérés célja annak

meghatározása volt, hogy az államigazgatási munkakörök tekintetében milyen mértékű és típusú integritási, illetve korrupciós kockázatokkal lehet számolni. Az egységes, valamennyi szervezetre alkalmazott módszertan lehetővé tette a kockázatok azonos mérce szerinti, objektivitást közelítő meghatározását. Az NVSZ létrehozott egy online felületet, amelyen a felmérésben részt vevő szervezetek a munkaköreikre/álláshelyeikre vonatkozó kérdőívet kitölthették. A felmérésben 10 belügyi szerv közel 35000 álláshelyét elemezték elsődlegesen a Központi Statisztikai Hivatal, másodlagosan pedig az NKE szakértői. A felmérésben részt vevő szervek részére prezentációk és gyorselemzések készültek, melyek tartalmazzák a szervezetekre vonatkozó eredményeket.

A bűnügyi felderítés adatai és a munkakörelemzések is igazolták a rendvédelmen belül a határrendészeti szolgálati ág korrupciós kitérttségét. A témában végrehajtott kutatás, valamint annak eredményeit összegző tanulmány célja nem újabb jogszabályok és szigorító intézkedések megalapozása volt, hanem a bevált társadalomtudományi kutatási módszerek alkalmazásával olyan komplex (technikai, technológiai, humánpolitikai) javaslatcsomag kidolgozása, amely a közúti határátkelőhelyen szolgálatot teljesítő állomány részére teljes körű védelmet nyújt a korrupciós veszélyeztetettséggel szemben. A kutatómunkában részt vettek a Belügyminisztérium, a Nemzeti Közszerológiai Egyetem, a Debreceni Tudományegyetem, az Országos Rendőr-főkapitányság és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság munkatársai. A tanulmány két területen dolgozott ki innovatív javaslatokat a korrupciós kockázatok csökkentésére: az intelligens határátkelőhely megvalósítását, illetve humánpolitikai intézkedéseket szorgalmazott.

A szervezeti integritás továbbfejlesztése érdekében a gazdaságfejlesztési miniszter az építési és közlekedési miniszter, a technológiai és ipari miniszter, a pénzügyminiszter és a belügyminiszter bevonásával megvizsgálta az MSZ ISO 37001:2019 Antikorrupciós irányítási rendszerek Szabvány alkalmazásának feltételeit és várható hatásait az egyes köztulajdonban álló gazdasági társaságoknál, majd – a vizsgálat eredményeitől figyelembe véve – javaslatot tett a Kormány részére a szükséges intézkedések megtételére. A Szabvány bevezetése és az antikorrupciós irányítási rendszer működésének szabvány szerinti független, akkreditált harmadik fél általi tanúsítása különösen indokolt lehet a közpénzből finanszírozott jelentős beruházásokat megvalósító építési és közlekedési miniszter tulajdonosi joggyakorlása alatt álló gazdasági társaságnál, illetve azok leányvállalatánál, továbbá a digitalizációs fejlesztésekhez kapcsolódó informatikai cégeknél. Számos, a kormánytól független gazdálkodó szervezet – önkéntes döntése alapján – már bevezette és működteti az MSZ ISO 37001:2019 szabvány szerinti irányítási rendszert és e szabványnak való megfelelését erre akkreditált, független szervezettel tanúsíttatta. Ezen intézkedések egyben összhangban vannak a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni hazai és nemzetközi fellépéssel.

Ugyancsak a szervezeti integritás erősítése érdekében az Intr. alapján államigazgatási szervek az integritás tanácsadó munkáját segítő integritás referenst divizionális és területi alapon foglalkoztathatnak, akik az adott szervezetben feladatkörüket minden esetben alapmunkakörük mellett látják el. Képzésüket az NKE megszervezte és folyamatosan biztosítja. Az integritási és biztonsági tudatosság fokozása érdekében az állami szerveket az Intr. kötelezi integritásirányítási rendszer működtetésére. Azonban számos más költségvetési szerv is jelezte szándékát, hogy – önkéntes döntése alapján – szeretne integritásirányítási rendszert bevezetni. Támogatásukra szervtípusonként specifikus kézikönyvek és mintaszabályzatok készültek az érintett szervezettípus képviselőinek közreműködésével.

A korrupcióelleni közös nyilatkozatot aláíró szervezetek tudásmegosztása és tapasztalatcseréje is a szervezeti integritás erősítését támogatja. Ennek érdekében az NVSZ munkacsoportot hozott létre 2020. decemberében a Kúria, az Országos Bírósági Hivatal, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Bank, az Igazságügyi Minisztérium és a Közbeszerzési Hatóság részvételével. Ezt követően a

tapasztalatcserére, munkacsoporti ülések keretében évente került sor különösen a képzések, az integritástudatosság, a biztonságtudatosság, az intézményi kultúra és az intézményi közbeszerzés témakörökben. A munkacsoport tevékenysége alapján, sőt már az előző stratégia hasonló elvekre épülő szervezeti tudásmegosztásaiból fakadó tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a jó gyakorlatok, valamint az integritás fejlesztő tevékenységek tapasztalatainak megosztása, összehangolása hasznos, sőt nélkülözhetetlen eleme a közigazgatási szervek integritásmenedzsmentjének.

Az egységes, transzparens szabályozás megalkotását célul tűzve, a szakmai szervezetek, valamint a társadalom széles körű bevonásával készült el az állami építési beruházások rendjéről szóló törvényjavaslat (Ábtv.), melynek zárószavazására 2023 őszén kerül sor.

A törvény célja, hogy növelje az állami építési beruházások megvalósításának hatékonyságát az energia hatékonyság elsődlegessége mellett, megfelelő jogi, szakmai és költségvetési garanciákat nyújtson a beruházások szereplői számára ezen jogviszonyok kiszámíthatósága érdekében, továbbá megerősítse és egységesítse az állami építési beruházások megvalósításában közreműködő állami szervezetrendszert. A szabályozás kiemelt célja, hogy Magyarország a sikeres állami építési beruházások területén 2030-ra Európa élmezőnyébe kerüljön. Az Ábtv. újraszabályozza az állami építési beruházások teljes „életciklusát” az előkészítéstől a tervezésen és kivitelezésen át az üzemeltetésig és fenntartásig, különös figyelemmel a költséghatékonyság és az érték-haszon szemlélet elvére.

Általánosságban kijelenthető, hogy az oktatás-képzés és szemléletformálás nélkülözhetetlen eleme a korrupció megelőzését célzó intézkedéscsomagoknak. A közszféra munkatársainak pontosan ismerniük kell szervezeteik integritását biztosító szabályokat, érzékennyé kell válniuk az integritás kérdéskörére, jártasságot kell szerezniük a korrupciós jelenségek azonosításával és elhárításával kapcsolatban, valamint folyamatosan frissíteniük kell a szervek működésének alapjául szolgáló etikai értékekkel, az elvárt magatartásokkal kapcsolatos ismereteiket. Ennek megvalósulását az NVSZ számos képzés megrendezésével segítette elő.

Négy alkalommal szervezett képzést bírák, ügyészek és a rendőrség állománya részére a titkos információgyűjtéssel, illetve a büntetőeljárással összefüggésben a szakmai kompetenciák fejlesztésére és az egységes szemlélet és joggyakorlat kialakítására.

Az OECD Vesztegetés elleni Munkacsoportja által megfogalmazott javaslatok teljesítésére az „**Antikorrupciós képzések kiemelten a nemzetközi vesztegetés tárgyban**” című képzési projekt keretében számos rendezvényt tartott: 100 külgazdasági attasénak külföldi vesztegetés tárgyában; az **ügyészség, bíróság, rendőrség képviselői** (összesen 100 fő) részére a jogi személyek felelősségre vonása témakörben szem előtt tartva a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése tárgykört. A **közszféra (külügyi állomány) részére ismeretbővítés és tudatosság növelés érdekében a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése, valamint a belső kontrollrendszer témakörben is voltak képzések**; ugyancsak a külügyi állomány részére egynapos tréningeket tartottak, alkalmanként 25 fő részvételével a belső kontrollrendszerre, valamint az integrált kockázatkezelésre fókuszálva; az **üzleti élet szereplői részére ismeretbővítés és tudatosság növelés történt a külföldi hivatalos személyek megvesztegetésével kapcsolatban**; a kis- és középvállalkozások részére megrendezett képzés célja olyan alapismeretek átadása, illetve legjobb gyakorlatok bemutatása volt, a compliance rendszerek, az üzleti etika, a külföldi vesztegetés témakörében, amelyek hozzájárulnak az integritási és korrupciós kockázatok elkerüléséhez és az eredményesebb problémamegoldáshoz. **Háromnapos** képzést rendezett az NVSZ 70 rendőr részére a külföldi köztisztviselők megvesztegetése, jogi személyekre alkalmazandó szankciók és intézkedések, a korrupciós bűncselekmények felderítése és nyomozása során kezelt büntügyi adatok védelme, a bejelentők védelme, a kis- és középvállalkozások finanszírozásával kapcsolatos kockázatok, technológiai fejlesztések, valamint a korrupció megelőzése a sportban témakörökben.

A nyomozó ügyészek, ügyészek számára a titkos információgyűjtés során alkalmazott eszközök rendvédelmi szervek általi gyakorlatáról a 7 alkalomból álló képzéssorozatunkon 160 ügyész vett részt, a 100 fő rendőr részére tartott konferencia középpontjában pedig az integritás a sportban témaköre állt.

A korrupcióérzékelés mérésének nemzeti sajátosságait figyelembe vevő, a Jó Állam Mutató rendszerébe illeszkedő módszertan a NKE az ÁSZ iránymutatásának figyelembevételével, a Központi Statisztikai Hivatal és a Miniszterelnökség bevonásával készült.⁵ Újszerűsége abban áll, hogy nem kizárólag a közsférában érzékelt korrupció szintjét méri, mert nem hagyja figyelmen kívül a korrupció megítélése szempontjából releváns területeket, mint a gazdasági szereplőket, a közigazgatásban dolgozókat. A kidolgozott, a Jó Állam Mutató Rendszer keretei közé illeszkedő módszertan⁶ alapján az index nem egyetlen mutatószámra sűríti a korrupció érzékelését, hanem több mérőszámra (lakosság, gazdasági társaságok, közsféra, szakértői interjúk) építve képes komplexebb képet nyújtani a korrupciós jelenségekről. A kidolgozott index elsődleges célja, hogy visszajelzést adjon a jogalkotó, valamint az állampolgárok számára a korrupció megítéléséről a korrupció elleni fellépés szempontjából fontos szereplők vonatkozásában. Alkalmazásával lehetőség nyílik a társadalmat leginkább zavaró problématerületek azonosítására, a korrupciós jellegű cselekmények látenciájának felmérésére és azok tekintetében célzott beavatkozások megvalósítására.

A belső és külső szakértők bevonásával elkészült módszertan több elemből áll, és lakossági, szervezeti és államigazgatási kérdőívet, interjúvázlatokat és fókuszcsoportos kérdéssort, illetve a felhasználást segítő útmutatót tartalmaz. Az elkészült módszertan több körben szakmai egyeztetésre került az ÁSZ, valamint a Központi Statisztikai Hivatal szakértőivel.

Az NVSZ a jövőben megvalósuló képzéseket számos oktatási segédanyag elkészítésével (oktatófilmek, prezentációk, kiadványok, esettár) támogatta. Ilyen a bírák, ügyészek és NVSZ állománya által elkészített **korrupciós bűncselekményi esettár**, mely jellemző bűnügyek bemutatásán keresztül szemlélteti a teljes büntetőeljárást (felderítését, nyomozását és bizonyítását), kitérve az egyes ügyek specialitásaira és a kialakult joggyakorlatra is.

2.4. A korrupcióellenes fellépés alapfogalmai

Átláthatóság: a működés vagy cselekvés más cselekvők számára való, különleges erőfeszítés nélküli lényegi és kiterjedt megismerhetősége oly módon, hogy biztosítani kell a nyilvánosság számára információhoz való hozzáférést, a folyamatok hatékony nyomon követését és a folyamatokhoz való hozzájárulást kivéve, ha ezek az adatok titkosítottak.

Belső kontrollrendszer: a szervezeti célok megvalósítását és a korrupció mérséklését segítő eszközök összessége, a problémák, hibák és szabálytalanságok megelőzésére, feltárására és az azokra való reagálásra szolgáló politikák, eljárások és gyakorlatok rendszerei. Ez magában foglalja – többek között – az írásos politikákat és eljárásokat, mint például a szabályzatok és magatartási kódexek, de a kockázatértékeléseket, az ellenőrzési tevékenységeket, az információs és kommunikációs rendszereket, valamint a szisztematikus nyomon követést és értékelést is.

⁵ <https://joallammutatok.uni-nke.hu/dokumentar>

⁶ <https://joallamjelentes.uni-nke.hu/kiadvanyok/jo-allam-merhetosege-3/>

Csalás: a Btk. 373. §-a szerinti bűncselekmény, továbbá minden az (EU) 2017/1371 irányelv 3. cikke (2) bekezdése szerinti szabálytalanság.

Elszámoltathatóság: a döntést hozó – kollektív és egyéni – felelősségvállalása a működéséért vagy cselekvéséért.

Fejlesztéspolitikai intézményrendszer: Az európai uniós támogatások lebonyolításában részt vevő és a menedzsment-kontroll rendszert működtető hazai szervezetek összessége.

Forgóajtó-jelenség: az az élethelyzet, amikor közhivatalnokok a magánszektorban folytatják karrierjüket, ugyanabban az ágazatban, amellyel korábban foglalkoztak vagy üzletemberek a közigazgatásban folytatják a karrierjüket, korábbi ágazatukkal közigazgatási szerepből foglalkozva.

Integritás: Általában szervezeti integritást értünk alatta. A közszféra integritása a közérdeknek a magánérdekkel szemben való következetes összehangolására és betartására vonatkozó közös etikai értékek, elvek és normák szerinti működés.

Integritásirányítási rendszer: Funkcionális irányítási rendszer, amelynek célja, hogy szisztematikusan felülvizsgálja, elemezze, fejlessze és biztosítsa a közigazgatás azon képességét, mellyel kezelni és csökkenteni tudja az integritás sértő eseményeket.

Integritás tanácsadó: a hivatali szervezet vezetője által az integritási és korrupciós kockázatok kezelésében való támogatásra és az integritásirányítási rendszer és a belső kontrollrendszer egyes elemei működtetésének koordinálására kijelölt, az államigazgatási szervnél foglalkoztatott személy.

Kockázatkezelési rendszer: A közigazgatáson belüli korrupciós kockázatok felderítésére, értékelésére és mérséklésére szolgáló eljárások és követelmények meghatározott készlete.

Korrupció: a más célra kapott hatalommal való visszaélés magáncélból.

Korrupciómegelőzés: A korrupció rendszerszintű gyengeségeinek felderítését és felszámolását, valamint a korrupcióval kapcsolatos cselekmények visszaszorítását támogató intézkedések rendszerének kidolgozása és végrehajtása.

Közérdekű bejelentés: olyan körülményre irányuló figyelemfelhívás, amely körülmény orvoslása vagy megszüntetése a közösség vagy az egész társadalom érdekét szolgálja.

Lobbitevékenység: közhatalmi döntés befolyásolását vagy érdekérvényesítést célzó minden olyan tevékenység vagy magatartás, melyet megbízás alapján jogszerűen folytatnak.

Magas rangú tisztviselő: a köztársasági elnök, az országgyűlési képviselők a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi XXV. törvény 2. §-ban meghatározott kormányzati igazgatási szervek vezetői, a 3. §-ban meghatározott tisztségviselők, köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselői, bírák, ügyészek, a bírósági és ügyészségi irányító szervek tagjai, a korrupciós bűncselekményeket nyomozó, vizsgáló rendőrök.

Összeférhetetlenség: összeférhetetlenség akkor áll fenn, ha a közszférában vagy a köztulajdonú gazdasági társaságnál dolgozó személy feladatainak pártatlan és tárgyilagos ellátása családi vagy érzelmi

okok, politikai szimpátiával vagy nemzeti kötődéssel kapcsolatos okok, továbbá gazdasági érdek vagy bármely más közvetlen vagy közvetett személyes érdek miatt sérülhet⁷.

Szabálytalanság: Minden szervezeti integritást sértő esemény.

Szakmai felsővezető: a *kormányzati igazgatásról* szóló 2018. évi CXXV törvény 3. § (7) bekezdése szerinti tisztségviselő

Szervezeti kultúra: a szervezetben megjelenő közös értékek, szemlélet, attitűdök, szokások, gyakorlatok, hiedelmek összefüggő rendszere, amelyek alapjaiban határozzák meg a döntéshozatal módját, valamint a személyi állomány belső és a nyilvánossággal szembeni viselkedését és interakcióit.

Tisztviselő: minden olyan személy, aki nemzeti, regionális vagy helyi szinten végrehajtói, közigazgatási vagy bírói tisztséget tölt be, kinevezett vagy választott formában, állandó vagy ideiglenes jelleggel, díjazás ellenében vagy ingyenesen. Mindez független a személy szolgálati idejétől.

2.5. A korrupcióellenes fellépés alapelvei

A megelőzés fontossága: A korrupciót sokkal egyszerűbb és olcsóbb, vagyis hatékonyabb megelőzni, mint a már bekövetkezett korrupció okozta károkat kezelni.

Integritás szemlélet: A megelőzés alapja az egyének és a szervezetek korrupcióval szembeni ellenállóképességének erősítése, amihez a szabályalapú és az értékalapú intézkedések kiegyensúlyozott és összehangolt alkalmazása szükséges.

Vezetői példamutatás: Az integritás szemlélet sarokköve az ezzel kapcsolatos felsővezetői elköteleződés és a folyamatos gyakorlati vezetői példamutatás.

Össztársadalmi megközelítés: A korrupciós gyakorlatok megelőzésében központi szerepe van az állami szerveknek és főleg azok vezetőinek, azonban a hatásos megelőzéshez, a szemléletfejlesztéshez széles körű társadalmi együttműködés szükséges.

A felelősségvállalás kultúrája: A korrupció elleni közös fellépés legnagyobb akadály a bárminemű személyes érintettség kétségbe vonása és a felelősség hátrítása. A felelősségvállalást támogató kulturális gyakorlat kialakításához – a tudatosítás mellett – következetes, de méltányos és észszerű elszámoltatási mechanizmusok megerősítése szükséges.

Az átláthatóság biztosítása: A felelősségvállalás kultúrája előmozdításának egyik leghatásosabb eszköze a döntések és folyamatok nyilvánosság számára való átláthatóságának megerősítése. (lásd az átláthatóság fogalmának meghatározását.)

Nemzetközi együttműködés: A korrupció megelőzésében az egyik legfontosabb erőforrás a nemzetközi szinten felhalmozódott tudás megosztása és felhasználása.

3. Helyzetértékelés

⁷ [Az Európai Parlament és a Tanács \(EU, Euratom\) 2018/ rendelete \(2018. július 18.\) az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/2012/EU, Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről \(europa.eu\)](#)

3.1. A korrupcióellenes fellépés jogi keretei

Az Európai Bizottsággal folytatott egyeztetések alapján tett kötelezettségvállalásoknak megfelelően a korrupciómegelőzés területén számos módosítást hajtottunk végre törvényi szinten is, amelyek alapjaiban változtatják meg a korrupció elleni fellépés jogi keretrendszerét.

A Be. módosításával a jog és az igazság érvényesítésére több lehetőség nyílik azáltal, hogy bizonyos korrupciós bűncselekmények esetén, ha a rendőrség vagy az ügyészség a feljelentést elutasítja vagy a nyomozást megszünteti, bármely személy jogosult felülbírálati indítvány előterjesztésére, amennyiben a sértett vagy feljelentő nem vesz részt az eljárásban vagy nem nyújt be felülbírálati indítványt. Ebben az esetben az anonimizált határozatot és ügyiratjegyzéket 1 hónap időtartamra teszik közzé. Az eljárás lefolytatása érdekében fellépő személy végső soron jogosulttá válhat, hogy a bíróság előtt vádlóként lépjen fel. A korábbi eredményes felülbírálatot követő új eljárás megszüntetése esetén egy újabb eredményes jogorvoslattal megnyílhat a lehetőség arra is, hogy az eljárás lefolytatása érdekében fellépő személy vádat emeljen, és a vádat képviselje a bírósági eljárásban.

Ugyancsak a Be. módosítása biztosította az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésének akadálytalan teljesülését. Az eljárás célja, hogy a tagállamokban az uniós jognak megfelelő ítélkezési gyakorlat alakuljon ki. Ezért, ha egy tagállam bírósága előtt az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak értelmezése, vagy ezzel kapcsolatban valamely kérdés eldöntése szükséges az ítélet meghozatalához, akkor a nemzeti bíróság kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon döntést a kérdésben. A szabályozás célja volt, hogy egyértelművé tegye, nem hozható olyan döntés, amely felülvizsgálja kérelmet terjesztő határozat jogszerűségét, valamint, hogy a magyar bírácoknak az Európai Unió Bírósága elé történő, előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztés joga nincs korlátozva. A módosítás előírja továbbá, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről, illetve az arra irányuló indítvány elutasításáról hozott végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

A Be. 2021. január 01-től módosította a mentelmi joggal bíró személyekre vonatkozó eljárásjogi szabályozást. A törvény ezt megelőzően is már kimondta, hogy velük szemben gyanúsítottkénti kihallgatást kényszerintézkedést alkalmazni csak a mentelmi jog felfüggesztését követően lehet, és vádemelésre is csak ezt követően kerülhet sor. Ezen eljárási cselekmények a nyomozás vizsgálati szakaszában alkalmazhatóak. A mentelmi jog érvényre juttatása nem akadályozza a nyomozás első szakaszát, a felderítési szakban végezhető eljárási cselekmények lefolytatását, a megalapozott gyanú megállapításához szükséges bizonyítási eszközök összegyűjtését, értékelését. A jelenlegi szabályozás inkább a bűnügyi nyomozások hatékonyságát és időszerűségét javítja.

Ügyészség által kezdeményezett közjogi tisztviselőkkel szemben indítványozott mentelmi jog felfüggesztésére irányuló eljárások/elfogadott eljárások száma			
	2020	2021	2022
országgyűlési képviselő	5/5	4/4	2/2
bíró	5/5	4/4	2/2
ügyész	1/1	3/3	3/3

Statisztikai adatok is azt mutatják, hogy minden ügyészségi indítványra a mentelmi jog felfüggesztéséhez az arra jogosultak minden esetben hozzájárultak, biztosítva a büntetőeljárások további eredményes lefolytatását. Vagyis döntésük egyetlen esetben sem hátráltatta a nyomozó hatóságok munkáját.

Az ügyészek és a bírák mentelmi jogának kizárólag szakmai tevékenységükkel kapcsolatban történő szűkítése kiszolgáltatottá tenné őket a megalapozatlan vádak formájában jelentkező zaklatásoknak, és káros hatással lenne a függetlenségükre, a szakmai integritásukra is.

Az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzésével összefüggő egyes, a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítványokat, a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt, valamint az Európai Csalásellenes Hivatal ellenőrzéseit érintő törvények módosításáról szóló 2022. évi XXIX. törvény szerint a korrupciós bűncselekmények utólagos felderítésében több jogkört kap az Európai Unió Csalásellenes Hivatala (OLAF). A módosítás értelmében a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) pénzügyőri támogatást nyújt a helyszíni ellenőrzés vagy vizsgálat lefolytatásához.

Az említett törvény módosított a Kbt.-t is. Egyes projekteknél a Kbt. 5. § szerinti csaknem a teljes közigazgatást – már a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítványok és az általuk létesített vagy fenntartott jogi személyek kifejezett megjelölésével – közbeszerzési eljárásra kötelezik.

Módosultak az összeférhetetlenségi szabályok is, az alapítvány, illetve az általa létesített vagy fenntartott jogi személyek legfőbb szervének és felügyelőbizottságának elnökei és tagjai, valamint mindezek foglalkoztatottjai tekintetében. Ennek értelmében az, aki a feladatai pártatlan, tárgyilagos és elfogulatlan ellátására gazdasági érdeke, vagy bármely egyéb közvetlen vagy közvetett személyes érdeke vagy körülménye miatt nem, vagy csak korlátozottan képes, köteles tartózkodni minden olyan tevékenységtől, amely az alapítvány vagy a csatlakozó vagy mindezek számára közvetlen vagy közvetett módon vagyont juttató érdekeivel ellentétes lehet.

A magyar Kormány a jogalkotási folyamat átláthatósága és a társadalom szélesebb részvételének előmozdítására módosította a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény és a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény (a továbbiakban: Jet.) rendelkezéseit. A Kormány felelősséggel tartozik azért, hogy a Jet. hatálya alá tartozó jogszabálytervezetek esetében – ha ezek a Magyar Közlönyben kihirdetésre kerülnek – kilencven százalék legyen azon jogszabálytervezetek aránya, amelyeket társadalmi egyeztetésre bocsátanak. Ennek elmaradására csak kellően indokolt esetben kerülhet sor, valamint minden társadalmi egyeztetésre bocsátott tervezet a hatásvizsgálat összefoglalójával együtt kerül közzétételre. A szabályozások szerint, ha a közzétett törvénytervezet más törvény szakaszai több mint egyötödének módosítására irányul, a módosítani kívánt hatályos törvényszöveget a honlapon a tervezett módosításokkal egységes szerkezetben, a tervezett módosításokat külön is megjelölve kell közzétenni. A Jet. alapján az általános egyeztetés (kormányzati honlapon történő egyeztetés) során a véleményezésre minimum nyolc napot kell biztosítani. A beérkezett vélemények, javaslatok érdemi mérlegelésére törvénytervezet vagy kormányrendelet-tervezet esetén a Kormány döntését megelőzően, miniszteri rendelet esetén a kiadását megelőzően legalább öt nap biztosított. Jogszabálysértés esetén a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal, (a továbbiakban: KEHI) bírság kiszabására köteles, mely nem jelent mentesítést a meghatározott kötelezettségek teljesítése alól, azoknak a bírság kiszabása esetén is eleget kell tenni. Ugyancsak a módosítások értelmében a Központi Statisztikai Hivatal törvény, kormányrendelet vagy miniszteri rendelet előkészítése során hivatalos statisztikai adatok szolgáltatásával közreműködik az előzetes hatásvizsgálat elvégzésében. A jogszabály-tervezeteket széles társadalmi véleményezésre kell bocsátani, amelynek teljesülését évente ellenőrzik.

Az átlátható államigazgatás alapvetése, hogy a közadatok, az információk minden érdeklődő és minden érintett számára hozzáférhetőek legyenek. Csak így biztosítható a civil szereplők, az állampolgárok felé a közbizalom elnyerése. Az Infotv. és a közérdekű adat iránti igény teljesítéséért megállapítható költségtérítés mértékéről szóló 301/2016. (IX. 30.) Korm. rendelet többszörös módosításai biztosítják a közadatok térítésmentes rendelkezésre bocsátását, a nyilvános információkhoz való hozzáférést.

Kivételes esetekben van csak lehetőség költségtérítés megállapításra, amely munkadíjat nem tartalmazhat. Az adatigénylés veszélyhelyzet idején is ugyanilyen feltételekkel biztosított. Ha az adatkezelő a hozzá, a közadatok megismerésére irányuló igényt elutasítja vagy az igénylésére nyitva álló határidő alatt nem, vagy csak részben teljesít, akkor az adatigénylő bírósághoz fordulhat. A közérdekű adatokhoz való mielőbbi hozzáférés azzal is javult, hogy a bírósági előtti eljárási határidők lerövidültek.

A közérdekű adatokhoz való hozzáférést tovább könnyíti, egyszerűsíti a 2022-ben létrehozott Központi Információs Közadat-nyilvántartás rendszere, amely bárki számára hozzáférhető, és a benne tárolt adatok kereshetőségét, csoportosítását, összehasonlíthatóságát és letölthetőségét is lehetővé teszi. A költségvetési szervek – a nemzetbiztonsági szolgálatok kivételével – a rendszerbe kéthavonta adatszolgáltatási kötelezettséggel élnek, amely adatok a közbeszerzéseikre, a szerződéseikre és az általuk nyújtott támogatásokra irányulnak. A rendszert a Nemzeti Adatvagyon Ügynökség Korlátolt Felelősségű Társaság üzemelteti a *Központi Információs Közadat-nyilvántartás részletszabályairól* szóló 499/2022. (XII. 8.) Korm. rendelet alapján.

Az Európai Unió fontos célkitűzéseként jelölte meg a tagállamok részére az uniós jog megsértésével kapcsolatos visszasságok feltárását, az azokkal kapcsolatos fellépést. Ezen jogpolitikai célkitűzés fontos momentuma volt az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) megalkotása, mely hatálya kiterjed mind a közszféra, mind a magánszektor egyes, meghatározott jogalanyaira. A tagállamoknak ki kell jelölniük olyan nemzeti hatóságot, amely köteles a külső bejelentési csatorna működtetésére, valamint a bejelentések fogadására és nyomon követésére.

Európai Unió arra ösztönzi a tagállamokat, hogy három lépcsős bejelentési rendszert hozzanak létre:

- az első lépcső az ún. belső bejelentési csatorna, amely a jogsértésnek az adott jogalanyon belül történő bejelentését jelenti,
- a második lépcső az ún. külső bejelentési csatorna, amely során a bejelentő a jogsértést a tagállam által kijelölt, illetékes nemzeti hatósággal közli,
- a harmadik lépcső a jogsértés nyilvánosságra hozatala.

Az Országgyűlés 2023. május 23-i ülésén fogadta el a panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvényt (a továbbiakban: Panasztörvény) – a fenti Irányelv mentén – amely 2023. július 24-én lépett hatályba.

A Panasztörvény 32. § rendelkezése alapján 10 állami szerv (a) az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság, b) a Gazdasági Versenyhivatal, c) az Integritás Hatóság, d) a Közbeszerzési Hatóság, e) a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal, f) a Magyar Nemzeti Bank, g) a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, h) a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, i) az Országos Atomenergia Hivatal és j) a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága) elkülönített visszaélés-bejelentési rendszert hoz létre, ahová bárki visszaélés-bejelentést nyújthat be.

A szintén 2023. július 24-én hatályba lépő, *az elkülönített visszaélés-bejelentési rendszer létrehozására köteles kormányzati szervek kijelöléséről* szóló 225/2023. (VI. 8.) Korm. rendelet további 11 szervet jelölt ki a visszaélés-bejelentések fogadására, az alábbiak szerint:

- a) Budapest Főváros Kormányhivatala,
- b) az egészségügyi államigazgatási szerv központi szerve,
- c) a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal,
- d) a gyógyszerészeti államigazgatási szerv központi szerve,

- e) az országos hulladékgyűjtési hatóság,
- f) a Magyar Államkincstár,
- g) az országos környezetvédelmi hatóság,
- h) a közlekedésért felelős miniszter,
- i) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
- j) az Országos Rendőr-főkapitányság,
- k) az országos természetvédelmi hatóság.

A fenti 21 szerv feladat és hatásköre lefedi az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelvben meghatározott visszaélés bejelentési tárgyköröket.

A Kormány lépéseket tett a hálapénz jelenségének kivezetésére. A hálapénz torzította az egészségügyi szolgáltató rendszert, az orvos-beteg bizalmi viszonyt. A Kormány célja, hogy mindenki egyformán, az állapotának megfelelő mértékben vehessen igénybe kiszámítható, betegközpontú állami egészségügyi szolgáltatásokat. Ennek biztosítására egy új jogi keretrendszeren keresztül megteremtette a kivezetés szabály alapú eszköztárát.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény módosítását követően vesztegetésnek minősül az egészségügyi szolgáltatással összefüggésben adott vagy elfogadott jogtalan előny. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény kimondja, hogy jogtalan az állami egészségügyi szolgáltatás nyújtása során az elfogadott vagy kért pénzbeli, gazdasági vagy természetbeni ellenszolgáltatás, egyéb előny. A törvény pontosan meghatározza a legálisan adható ajándék körét és mértékét is. Az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvény meghatározta az állami egészségügy új foglalkoztatási formáját, az abból történő kizárás eseteit (pl. szándékos bűncselekmény elkövetése), illetve megerősítette az állami és magán egészségügyi ellátás közötti átjárhatóság megszűnését. Végül, de nem utolsósorban az Rtv. 7. § kiterjesztette az NVSZ bűnmegelőző, bűnfelderítő hatáskörét az egészségügyi szolgálati jogviszonyban állókra, valamint az állami és önkormányzati egészségügyi rendszert működtető irányítási-felügyeleti intézmények dolgozóira is.

A Kormány, vagy a Kormány tagjának irányítása vagy felügyelete alatt álló államigazgatási szervek érdekérvényesítőkkel történő kapcsolatát az Intr. szabályozza. Rendelkezései érdekérvényesítőkkel történő kapcsolattartásra vonatkozó szabályai az esetleges kockázatok felismerésén és kezelésén keresztül a szervek integritásirányítási rendszerének erősítését támogatják.

Az Intr. szerint az államigazgatási szerv munkatársa jogszabályban rögzített eljárásban ügyfélnek, panaszosnak, vagy az eljárásban résztvevő más személynek nem minősülő, államszervezeten kívüli személlyel (érdekérvényesítő) feladatellátása során, vagy feladatellátásához kapcsolódóan csak felettese előzetes tájékoztatását követően találkozhat.

A tájékoztatásnak ki kell terjedni az érdekérvényesítő és – ha van ilyen – az általa képviselt szervezet nevére, a találkozó céljára, időpontjára és helyére. Amennyiben a tisztviselő a találkozóval kapcsolatban a szervezet integritását veszélyeztető kockázatokra vonatkozó információval rendelkezik, ezt köteles írásban felettese tudomására hozni. A felettes jogosult a tisztviselő érdekérvényesítővel való találkozását megtiltani, vagy harmadik személy jelenlétéhez kötni. A hivatali szervezet vezetője a közigazgatási szerv tisztviselői számára az érdekérvényesítőkkel való találkozást normatív utasításban is megtilthatja, korlátozhatja, vagy harmadik személy jelenlétéhez kötheti.

Ezen szabályok gyakorlati alkalmazását segíti az NVSZ és a Belügyminisztérium által közreadott módszertani útmutató, amely megtalálható a korrupciómegelőzéssel foglalkozó kormányzati portálon⁸:

3.2. A korrupcióellenes fellépés intézményi keretei

A Kormány nem csak a jogszabályi, hanem a szervezeti keretrendszer megerősítésére is tett intézkedéseket.

A nemzeti korrupcióellenes tevékenység koordinálása 2014 óta a belügyminiszter irányításával zajlik, aki a feladatot a folyamatosan megújuló NVSZ közreműködésével látja el. A szolgálat által végzett megbízhatósági vizsgálat jogintézménye megköveteli a védett szervek és állományuk tekintetében a folyamatos kockázatelemzést és értékelést. További szervezetfejlesztések történtek az elmúlt években a nyomozó szerveknél, ügyészségnél is a korrupciós bűncselekmények hatékonyabb felderítése és nyomozása érdekében.

Az NVSZ a bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatait az állami egészségügyi ellátórendszer érintően 121.000 fő tekintetében 2021. január 1-je óta teljesíti. Az egészségügyi szolgáltatásokhoz, illetve igazolásokhoz való hozzájutás korrupciós kapcsolatot keletkeztethet az egészségügyi dolgozó és a páciens vagy hozzátartozója között. A bűnmegelőzési célú titkos információgyűjtés és az előkészítő eljárások többsége gyógyászati segédeszközökhöz és az orvosok által elkövetett visszaélésekhez köthetők. A korrupció továbbra is főként az orvos-beteg kapcsolatokban jelentkezik különösen a hálapénz adása-elfogadása, vagy valótlan tartalmú igazolások kiállítása tekintetében. Kiemelt bünyogi kockázatként került azonosításra a jogtalan állami finanszírozás, az egészségügyi intézmények gazdálkodása és pályázatai, a vagyon elleni bűncselekmények megvalósulásának lehetősége, valamint a kábítószer jelenléte is.

A kormányzat struktúraváltozása miatt az *egyes törvényeknek a Magyarország minisztériumainak felsorolásáról szóló 2022. évi II. törvényhez kapcsolódó módosításáról* szóló 2022. évi IV. törvény módosította az NVSZ kizárólagos hatásköreit, miszerint a nem a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek kormánytisztviselői és a NAV szolgálati jogviszonyban állók esetében a belső bűnmegelőzési és bűnüldözési feladatokat, így a megbízható vizsgálatokat is az Alkotmányvédelmi Hivatal látja el (a továbbiakban: AH). Az NVSZ a feladatait a belügyminiszter által vezetett minisztérium, valamint az általa irányított vagy felügyelt szervezetek személyi állományára, az NKE valamennyi foglalkoztatottjára, az Országgyűlési Őrség hivatásos állományára, köztisztviselőire és munkavállalóira, a területi kormányzati igazgatási szervek foglalkoztatottjára, illetve az egészségügyben foglalkoztatottakra terjed ki.

Az AH az ország politikai, társadalmi és gazdasági biztonságát fenyegető rejtett veszélyek feltárására és elhárítására specializálódott nemzetbiztonsági szolgálatként működik. Az AH is meghatározó részt vállal a korrupcióellenes küzdelemben, nemzetbiztonsági ellenőrzés keretében az ellenőrzött vagyoni- és jövedelmi helyzetét, vagyoni gyarapodásának tendenciáit vizsgálva. A megbízható vizsgálatokat a polgári titkos szolgálatok és a NAV állománya tekintetében folytatja. Az NVSZ és az AH között a szakmai együttműködés, a tapasztalatcsere továbbra is folyamatosan támogatja a jogintézmény érvényesülését.

Az ÁSZ az állam legfőbb pénzügyi ellenőrző szerve, mely ellenőrzést végezhet minden olyan területen, ahol közpénzt használnak fel, vagy közpénzt kezelnek. Ezért az ÁSZ az állam demokratikus

⁸ <https://korrupciomegelozes.kormany.hu/szakmai-anyagok-es-osszefoglalok2>

működésének egyik legfontosabb garanciája, amely tevékenységén keresztül hatást gyakorol a közsféra korrupció elleni védeltségére. Az ÁSZ az Országgyűlésnek alárendelve működik, s annak beszámolási kötelezettséggel tartozik. Vizsgálatai során ellenőrzi, az államháztartásból származó források felhasználását és a nemzeti vagyon kezelését. Ellenőrzéseit törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok szerint végzi. Az ellenőrzés alá vont szervek és gazdasági társaságok kötelesek együttműködni az ÁSZ-szal, és a vizsgálat sikeres lefolytatása érdekében biztosítaniuk kell a kellő információkhoz való hozzáférést. A vizsgálatokat követően az ÁSZ nyilvános jelentéseket ad ki, melyek tartalmazzák az ÁSZ megállapításait és javaslatait.

Az ÁSZ is a tagja a 2023. márciusában először ülésezett Deregulációs Kerekasztalnak, amely egy olyan konzultatív fórum, amely a kormányt a jogszabályi deregulációval kapcsolatos döntések előkészítésében segít. Deregulációs Kerekasztal célja az ország versenyképességének növelése, a magyar emberek, vállalkozások mindennapi életének megkönnyítése és egyszerűsítése az ügyintézészt megnehezítő vagy lassító szabályok kiszűrésével, a túlszabályozottság csökkentésével és a közigazgatási hatósági és egyéb eljárások, közszolgáltatások tartalmának újra gondolásával, valamint a nemzetközi jó gyakorlatok és megoldások feltárása, és a magyar közigazgatásban való alkalmazhatóságuk vizsgálata. Tagjai: a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, az Igazságügyi Minisztérium, a Magyar Bankszövetség, Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal- Magyar Ügyvédi Kamara, Miniszterelnökség, NAV, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága delegált tagjai.

A Közbeszerzési Hatóság (a továbbiakban: KH) az Országgyűlés felügyelete alatt álló autonóm államigazgatási szervként működő, központi költségvetési szerv. A KH alapvető, jogszabályban meghatározott feladata, hogy az ajánlatkérők és az ajánlattevők érdekeit figyelembe véve hatékonyan közreműködjön a közbeszerzési politika alakításában, a jogszerű közbeszerzési magatartások kialakításában és elterjesztésében, elősegítve a közpénzek nyilvános és átlátható módon történő elköltését. További feladata a közbeszerzési eljárások eredményeiként megkötött szerződések teljesítésének és módosításának ellenőrzése, a hirdetményellenőrzési feladatok ellátása, valamint a törvényességi ellenőrzési jogkör gyakorlása a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások tekintetében.

A KH és az ÁSZ együttműködési megállapodás keretében a szakterületeikhez tartozó jogi kérdésekben való konzultációkkal, közös konferenciák, képzések rendezésével és a tudásmegosztás útján segítik egymás munkáját.

A NAIH független, csak a törvénynek alárendelt, feladatkörében nem utasítható autonóm szerv. Feladata a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése, ezzel biztosítva az átlátható kormányzati működést, továbbá a személyes adatok Európai Unión belüli szabad áramlásának előmozdítása. A NAIH mint felügyeleti szerv elsősorban vizsgálati jogosultságokkal rendelkezik. ehhez képest megjelentek 2018 óta hatósági jogkörök már az ún. határterületi, GDPR és az általános közigazgatási rendtartás szerint lefolytatott adatvédelmi hatósági ügyekben, és egyértelmű hatósági jogköröket gyakorol az Infotv. 2022. november 29-től hatályos rendelkezései szerint a 37/C. §-ban a költségvetési szervek számára meghatározott új közzétételi kötelezettség 63/A.§ szerinti ellenőrzés végrehajtására.

A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) a piaci verseny szabadságán és tisztaságán őrködő autonóm államigazgatási szerv, amely az Országgyűlés felügyelete alatt működik. Mind a magyar versenyjogi szabályokat, mind a GVH jogállását, szervezeti és működési kereteit, valamint eljárásainak rendjét törvény határozza meg. A GVH verseny védelme érdekében folytatott tevékenysége alapvetően három pillérrre épül: versenyfelügyeleti munkája során érvényesíti a magyar verseny törvény és a hatáskörébe tartozó más törvényi rendelkezések, valamint az uniós versenyjog

szabályait; versenypártolás keretében a rendelkezésére álló eszközökkel igyekeznek a verseny érdekében befolyásolni az állami döntéseket; illetve a verseny társadalmi elfogadottsága érdekében az általános versenypolitikai ismeretek terjesztésével, valamint a verseny közgazdasági és jogi kérdéseivel foglalkozó szakmai közélet fejlesztésével hozzájárul a versenykultúra és a tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrájának fejlesztéséhez. A nemzeti versenyhatóság nem csupán fogyasztóvédelmi ügyekben aktív, hanem tevékenysége során a magyar fogyasztókat károsító kartellek felszámolásában is aktív szerepet vállal. A GVH döntései felszámolják a magyar fogyasztókat károsító tisztességtelen piaci magatartásokat és versenykorlátozásokat.

A Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (a továbbiakban: KEHI) Magyarország Kormányának 2006 óta a kormányzati ellenőrzési szerve. A központi hivatalként működő központi költségvetési szerv ellátja a kormányzati ellenőrzési szerv törvényben meghatározott feladatait, valamint a kormányzati ellenőrzésre vonatkozó politika érvényesítésével kapcsolatban jogszabályban vagy közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott további feladatokat. A KEHI az ellenőrzési tevékenységét a Kormány által jóváhagyott éves ellenőrzési terv alapján végzi. Kormánydöntés és a miniszterelnök utasítása alapján a KEHI elnöke soron kívüli ellenőrzést rendel el.

Az **Integritás Hatóság** létrejöttével megvalósult egy olyan független hatósági kontrollt biztosító szervezet, amely feltárja azokat a körülményeket, amelyek hátrányosan érintik vagy érinthetik az európai uniós pénzügyi támogatások végrehajtását, és fellép azokban az esetekben, amelyekben az érintett szervezetek nem teszik meg a szükséges lépéseket a csalás, az összeférhetetlenség, a korrupció és egyéb jogsértés vagy szabálytalanság megelőzésére, kijavítására. A Hatóság integritási kockázateértékelő tevékenységet végez, ajánlásokat tehet, vizsgálati eljárást folytathat (utóbbira példa a vagyonyilatkozati eljárás lefolytatása végén törvényben meghatározott jogkövetkezmények alkalmazása).

Az Integritás Hatóság mellett **Korrupcióellenes Munkacsoport** (a továbbiakban: KEMCS) működik. Tagjai a témakörben kiemelt felelősséget viselő államigazgatási szervek, valamint civil szervezetek képviselői. A Munkacsoport a Hatóságtól független, elemző, javaslattevő, véleményező és döntéselőkészítő feladatokat ellátó testületi szerv. Javaslati a korrupció megelőzésének és felderítésének javítására hivatottak.

A **Belső Ellenőrzési és Integritási Igazgatóság** (a továbbiakban: BEII) az *európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzésével összefüggő egyes törvények módosításáról* szóló 2022. évi XXVIII. törvény alapján jött létre az egyes európai uniós alapokból származó támogatásokkal megvalósuló fejlesztési projektek kapcsán, az esetleges összeférhetlenségi helyzetek felmérésére és kezelésére. Tevékenysége során azonosítja a lehetséges összeférhetlenségi helyzeteket, ennek keretében kockázatelemzést végez, és anonim bejelentőrendszert működtet.

A BEII felel az Európai Parlament és a Tanács (EU, Euratom) 2018/1046 rendeletének 61. cikke szerinti uniós költségvetés végrehajtásában részt vevő személyek összeférhetlenségi és érdekeltégi nyilatkozatainak ellenőrzéséért, különös tekintettel a *2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről* szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendeletben, a *2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről* szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendeletben, a *Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve végrehajtásának alapvető szabályairól és felelős intézményeiről* szóló 373/2022. (IX. 30.) Korm. rendeletben valamint a *kormányzati igazgatásról* szóló 2018. évi CXXV. törvény 29/B. § rendelkezésében foglaltakra, továbbá felel az anonim bejelentő felületeken bejelentett összeférhetlenségi és csalásgyanús esetek kivizsgálásáért.

A kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 29/B § (3) bekezdés c) pontja alapján a BEII Igazgatója gondoskodik az összeférhetetlenségi helyzetek megelőzése érdekében a tudatosság növeléséről és az intézményrendszer uniós támogatások végrehajtásáért felelős szereplőinek képzéséről.

A BEII célkitűzése, hogy a fejlesztéspolitika irányítási rendszer szerves részeként egyfajta integritási tudásközpontként szintetizálja az integritási képzések hazai, európai és nemzetközi tapasztalatait és legjobb gyakorlatait, annak érdekében, hogy a hazai belső közigazgatási képzések alkalmasak legyenek az egyének és szervezetek fejlesztésére.

Magyarország a nemzetközi antikorrupciós egyezményekhez való csatlakozásával, és azok kötelező hatályának elismerésével vállalta, hogy a korrupcióelleni fellépés keretrendszerét úgy alakítja át, hogy az megfeleljen az egyezményekben foglalt követelményeknek. Ezen vállalás teljesítését a nemzetközi szervezetek ellenőrzik.

Magyarország 1999-ben csatlakozott az **Európa Tanács Korrupció Elleni Államok Csoportjához (GRECO)**, amelynek legfontosabb célkitűzése, hogy a tagjait segítse, támogassa a korrupció elleni küzdelemben az előre meghatározott témakörökben végzett kölcsönös ellenőrzései útján. Hazánkat öt körben értékelték és véleményezték, többek között a jogi személyekkel szembeni eljárásokat, a parlamenti képviselők mentelmi jogát, a bírák, az ügyészek, és a rendőrség szervezeti autonómiájának kérdését, a hálapénz problémáját, valamint a magas szintű vezetőkkel szembeni korrupcióellenes tevékenységet vették górcső alá⁹. Javasataik egy részét a jogrendszerünkbe már beépítettük. A Stratégia a további ajánlások teljesítéséhez nyújt keretet.

Alapító tagként veszünk részt a **Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémia (IACA)** munkájában. A nemzetközi együttműködés, a tudás és a tapasztalatok megosztása, valamint a kölcsönös támogatás az IACA megbízatásának alapvető célja. Újszerű, holisztikus megközelítést nyújt a korrupcióellenes oktatáshoz és kutatáshoz, korrupcióellenes képzéseket biztosít, valamint technikai és módszertani támogatást és segítséget nyújt az érdekelt feleknek. Az elmúlt években kölcsönösen támogattuk egymást, különösen a fiatalok körében végzett integritásérzékenyítő tréningek, oktatási anyagok cseréje tekintetében.

Aktívan részt veszünk az **ENSZ Korrupció Elleni Egyezményének (UNCAC)** és az **ENSZ Határokon átvéelő Szervezett Bűnözés elleni Egyezményének (UNTOC)** végrehajtásában. Az Egyezmény célja a korrupció hatékonyabb megelőzésére és felszámolására irányuló intézkedések elősegítése és megerősítése a tagállamok korrupcióellenes jó gyakorlatainak megosztása útján. Az ENSZ Kábítószer-ellenőrzési és Bűnmegelőzési Hivatala (UNODC) mandátumából eredően segíti a tagállamokat a kábítószer, bűnözés és terrorizmus elleni harcban is. A tagállamok eltökélték, hogy fokozzák a határokon átvéelő bűnözés minden formája elleni harcot, megkettőzik az erőfeszítéseket a globális drogprobléma leküzdése érdekében, valamint közösen lépnek fel a nemzetközi terrorizmus ellen. Az UNCAC egyezmény végrehajtásának keretében Magyarország az elmúlt években értékelőként vett részt Elefántcsontpart, Tádzsiskisztán és Bosznia-Hercegovina felülvizsgálatában. Továbbá jelenleg is értékelője Észtországnak, illetve Lengyelországnak. Míg az UNTOC felülvizsgálat margóján hazánk értékeli Svájcot, Szlovákiát és Norvégiát. Magyarország az UNCAC felülvizsgálat második ciklusában kitöltötte és megküldte az általános kérdőívet, amelyet helyszíni látogatás követ¹⁰.

Magyarország tagja az **OECD Vesztegetés Elleni Munkacsoportjának is**, amelynek célja, hogy értékelje, és ez alapján ajánlásokkal támogassa a külföldi köztisztviselők nemzetközi üzleti tranzakcióik során történő megvesztegetésének megakadályozását, illetve feltárását. A 2019-ben

⁹ <https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations/hungary>

¹⁰ (<https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/review-mechanism-untoc/country-profile/hungary.html>).

elfogadott értékelő jelentés Magyarországgal szemben olyan kérdéseket is vizsgált, mint a külföldi vesztegetéses esetek felderítése, a végrehajtás, a vállalati felelősség és a nemzetközi együttműködés. A jelentés szerint Magyarországnak fokoznia kell a vesztegetés elleni fellépést. Noha a hazai szabályozás megfelelő keretet biztosít a külföldi vesztegetés elleni hatékony fellépésnek és prevenciónak, mégis Magyarország törekszik a munkacsoporttal való szoros együttműködésre és megfogalmazott országsepcifikus ajánlások végrehajtására, beleértve különösen a külföldi vesztegetés elleni hatékony fellépés megerősítését¹¹.

Az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről szóló 2022. évi XXVII. törvény – összhangban az Európai Bizottság ajánlásaival – tovább bővíti a szervezeti keretrendszert, ezáltal nagyobb hangsúlyt fektetve az uniós források átláthatóságára és hatékony felhasználására.

3.3. A korrupcióra vonatkozó adatok Magyarországon

A magyarországi korrupcióra vonatkozó adatok közül első helyre kívánkoznak az ismertté vált korrupciós bűncselekményekre vonatkozó adatok.

Szerv	Nemzeti Adó- és Vámhivatal	Rendőrség	Ügyészség	Összes nyomozó hatóság
	Korrupciós bűncselekmények összesen (régii és új Btk.)	Korrupciós bűncselekmények összesen (régii és új Btk.)	Korrupciós bűncselekmények (Btk. XXVII. Fejezet)	Korrupciós bűncselekmények összesen (régii és új Btk.)
Év	Regisztrált bűncselekmények száma	Regisztrált bűncselekmények száma	Regisztrált bűncselekmények száma	Regisztrált bűncselekmények száma
2013	0	404	701	1 105
2014	2	218	3 048	3 268
2015	3	524	234	761
2016	2	838	144	984
2017	5	268	850	1 123
2018	3	357	1 686	2 046
2019	0	177	283	460
2020	4	46	1 999	2 049
2021	44	270	5 905	6 219
2022	25	104	873	1 002

(ENYÜBS adatok)

Eljárási döntések megoszlása TELJES CSELEKMÉNYI KÖR ¹²	2019. év		2020. év		2021. év		2022. év		4 év átlaga %- ban
	Szám	%	Szám	%	Szám	%	Szám	%	
Összesen	351 102	100%	339 558	100%	330 847	100%	345 944	100%	
Feljelentés elutasítása	21 101	6,0%	20 547	6,1%	20 572	6,2%	22 333	6,5%	6,2%
Nyomozás/eljárás megszüntetés	148 238	42,2%	142 003	41,8%	133 684	40,4%	136 798	39,5%	40,9%
Vádemelés	108 483	30,9%	112 141	33,0%	119 213	36,0%	116 717	33,7%	33,4%
Egyéb	73 280	20,9%	64 867	19,1%	57 378	17,3%	70 096	20,3%	19,4%
Eljárási döntések megoszlása KORRUPCIÓS CSELEKMÉNYEK	2019. év		2020. év		2021. év		2022. év		
Összesen	1 018	100%	2 556	100%	12 472	100%	1 755	100%	
Feljelentés elutasítása	92	9,0%	116	4,5%	113	0,9%	111	6,3%	5,1%
Nyomozás/eljárás megszüntetés	265	26,0%	255	10,0%	576	4,6%	248	14,1%	13,6%
Vádemelés	620	60,9%	2 180	85,3%	11 779	94,4%	1 379	78,6%	79,8%
Egyéb	41	4,0%	5	0,2%	4	0,0%	17	1,0%	1,3%

¹¹ <https://www.oecd.org/corruption/hungary-oecdanti-briberyconvention.htm>.

¹² Bizonyos bűncselekmények vagy bizonyos kategóriák esetében az ügyészség nyomoz, egyébként a rendőrség. Lásd a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (büntetőeljárás törvény) 30. §-át. A táblázat az összes nyomozó hatóság által vizsgált ügyekre vonatkozik (valamennyi bűncselekmény esetében). A második csak a korrupciós ügyeket tartalmazza, az összes illetékes nyomozó hatóság által folytatott nyomozás szerint

Eljárási döntések megoszlása TELJES CSELEKMÉNYI KÖR Ügyészségi nyomozások ¹³	2019. év		2020. év		2021. év		2022. év		
Összesen	5 398	100%	9 428	100%	16 732	100%	6 849	100%	
Feljelentés elutasítása	1 533	28,4%	2 169	23,0%	1 810	10,8%	2 044	29,8%	23%
Nyomozás/eljárás megszüntetés	2 087	38,7%	2 231	23,7%	2 340	14,0%	2 095	30,6%	26,75%
Vádemelés	1 506	27,9%	4 789	50,8%	12 394	74,1%	2 409	35,2%	47%
Egyéb	272	5,0%	239	2,5%	188	1,1%	301	4,4%	3,25%
Eljárási döntések megoszlása KORRUPCIÓS CSELEKMÉNYEK Ügyészségi nyomozások	2019. év		2020. év		2021. év		2022. év		
Összesen	640	100%	2 436	100%	11 936	100%	1 473	100%	
Feljelentés elutasítása	82	12,8%	105	4,3%	98	0,8%	96	6,5%	6,1%
Nyomozás/eljárás megszüntetés	193	30,2%	222	9,1%	525	4,4%	140	9,5%	13,3%
Vádemelés	361	56,4%	2 107	86,5%	11 310	94,8%	1 224	83,1%	80,2%
Egyéb	4	0,6%	2	0,1%	3	0,0%	13	0,9%	0,4%

(ENYÜBS adatok)

A korrupciós ügyekben tett intézkedések adatai arra utalnak, hogy az eljáró hatóságok hatékonysága ebben az ügytípusban meghaladja az átlagot. A korrupciós ügyekben tett feljelentések elutasításának aránya kedvezőbb, mint az átlagos feljelentés elutasítási arány, a korrupciós ügyek büntető eljárásában az eljárások megszüntetésének és a vádemeléssel befejezett ügyek aránya pedig jelentősen kedvezőbb, mint a teljes bűncselekményi kör tekintetében (a korrupciós ügyekben a vádemelési arány az elmúlt 4 évben két-háromszorosa az átlagnak).

Az elmúlt négy évben (2019-2022. évek között) a feljelentések elutasításának aránya 6.2% volt az összes bűncselekményre vetítve, míg a korrupciós bűncselekmények esetében ez az arány 5.1%. A nyomozások megszüntetésének aránya még nagyobb eltérést mutat, hiszen a teljes bűncselekményi kört vizsgálva 40.9%, míg a korrupciós bűncselekmények esetében 13.6%. Végezetül a vádemelések aránya az összes bűncselekményt vizsgálva 33.4%, míg a korrupciós bűncselekmények esetében 79.8%.

Az ügyészségi nyomozásokra vetítve a nyomozások megszüntetésének aránya még nagyobb eltérést mutat, hiszen a teljes ügyészségi nyomozás hatálya alá tartozó bűncselekményi kört vizsgálva 26.8%, míg a korrupciós bűncselekmények esetében 13.3%. Hasonlóan a vádemelések aránya az összes bűncselekményt vizsgálva 47%, míg a korrupciós bűncselekmények esetében 80%.

A fenti adatokat jól kiegészítik a korrupciós bűncselekmények felderítését érintő statisztikai adatok, az NVSZ által végzett titkos információgyűjtésekről, illetve előkészítő eljárásokról.

	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év
Befejezett eljárás	496	594	668	908
Feljelentés/ nyomozás kezdeményezése	40	40	56	100
Feljelentéssel/ nyomozás kezdeményezéssel érintett személyek száma	142	201	178	480

(Nemzeti Védelmi Szolgálat)

Az NVSZ statisztikai adatai is jól szemléltetik a korrupciós bűncselekményekkel szembeni növekvő felderítési hatékonyságot, hiszen az elmúlt két évben megduplázódott azon személyek száma, akikkel szemben a szervezet feljelentéssel élt. Azonban ez az eredmény nem csak 1-1 kiugró, több személyt érintő ügyből adódott, hanem ezzel párhuzamosan a befejezett eljárások száma a két és félszeresére emelkedett.

¹³ Kizárólag ügyészség hatáskörbe tartozó ügyek

Az NVSZ korrupciómegelőzési tevékenysége keretében 3740 db előadást/tréninget tartott a védett állományának, illetve az NVSZ-szel együttműködő egyéb szervek részére az NKS időszaka alatt. Az NVSZ által 2011. óta működtetett Zöldszámra 2021-ben 44 bejelentés érkezett, 2022-ben pedig 54. Ez azonban csak az egyik lehetséges módja annak, hogy bejelentést és/vagy panaszt tegyen valaki az NVSZ felé. További lehetőség az e-mail vagy a postai kapcsolatfelvétel. Összességében 2022-ben 490 bejelentés érkezett, beleértve a fenti 54-et is.

A korrupció fogalma gyakran társul a közpénzek kevésbé hatékony felhasználásához, illetve a verseny hiányához. Az OECD megállapítása szerint a közbeszerzések országoktól függetlenül a korrupciós kockázatokkal leginkább érintett kormányzati aktusok közé tartoznak. Ezt erősítette meg az ÁSZ 10 éven keresztül, évente – a közszféra 15 intézménycsoportjára vonatkozóan – végzett integritás felmérése is, ahol a szervezetek működésében rejlő integritási kockázatokat azonosította és értékelt. A közbeszerzések sajátossága, hogy ezen a területen a közszféra nem a szolgáltatások nyújtójaként, hanem a magánszféra által nyújtható szolgáltatások megrendelőjeként jelenik meg.

A közbeszerzési verseny erősségét számos jellegzetesség mellett jól mutatja az ajánlattevők száma. Kevés számú ajánlattevő esetén még lehet ugyan szabályos a közbeszerzés, de kockázatot mutat, ha olyan kiírás születik, amely egy versengő piacon csak kevés vagy egy ajánlat benyújtását eredményezi. A körülmények ezekben az esetekben már nem a legkedvezőbbek arra, hogy az ajánlatkérő számos ajánlat megismerése alapján mérlegeljen. A kisszámú ajánlattevővel lefolytatott eljárások esetében a korrupciós befolyás is könnyebben érvényesülhet, mert adott esetben kevesebb ellenérdekelt fél lesz, amely az ajánlatot megtámadja. A kevés számú ajánlattevő továbbá növelheti az ajánlattevők összejátszásának valószínűségét is.¹⁴

További kockázatként jelentkezhethet a későbbi nyertes ajánlattevőre kiírt feltételek, vagy egyéb befolyásolások annak érdekében, hogy a közbeszerzési eljárásban való részvételtől tartózkodjon a gazdasági szereplő, vagy az ajánlattevők játszanak össze a közbeszerzés elnyerése érdekében (kartellezés) vagy maga a hirdetmény nélküli tárgyalás, amikor nem kerül sor a felhívás nyilvános közzétételére. Ez az eljárásfajta sok esetben nem biztosít versenyt, hiszen az eljárás egyetlen lehetséges ajánlattevő részvételével történik.

A közpénzekkel való felelős gazdálkodás jelentőségét hangsúlyozva Magyarország alkotmányos szinten rendelkezik az ilyen forrásból gazdálkodó szervezetek tulajdonosi szerkezetének átláthatóságáról, a gazdálkodás nyilvánosság előtti elszámolásáról.

A közbeszerzés magas korrupciós kockázatának köszönhetően az NKS végrehajtási időszaka alatt is számos intézkedés történt a közbeszerzési eljárás keretrendszerének megerősítése érdekében. Az Elektronikus Közbeszerzési Rendszer bevezetése biztosította az eljárási cselekmények dokumentált és ellenőrizhető megvalósítását a közbeszerzési törvény pedig a közbeszerzésekkel összefüggő adatok széleskörű nyilvános közzétételét is előírja. Az EKR fejlesztésével az átláthatóság növelése érdekében megvalósult a közbeszerzési eljárások eredményéről szóló tájékoztató hirdetmények adatainak strukturált keresését és gépi feldolgozását lehetővé tevő EKR funkció kialakítása.

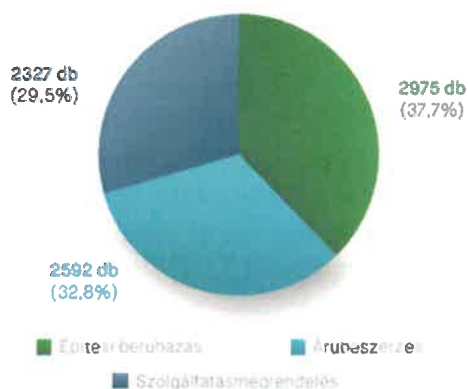
Az önkéntes, értékelvű magatartás terjesztése, a közbeszerzésben résztvevők korszerű ismereteinek és szemléletének támogatása érdekében került népszerűsítésre, majd 2022-ben felülvizsgálatra a Közbeszerzési Etikai Kódex, amely rögzíti az eljárások során követendő, elvárt, etikus magatartást. A Kbt. módosításával lehetővé vált egy ajánlat érkezése esetén a közbeszerzési eljárás eredménytelennek nyilvánítása.

¹⁴ Elemzés a közszféra integritási helyzetéről 2017. A hazai integritás helyzete a köz- és a magánszektor érintkezési felületén (ÁSZ)

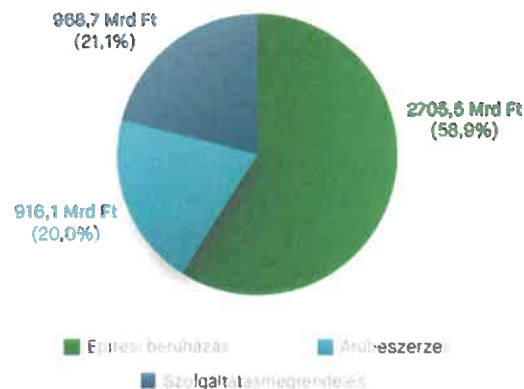
Az elmúlt években a Kbt. több alkalommal módosításra került, amely az uniós közbeszerzési irányelveknek való megfelelést további rendelkezésekkel segítette elő. Módosításra kerültek az előzetes piaci konzultációkra vonatkozó szabályok, amelyekkel egyrészt csökkent a kiírások indokolatlan versenykorlátozó jellege, másrészt hasznos segítség lehet az eljárás becsült értékének alaposabb felméréséhez is. A konzultációra/kommunikációra az Elektronikus Közbeszerzési Rendszer (EKR) nyújt felületet. Lényegesen szigorodtak a hirdetmény nélkül megindított közbeszerzési eljárás szabályai, valamint a közbeszerzési eljárás tisztasága is nagyobb hangsúlyt kapott azzal, hogy az eljárásból kizárják azokat a gazdasági szereplőket, akiket már elítéltek korrupciós, költségvetést károsító bűncselekmény és pénzmosás elkövetése miatt.

Az ellenőrző mechanizmusok ellenére is előfordul, hogy egy közbeszerzési eljárás kapcsán jogsértés gyanúja merül fel. Ilyen esetben a gyors és hatékony fellépésre a Közbeszerzési Döntőbizottság működése biztosít lehetőséget. Az elmúlt évben összesen 534 jogorvoslati eljárás indult a Döntőbizottság előtt, mely eljárásait kiemelkedően gyors határidővel, átlagosan 29 nap alatt folytatja le, Európában is egyedülállóan korszerű módon elektronikus tárgyalás útján. Az elmúlt évekhez képest tovább csökkent a Döntőbizottság döntései ellen benyújtott keresetek aránya, ezzel együtt a Döntőbizottság pernyertességi aránya évek óta kimagasló, hiszen az rendre meghaladja a 90%-ot.¹⁵

A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMA (DB)
FŐBB BESZERZÉSI TÁRGYAK SZERINT 2022-BEN

A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK ÉRTÉKE (MRD FT)
FŐBB BESZERZÉSI TÁRGYAK SZERINT 2022-BEN

2022-ben a korábbi évekhez hasonlóan továbbra is az **építési beruházás bizonyult a legjelentősebb kategóriának a beszerzések tárgyát tekintve**, ugyanis a közbeszerzési eljárások 37,7%-át, értékének pedig 58,9%-át tették ki. Az eljárások számának kb. egyharmadát (32,8%-át), érték szerint pedig ötödét (20%) az árubeszerzések alkották, míg a közbeszerzések további 29,5%-át, érték szerint pedig szintén kb. az ötödét (21,1%-át) a szolgáltatásmegrendelések jelentették, hasonlóan, mint a 2021. évben. Az **építési beruházásokhoz kapcsolódó közbeszerzések a korábbi növekvő tendenciához képest 2022-ben már stagnálást mutattak az előző évhez viszonyítva**, mind az eljárások számát, mind pedig az értékét tekintve¹⁶.

A Kormány elkötelezettségét igazolja a *közbeszerzések hatékonyságának javítása érdekében szükséges intézkedésekről* szóló 1027/2021. (II. 5.) Korm. határozat alapján a hazai közbeszerzések átláthatóságának és hatékonyságának folyamatos javítása érdekében tett intézkedései, különösen a mikro-, kis- és közepes vállalkozások közbeszerzésekben való részvételének elősegítésére, a közbeszerzésekhez

¹⁵ A Közbeszerzési Hatóság 2022. évi beszámolója a közbeszerzésről az Országgyűlés részére

¹⁶ A Közbeszerzési Hatóság 2022. évi beszámolója a közbeszerzésről az Országgyűlés részére

kapcsolódó adminisztratív terhek további csökkentésére, a közbeszerzésekben a verseny szintjének növelésére, és ezáltal a kedvezőbb árak kialakulásának ösztönzésére irányuló intézkedések. Ennek keretében került elfogadásra többek között Magyarország zöld közbeszerzési stratégiája (2022-2027) is.

Az egyajánlatos eljárások számának visszaszorítása a kondicionalitási eljárásra tekintettel különös hangsúlyt kapott 2022-ben. A közbeszerzési piacon lévő versenyhelyzet tekintetében a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások alacsony száma mellett az egyajánlatos eljárások csökkenő számaránya volt megfigyelhető.

Az uniós alapokból, csakúgy, mint a nemzeti költségvetésből finanszírozott egyajánlatos közbeszerzési eljárások számának csökkentése ugyancsak az átláthatóságot és a tisztességes piaci verseny megvalósítását mozdítja elő. Ezt támogatja az *egyajánlatos közbeszerzések számának csökkentését szolgáló intézkedésekről* szóló 63/2022. (II. 28.) Korm. rendelet is, amely meghatározza az előzetes piaci konzultáció alkalmazásának eseteit az egyajánlatos közbeszerzési eljárások során, valamint azon szervezetek részére, akik egy év alatt legalább 5, az uniós értékhatárt elérő becsült értékű közbeszerzést folytattak le, és az egyajánlatos közbeszerzéseik aránya a 20 %-ot meghaladta, előírja a következő év márciusáig az egyajánlatos közbeszerzések csökkentésére intézkedési terv megalkotását. A közbeszerzésekért felelős miniszter pedig minden évben kiad olyan jó gyakorlatokat, melyek a szervezeteknek segítséget nyújtanak az ilyen közbeszerzések elkerülésére.

A Közbeszerzési Hatóság 2022. áprilisában – a Kormány által megfogalmazott célokkal, valamint a vonatkozó kormányrendelettel összhangban – közleményben hívta fel a közbeszerzési piac résztvevőinek figyelmét az egyajánlatos eljárások jelentős csökkentésének fontosságára, és bejelentette, hogy a közbeszerzések hatékonyságának további javítása érdekében, kiemelt figyelmet fordít, illetve erőteljesebb kontrollt alkalmaz az egyajánlatos közbeszerzések ellenőrzésére. A Hatóság emellett – a hivatkozott közleményében, valamint az általa végzett hirdetményellenőrzési tevékenység során is – javasolja az ajánlatkérőknek, hogy a közbeszerzési eljárást megindító felhívásban írják elő a Kbt. 75. § (2) bekezdés e) pontja szerinti eredménytelenségi esetkör alkalmazását, és amennyiben pusztán egyetlen ajánlat [vagy több szakaszból álló eljárás részvételi szakaszában pusztán egyetlen részvételi jelentkezés] érkezik a felhívásukra, nyilvánítsák eredménytelenné az eljárást.

A Kbt. 2022. októberi módosítása a 2014/24/EU irányelv 24. cikkével összhangban újraszabályozta a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó összeférhetlenségi rendelkezéseket. A vonatkozó cikk az ajánlatkérők kötelezettségeit fogalmazza meg az összeférhetlenségi helyzetek megelőzésére, feltárására és orvoslására.

A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács 2023. május 25-én útmutatót fogadott el az összeférhetlenséggel kapcsolatban, amely gyakorlati segítséget nyújt egyaránt az ajánlatkérőknek és az ajánlattevőknek is az ilyen helyzetek kezelésére, valamint támogatja a Kbt. módosult összeférhetlenségi szabályainak gyakorlati alkalmazását.

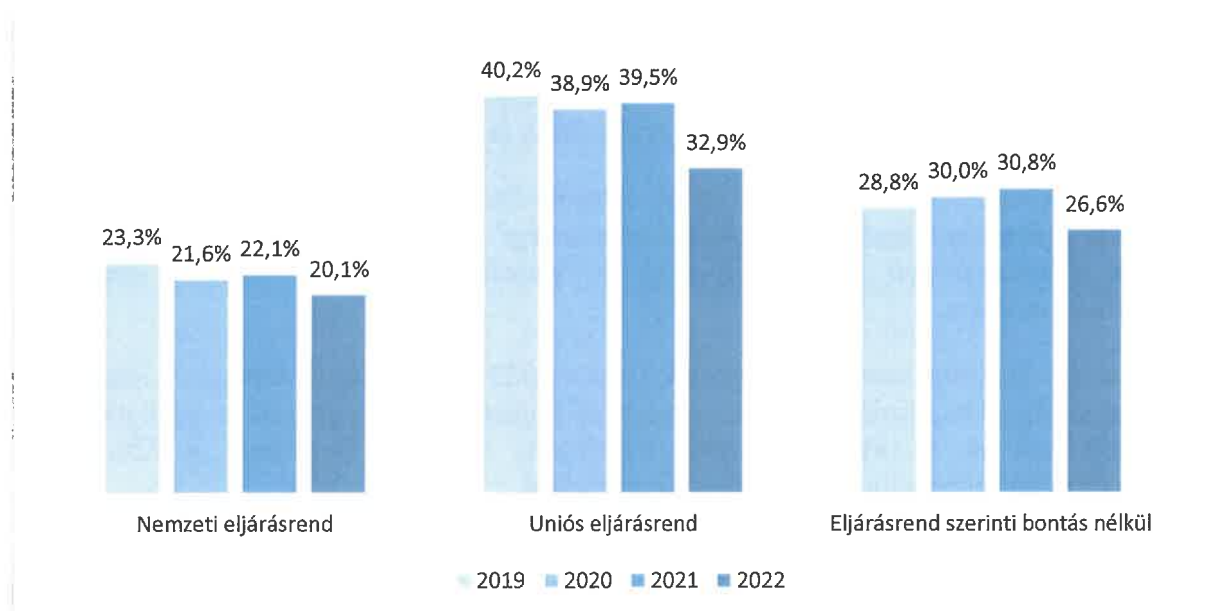
A Magyar Kormány a *közbeszerzések hatékonyságát és költséghatékonyságát értékelő teljesítménymérési keretrendszer kidolgozásáról* szóló 1425/2022. (IX. 5.) Korm. határozatában döntött a közbeszerzési rendszerre vonatkozó teljesítménymérési keretrendszer kidolgozásáról. A keretrendszer a közbeszerzési rendszer működési- és költséghatékonyságára, az eljárások jogi megfelelőségére és átláthatóságára, illetve a közbeszerzések stratégiai felhasználására vonatkozó indikátorok és az azokhoz kapcsolódó elemzés útján ad képet a közbeszerzések haza helyzetéről. A keretrendszer három típusú adatforrásból táplálkozik: az Elektronikus Közbeszerzési Rendszer adataiból, kérdőíves adatgyűjtésen alapuló információkból és más közigazgatási szervek (elsősorban a Közbeszerzési Döntőbizottság) által szolgáltatott adatokból. A keretrendszer alapján a

közbeszerzésekért felelős miniszter –egy hét fős munkacsoport részvételével – évente készíti el az elemző-értékelő jelentését.

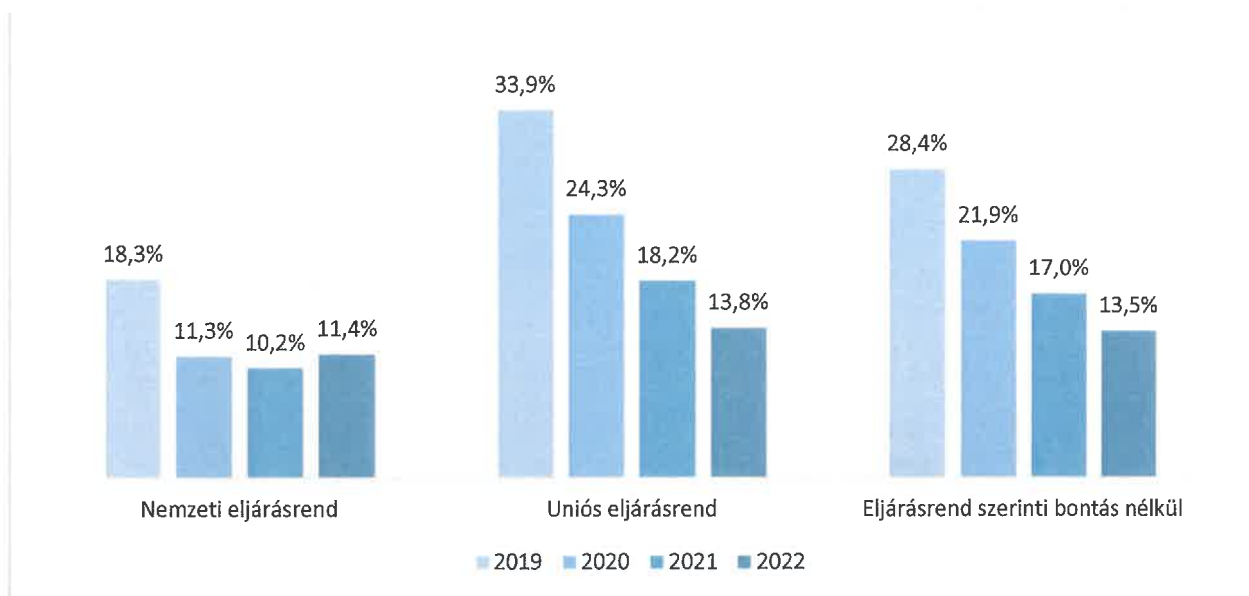
A stratégia időszaka alatt a közbeszerzési rendszerbe újonnan beépített kontrollok biztosítják, hogy az uniós alapokból vagy a nemzeti költségvetésből finanszírozott egyajánlatos közbeszerzési eljárások aránya 15% alá csökkenjen, és az eredmény fenntartható is maradjon, ezzel előmozdítva a tisztességes verseny növelését a közbeszerzések területén. A létrehozott monitoring és jelentéstételi eszköz pedig lehetővé teszi ezen célok elérése érdekében az előrehaladás folyamatos nyomon követését.

A közbeszerzési piacon megfigyelhető versenyhelyzet egyik fontos jellemzője, hogy milyen arányban érkezik csak egy ajánlat, amikor lényegében nem beszélhetünk versenyről. Az egyajánlatos közbeszerzések számának aránya 2019-től 2021-ig lényegében stagnált, 2022-től tapasztalható csökkenés az arányokban, elsősorban az uniós eljárásrend és az összesített arányok tekintetében, elsősorban az egyajánlatos közbeszerzések arányának csökkentésére irányuló, 2021-től bevezetett szakpolitikai intézkedések hatására. Az értékarány tekintetében mindkét eljárásrendben egyértelműen csökkenő tendencia figyelhető meg. A forrásfelhasználás szerinti bontást vizsgálva megállapítható, hogy az uniós forrást tartalmazó közbeszerzések körében mind a darabszám, mind az érték tekintetében tartósa alacsonyabb az egyajánlatos közbeszerzések aránya, feltételezhetően az uniós forrásfelhasználás részletes és kiterjedt ellenőrzési rendszernek köszönhetően. A már megindult reformfolyamatok az elkövetkező években a kormányzati tervek szerint további csökkenést fognak eredményezni a közbeszerzések számában, illetve arányában.

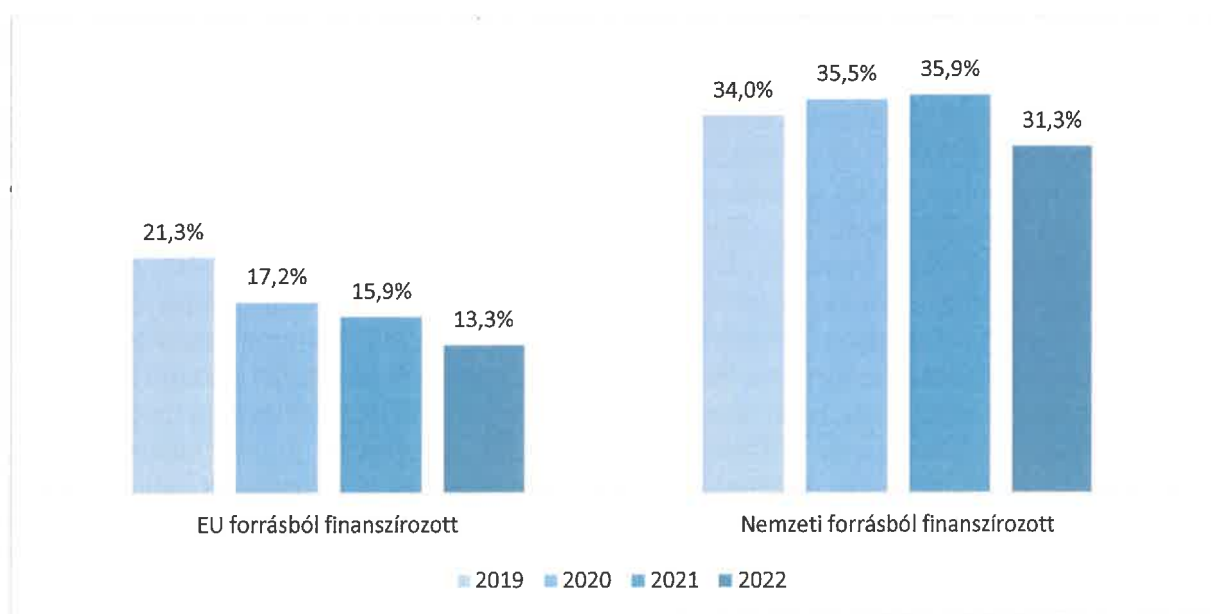
Egyajánlatos közbeszerzések arányának alakulása darabszám tekintetében, eljárásrendek szerinti bontásban (Miniszterelnökség adatai alapján)

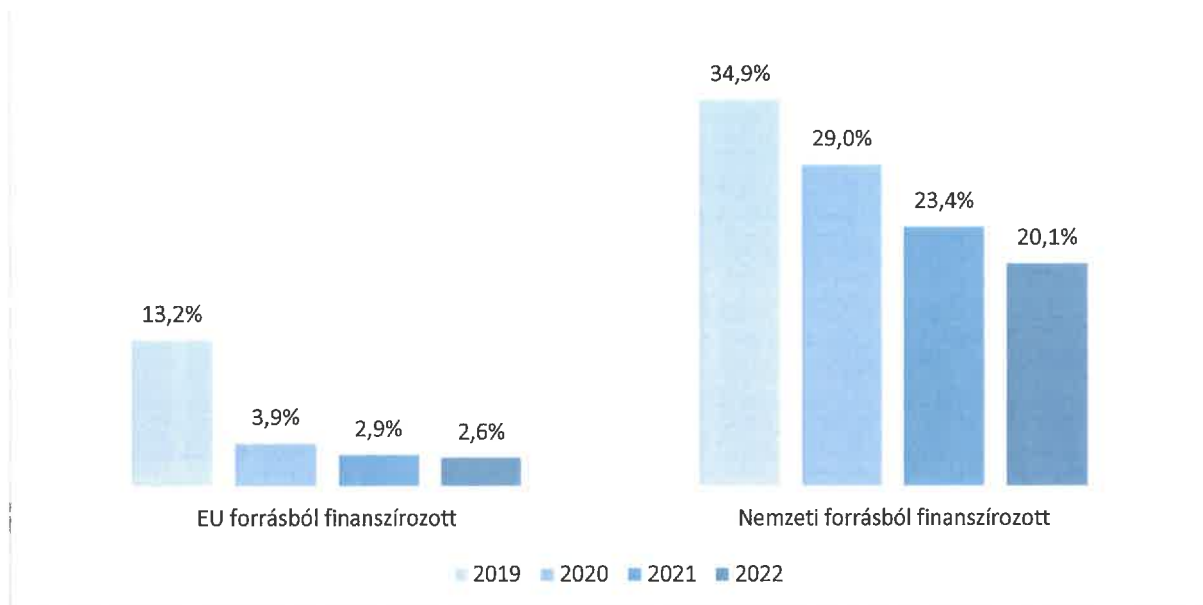
Egyajánlatos közbeszerzések arányának alakulása érték tekintetében, eljárásrendek szerinti bontásban

Egyajánlatos közbeszerzések darabszámának aránya finanszírozási formák tekintetében, nemzeti és uniós eljárásrend együttesen

Egyajánlatos közbeszerzések értékének aránya finanszírozási formák tekintetében, nemzeti és uniós eljárásrend együttesen

Az európai uniós támogatás jogszerű felhasználásának, eredményes és átlátható elosztásának érdekében bevezetésre került az Európai Bizottság által kifejlesztett ARACHNE kockázatértékelési eszköz. Az irányító hatóságok ellenőrzéseik során támaszkodnak az eszköz funkciójára: a csalás, az összeférhetetlenség, a kettős finanszírozás és egyéb szabálytalanságok gyanújának jelzésére. Az irányító hatóságok általa kiszűrhetik a legkockázatosabb projekteket, szerződéseket, vállalkozókat, vagyis az ellenőrzésük részévé vált az eszköz oly módon, hogy kockázati mutatót, kockázati eredményt számít, amely további indokolt ellenőrzések végzésére hívhatja fel a figyelmet. *Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve végrehajtásának alapvető szabályairól és felelős intézményeiről* szóló 373/2022. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. sz. melléklete, *a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről* szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 7. melléklete, valamint a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 4. melléklete határozza meg azt az adatkört, melyet kéthavonta meg kell küldeni az ARACHNE rendszerbe. Ezek különösen a támogatást igénylőkre, a projektekre, a szállítói szerződésekre, az alvállalkozókra, a tulajdonosokra, a kapcsolattartókra vonatkozó adatok. Mivel az OLAF (Európai Csalás Elleni Hivatal) és az Európai Számvevőszék indokolt esetben kérhet információkat az ARACHNE rendszerben elhelyezett adatokból, ezzel is támogatja Magyarország a nemzetközi szervezetek munkáját, a csalás és korrupcióellenes tevékenységüket.

3.4. Tovább lépési lehetőség

Magyarország az elmúlt bő évtizedben számos korrupció elleni intézkedést tett. Ezek mindaddig egyenként, illetve felsorolásszerűen kerültek bemutatásra, ami nem segítette azok átfogó értelmezését. Ahhoz, hogy az elkövetkező időszak korrupcióellenes erőfeszítései összehangoltabb és egységükben jobban megragadható képet adjanak célszerű – ennek minden nehézsége ellenére – egységes mutatószámra sűríteni a Stratégia legfőbb törekvéseit.

Mivel jelen Stratégia időtávja – sajátságos okok miatt – szokatlanul rövid, ennek az időszaknak a végére szükséges központi mutatószámot és ambiciózus, de reális jövőképet meghatározunk: A

Stratégia végrehajtási időszak végére Magyarország korrupció elleni keretrendszere képessé válik az állami működés integritásával kapcsolatban felmerült problémák döntő többségének rövidtávon történő megoldására.

Az ezt a jövőképet mérhetővé tevő központi mutatószám a korrupcióval kapcsolatos szakpolitikai problémajelzésekre vonatkozó megoldási arány: a KEMCS konszenzusos vagy többségi szavazással meghatározott és Magyarország Kormánya által is elfogadott 2025. évi ajánlásainak 70%-a az adott év (2025) végéig végrehajtásra kerül.

Ahhoz, hogy Magyarország korrupció elleni keretrendszere képessé váljon erre, a korrupció elleni fellépéssel kapcsolatos tudatosság és felelősségvállalás egész társadalmat átfogó megerősítése szükséges, mivel a korrupcióval kapcsolatos problémák úgynevezett kollektív cselekvési problémának minősülnek, és megoldásuk számos kormányzati, gazdasági, illetve társadalmi szereplő tudatos és tevőleges együttműködését igényli. A korrupció elleni fellépéssel kapcsolatos tudatosság és felelősségvállalás egész társadalmat átfogó megerősítésének központi célkitűzése számos, a következő fejezetben részletezett részcélon keresztül közelíthető meg.

A célrendszerben foglalt célkitűzések elérését a Stratégia cselekvési tervében foglalt intézkedések szolgálják. A célkitűzések elérését támogató intézkedések egy részét Magyarország a Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervének jóváhagyása keretében – a kormányzás és közigazgatás témakörben – vállalta az Európai Bizottság felé.

Az intézkedések az – áttekinthetőség érdekében – beavatkozási területekbe kerültek csoportosításra. Az intézkedések közötti összefüggések komplex rendszert alkotnak, az egyes beavatkozási területek határai ezért nem élesek, így a lehatárolás nem nélkülöz minden önkényességet, arra is tekintettel, hogy a beavatkozási területek túlzott szétaprózódását is érdemes elkerülni.

A beavatkozási területek között a kormányzattól független két klasszikus hatalmi ágat érintők mellett megjelennek a közszférát, illetve és annak társadalmi, gazdasági környezetét érintő beavatkozások is. Jelentőségük, aktualitásuk, valamint az ezekkel kapcsolatos nemzetközi elvárások miatt külön beavatkozási területekként jelennek meg az átláthatóság, a közbeszerzési és gazdasági verseny tisztasága és a külföldi vesztegetés elleni fellépés témakörei.

Az egyes, a cselekvési tervben foglalt, a Stratégia célkitűzéseéhez, valamint beavatkozási területeihez való illeszkedését a Stratégia függelékét képező Monitorig Támogató Mátrix mutatja be. Ez az eszköz a „6.2. A Stratégia nyomon követése, értékelése, felülvizsgálata és kommunikációja” cím alatt kifejtett módon tartalmazza az egyes intézkedések mutatószámait, a Monitoring Bizottság és a nyilvánosság intézkedésenkénti bontású rendszeres tájékoztatását, valamint a Stratégia záró értékelését.

4. Célrendszer

A Stratégia általános célja: a közigazgatás átláthatóságával, integritásával és elszámoltathatóságával kapcsolatos rendszerszintű kockázatok és gyengeségek kezelése a korrupció megelőzése és visszaszorítása érdekében.

A korrupció visszaszorítása tekintetében – nagyon különböző mértékben, de – a társadalom minden tagjának/elemének megvan a maga felelőssége. Ahhoz, hogy a konkrét helyzetekkel kapcsolatos felelősség felismerésre kerüljön, a felelősség meglétével és a korrupciós jelenségekkel kapcsolatos tudatosság növelése szükséges mind az egyéni, mind a szervezeti szinten; csakúgy az állami működés, mint a gazdasági viszonyok, vagy akár a határon átnyúló kapcsolatok tekintetében.

- Az aktuális kihívásokat kezelő etikai és magatartási követelmények rögzítése és gyakorlatba ültetése
- Az integritással kapcsolatos ismeretek és tudatosság rendszerszintű és hatékony növelése
- A közérdekű bejelentések megtételéhez és megfelelő kezeléséhez szükséges kompetenciák fejlesztése
- Az integritási kockázatok rendszerszintű elemzése és kezelése
- Az összeférhetlenségi és érdekérvényesítési helyzetek hatékony kezelése
- A közérdekű információkhoz való hozzáférés javítása
- A korrupció elleni fellépéssel kapcsolatos gazdasági tudatosság és felelősségvállalás erősítése
- A tisztességes piaci verseny és a piaci szereplőkkel szembeni tisztességes eljárás fokozása
- A korrupció elleni fellépéssel kapcsolatos nemzetközi tudatosság, ismeretbővítés és felelősségvállalás erősítése
- A politikai pártok, szervezetek átlátható működése

5. Beavatkozási területek

5.1. Átláthatóság – A végrehajtó hatalmi ág választott és kinevezett tisztségviselők vagyonynyilatkozat-tételi rendszerének, az információszabadság, valamint a pártfinanszírozás jogszabályi kereteinek erősítése

Az információszabadság, vagyis a közérdekű és közérdekből nyilvános adatokhoz való hozzáférés alapjog, amely a magyar alkotmányos fejlődés kiemelkedő értéke, vívmánya. Az információszabadság azt a jogos igényt juttatja érvényre, amely szerint az állami szervek működésének mindenkor átláthatónak, ellenőrizhetőnek kell lennie a lakosság számára. Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi tervének keretében módosításra került az Infotv., mely rendelkezéseivel megkönnyíti az igénylők számára a közadatokhoz való hozzáférését. Azonban az érdemi nyilvánosság biztosítása még további intézkedéseket kíván.

A NAIH megrendelésére készült 2022. novemberében az „Összefoglaló jelentés döntéshozók részére” című kutatás a KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 azonosító számú „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt keretében. Az információszabadság hazai érvényesülése ellentmondásos képet mutat. Míg a magyar szabályozási rendszer nemzetközi viszonylatban megfelelőnek – egyes esetekben kiemelkedőnek – mondható, és a felügyeleti és jogorvoslati szervek is megfelelően látják el szerepüket, addig a kutatások – különösen a közigazgatáson kívüli, de közfeladatot ellátó és/vagy közpénzt használó szervezetek esetében, illetve az önkormányzati szektor vonatkozásában (lásd próba-adatigénylések adatai) – rendkívül nagy mértékű hiányosságokat tártak fel az adatkezelői oldalon, a kötelezettségek teljesítését érintő folyamatokat illetően¹⁷. A kutatások eredményei egyértelműen megerősítették azt az előzetes feltételezést, hogy a proaktív közzététel az egyik leghangúlyosabb eszköz az információszabadság érvényesülése kapcsán. A proaktív közzététel garanciákkal történő megerősítése ezért az egyik legfontosabb cél, mivel hatványozottan tudja emelni az információszabadság hatékonyságát a jövőben.

¹⁷ https://infoszab.hu/sites/default/files/2022-12/Osszefoglalo_jelentes_donteshozok_reszere.pdf

A kutatások feltártak olyan, a jogi szabályozásra visszavezethető problémákat, melyek jogalkotással, jogszabály-módosítással orvosolhatók¹⁸.

A korrupcióellenes keret megerősítése érdekében hatályba léptek, és alkalmazásra kerültek azok a jogszabályi módosítások, amelyek biztosítják a legfelső szintű vezető tisztségekkel felruházott személyek és az országgyűlési képviselők vagyoni helyzetük átláthatóságát. Ők és a velük közös háztartásban élő hozzátartozóik [a törvény szövege szerint a vagyonyilatkozatot tevő személlyel közös háztartásban élő házastársa, vagy élettársa és gyermeke(i)] kötelesek az új vagyonyilatkozat-tételi szabályok bevallási kötelezettségét teljesíteni.

A hatályos szabályozás a kondicionalitási eljárásban tett vállalások alapján került megalkotásra, amely egy komplex és ellenőrizhető vagyonyilatkozati rendszer jogszabályi és operatív megalapozását és megteremtését tűzte ki célul. Az így létrehozott vagyonyilatkozati rendszer mindenki, így a választópolgárok számára is ingyenesen és online, digitális módon biztosítja a vagyonyilatkozatok közvetlen hozzáférhetőségét és majd a kereshetőségét.

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI törvény kiterjeszti a vagyonyilatkozatok tárgyi hatályát az összes releváns vagyoni eszközre, így mindennemű vagyon-, jövedelem- és gazdasági érdekelttség feltüntetésre köteles. A vagyonyilatkozatokat kinevezéskor, azt követően évente, majd a munkaviszony megszűnésekor kell benyújtani. A jelen szabályozás lehetőséget biztosít a képviselők számára, hogy azokat elektronikus úton vagy papír alapon tölthessék ki, azonban a nyilatkozatok mindenki számára elérhetőek az országgyűlés honlapján.

A politikai felsővezetőkre és az országgyűlési képviselőkre vonatkozóan bevezetett új szabályozás első lépésként megvalósította az elektronikus úton történő vagyonyilatkozat benyújtásának lehetőségét és ezáltal nyilvánossá tételét. A nyilatkozatot – az egységes technikai platform bevezetése érdekében célszerű volna a teljes közzsférában elektronikus úton kitölteni és kezelni. Ezzel mentesítve a munkáltatókat a fizikai tárolás nehézségeitől és megkönnyítve az esetlegesen szükségszerű összehasonlítás és ellenőrzés feladatát. Az átlátható kormányzás megerősítésére olyan ellenőrzési, valamint közigazgatási és büntetőjogi szankciórendszer kidolgozása szükséges, mely kellően hatékony és arányos jogsérelmet okoz.

A vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség hazánkban közel két évtizedes múltra tekint vissza. Ez az intézmény úgy tudja kifejteni célját, ha az állam – az erre vonatkozó meglévő törvényi rendelkezések alapján, illetve azok továbbfejlesztésével – megerősíti a bűnüldöző hatóságok vizsgálatától független közigazgatási ellenőrzési eljárásokat, beleértve az ellenőrzési, felügyeleti és szankcionálási mechanizmusokat is. Ez magában foglalja a vagyonyilatkozatokra vonatkozó szabályok hatálya alá tartozó személyek kötelezettségeivel kapcsolatos súlyos jogsértésekre vonatkozó hatékony, arányos és kellően visszatartó erejű szankciórendszert (ideértve a büntetőjogi és közigazgatási szankciókat is), valamint az elektronikus vagyonyilatkozat kitöltő rendszert is. A vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségnek ki kell terjednie a felső végrehajtói funkciót betöltő személyekre is, akik vonatkozásában 2022-ben már megerősítésre került a vagyonyilatkozat-tételi rendszer annak érdekében, hogy hozzájáruljon a közbizalom növeléséhez.

Az országgyűlési választási kampánnyal kapcsolatban felmerülő visszaélések indokolják a pártok finanszírozásának felülvizsgálatát. A 2022. évi országgyűlési választásokat követően derült fény arra,

¹⁸ https://infoszab.hu/sites/default/files/2022-12/Osszefoglalo_jelentes_donteshozok_reszere.pdf (in Hungarian) and https://infoszab.hu/sites/default/files/2023-03/NAIH_Comprehensive%20Study_FIN.pdf (in particular: 6.2. RESULTS OF RESEARCH 4: HORIZONTAL PROPOSALS FOR A MORE EFFECTIVE IMPLEMENTATION OF FREEDOM OF INFORMATION) (in English)

hogy egy, a működését nem egész másfél hónappal a referendum előtt (2022. február 24-én) megkezdő, külföldön alapított szervezet – állítása szerint magánadományokból összegyűjtött – több mint 3 milliárd forinttal támogatott olyan honi vállalkozásokat, illetve egy politikai szervezetet, melyek több szálon is a választásokon induló egyes pártokhoz kötődtek.

Az átutalt támogatások eredete, az adományozók személyazonossága, állampolgársága nem volt tisztázott, holott a *pártok működéséről és gazdálkodásáról* szóló 1989. évi XXXIII. törvény rendelkezései szerint Magyarországon bejegyzett párt más államtól, külföldi szervezettől vagy nem magyar állampolgár természetes személytől működéséhez hozzájárulást nem fogadhat el. Ennek a szabálynak a betartása az ország szuverenitásának garantálásán túl azért is fontos, mert illegális támogatások útján nem érvényesülhet semmilyen külföldi gazdasági befolyás vagy egyéb érdek.

Mindezek alapján a NAV költségvetési csalás, míg a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda pénzmosás és sikkasztás bűncselekmények gyanúja miatt indított eljárást.

5.2. Törvényhozási integritás – a közsféra integritására vonatkozó útmutatás és tudatosítás a jogalkotási ág választott és magas szintű kinevezett köztisztviselői körében

A teljes közigazgatással szemben, de különösen a magas rangú tisztviselőkkel szemben – társadalmi szerepvállalásából és tisztsege jellegéből adódóan az állammal szembeni közbizalom megőrzése és erősítése érdekében – magas szintű etikai követelményeket támaszt a társadalom.

Ahhoz, hogy ennek megfelelőhessenek elsősorban részletes és egyértelműen megfogalmazott, a velük szemben mind a hivatás gyakorlása, mind a magánéletében elvárt magatartásszabályokra van szükség. Fontos, hogy a legfelső szintű vezető tisztséggel felruházott személy a rá vonatkozó jogszabályi előírásokon túl, szigorú hivatásetikai elvárásoknak is megfeleljen, hogy működése példaként szolgálhasson minden nemzedék számára. Az összegyűjtött magatartásszabályoknak, a hivatásetikai kódexnek zsinórmértékül kell szolgálniuk, egyben segítséget kell nyújtaniuk etikai dilemmahelyzetekben, amely csak úgy érhető el, ha a megfogalmazott elvárások jól részletezettek, rendszerezettek, és gyakorlati példákban is merítenek.

Az etikai kódexeknek iránymutatást kell nyújtaniuk a vonatkozó jogszabályokban is előírt olyan összeférhetlenségi kérdések kezelésére, – amelyek veszélyeztetik az aktuális beosztás, tisztsege jogszerű és etikus ellátását – illetve a foglalkoztatási jogviszony megszűnését követő más keresőfoglalkozás vállalásának etikus rendezésére, valamint az érdekérvényesítővel való kapcsolattartásra is. A magatartási kódexek útmutatást nyújtanak továbbá bármilyen felkínált előny vagy juttatás visszautasítása érdekében követendő eljárási szabályokra, továbbá rendelkeznek az ajándékok és egyéb juttatások elfogadása tekintetében tanúsítandó magatartásra.

A korrupció megelőzésére kidolgozott mechanizmusoknak a legfelső szintű vezető tisztségekkel felruházott személyek, tanácsadók és az országgyűlési képviselők, valamint az Országgyűlés Hivatala dolgozói számára is hatékonyan kell érvényesülniük, a tisztsegeük sajátságait, és az azok közötti különbségeket figyelembe vevő módon. Ez magában foglalja a résztvevők integritási ismereteinek bővítését, szemléletformálását. A korrupció hatékony megelőzése, feltárása és a korrupciós helyzetek kikerülése érdekében a konkrét etikai és magatartási követelmények meghatározásán túl, azok rendszeres tudatosítására, a tudatosság növelésére is szükség van.

A magatartási kódexek elkészíthetők az egymással közeli kapcsolatban álló, illetve hasonló, de egymástól mégis elkülöníthető tisztsegetípusok tekintetében külön kódexben is, azonban a túlzott elaprózódás elkerülése, és az azonos elvek képviselete érdekében célszerű a tisztsegek széles körére kiterjedő, egységes magatartási kódexet létrehozni, amelyen belül szükséges megjeleníteni az egyes tisztsegetípusokkal szembeni indokoltan eltérő követelményeket.

A magatartási kódexek gyakorlati érvényesítéséhez etikai bizottságok létrehozás szükséges. Az etikai bizottságok tagjai kiválasztásának demokratikus szempontból legitimnek kell lennie. Ezt a kormánytisztviselők tekintetében jelenleg a Magyar Kormánytisztviselők Kar, a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai tekintetében a Magyar Rendvédelmi Kar biztosítja. Mindkét testület központi szervét demokratikus választással hozzák létre azok, akik az adott magatartási kódex hatálya alá tartoznak, a központi szerv pedig szintén demokratikus szavazással választja a ki az etikai ügyekben eljáró etikai bizottságok tagjait.

A legfelső szintű vezető tisztségekkel felruházott személyek, tanácsadók és az országgyűlési képviselők, valamint az Országgyűlés Hivatala dolgozói magatartási kódexének tekintetében az Országgyűlés az a szerv, amely demokratikus legitimitációval létrehozhatja a magatartási kódex érvényesítéséről gondoskodó etikai bizottságot. Az etikai bizottságok tevékenységének hatékonyságát nagyban előmozdíthatja, ha működésük az eddiginél nagyobb nyilvánosságot kap, és az etikai ügyek legalább anonimálva a nyilvánosság számára is megismerhetővé válnak.

Az integritás tudatosság növelésének leghatékonyabb eszköze az időszakosan visszatérő képzés. Ezért etika és integritás témában rendszeres képzésre, igény esetén személyes tanácsadásra van szükség valamennyi legfelső szintű vezető tisztségekkel felruházott személy számára, különösen az etikai kódexre és a magatartási szabályokra vonatkozóan.

5.3. Igazságügyi integritás – a közsféra integritására vonatkozó útmutatás és ismeretterjesztés a bírók, ügyészek és rendőrök körében

A bírák független, pártatlan működését megerősítette az *egyes igazságügyi tárgyú törvényeknek a magyar helyreállítási és ellenállóképességi tervhez kapcsolódó módosításáról* szóló 2023. évi X. törvény, amely az OBТ önállóan gazdálkodó központi költségvetési szervvé alakította át. Növelte az OBТ függetlenségét azzal is, hogy nagyobb hatáskört rendelt alkotmányos jogainak gyakorlására a bíróságok központi igazgatása tekintetében. Bővítette az indokolással ellátott kötelező erejű véleményalkotás körét, illetve lehetővé tette a jogszabálmódosításra történő javaslattételt is. Az OBТ függetlenségét segíti továbbá az a rendelkezés is, hogy az OBТ elnökét és elnökhelyettesét az OBТ tagjai maguk közül választják 3 évre. A bírói álláshelyekre, tisztségekre pályázók kinevezésének és előléptetésének kapcsán is nőtt az OBТ szerepe. A bírói álláspályázatok elbírálásnak részletes szabályairól és a pályázati rangsor kialakítása során adható pontszámokról szóló 7/2011. (III. 4.) KIM rendelet rendelkezési biztosítják, hogy a bírósági álláshelyekre a legalkalmasabb, legrátermettebb személyek kerüljenek. Az elbírálás szempontjainak (pl: joggyakorlat ideje, a tudományos fokozatok, vizsgaeredmények, publikációk) pontozásos értékelése erősíti az objektív döntéshozatalt. A pontrendszer alapján készített pályázati rangsorban jobban kellene érvényesülnie a tapasztalatnak, az adott területen szerzett szakmai gyakorlatnak, szemben az elméleti ismeretekkel, publikálással és a tudományos tevékenységekkel.

A fenti törvény a Kúria függetlenségét is tovább erősítette. Elnökét az Országgyűlés választja azon legalább 5 éves bírói szolgálati viszonyal rendelkező bírák közül, akik legalább 2 éves kúriai bírói tapasztalattal rendelkeznek, valamint – a Kúria elnöke tisztségének betöltéséhez szükséges – függetlenséggel, feddhetetlenséggel, pártatlansággal és integritással bírnak. A Kúria elnöke nem választható újra.

A Kúria ügyelosztása objektív feltételek szerinti módszerrel, elektronikus úton automatizáltan, előre meghatározott algoritmus útján, emberi beavatkozás nélkül történik. Ha az OBH elnöke a bírót a Kúriára kívánja kirendelni, az OBТ egyetértését megelőzően be kell kérnie a Kúria Bírói Tanácsa,

valamint a Kúriának a kirendelendő bíró ügyszakának megfelelő ügyszakú kollégiuma egyetértését, és a kirendelésre a bírói tanács és a kollégium, valamint az OBT egyetértésével kerülhet sor.

A bírák összeférhetlenségi kérdését a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény 2011. évi CLXII. törvény szabályozza. A törvény egyértelműen rendelkezik arról, hogy a bírák a tisztségük mellett milyen tevékenységet végezhetnek és melyek tilalmazottak a számukra. A jogszabály csak tudományos, oktatói, edzői, versenybírói, játékvezetői, művészi, szerzői jogi védelemben részesülő, lektori és szerkesztői, műszaki alkotómunkát, valamint nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyt enged. A bíró köteles a bírói szolgálati viszonya szerinti munkaidejét nem érintő munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítését a munkáltatói jogkör gyakorlójának előzetesen bejelenteni. A munkáltatói jogkör gyakorlója a jogviszony létesítését megtiltja, ha az a bíró bírói szolgálati viszonya alapján betöltött munkakörével a törvény rendelkezései szerint összeférhetetlen.

A bíróság szervezeti integritásának, illetve a bírák egyéni integritásának erősítését az integritási szabályzatról szóló 6/2016. (V. 31.) OBH utasítás támogatja. A szabályzat rendelkezik többek között az ajándék elfogadásának tilalmáról, az összeférhetlenségi esetekről, a külső kapcsolattartók fogadásának rendjéről, az integritássértő események kezeléséről, valamint az integritásfelelős feladatairól. A szabályzat szerint a bírák és az igazságügyi alkalmazottak egyáltalán nem fogadhatnak el ajándékot, kivéve a konferenciákon, rendezvényeken a szóróajándékot, illetve a szokásos vendéglátást. A bírák etikai kódexe és az utasítás tartalmi elemei azonban nem minden esetben feleltethetők meg, melyet az etikai kódex felülvizsgálatával célszerű feloldani.

A bíróságokon működő integritás felelősök minden esetben segítséget nyújtanak az esetlegesen felmerülő olyan dilemmahelyzetekben, amelyek veszélyeztethetik az egyéni vagy a szervezeti integritást, különösen az összeférhetlenség vagy ajándék elfogadása kérdésében.

Az alapvető jogok és köteleességek pártatlan és elfogulatlan érvényesítése, valamint a közélet tisztaságának biztosítása és a korrupció megelőzése céljából a bíró három évente vagyonynyilatkozatot tesz. A vagyonynyilatkozat és a korábbi vagyonynyilatkozat összevetését a bíróság elnöke maga hajtja végre. Ha a vagyongyarapodásra a bírónak a szolgálati viszonyából vagy a munkáltató által ismert más törvényes forrásból származó jövedelme nem ad magyarázatot, a bíróság elnöke az OBT-nél ellenőrzési eljárást kezdeményez. Az ellenőrzési eljárást az OBT vagy az általa kijelölt tagja folytatja le. Az ellenőrzési eljárás során az OBT, illetve a kijelölt tagja a bírót, a bíróval közös háztartásban élő hozzátartozó más személyeket is meghallgat. Az ellenőrzés során az OBT, illetve kijelölt tagja szakértőt rendelhet ki, más szervektől, személyektől adatokat szerezhet be.

A bírói függetlenséget támogatja az a rendelkezés is, hogy a bírák fegyelmi és az ezzel összefüggő kártérítési és az összeférhetlenségi eljárásában a szolgálati bíróság jár el. A szolgálati bíróság elnökét és tagjait a Kúria, az ítélőtáblák, valamint a törvényszékek illetékességi területén működő bírák közül az OBT nevezi ki. A szolgálati bíróság tagjaira a Kúria teljes ülése, illetve az ítélőtábla és a törvényszék összbírói értekezlete tesz javaslatot.

A bírósági hivatalokat és kapcsolódó tisztségeket betöltő személyek magas korrupciós kockázatot betöltő munkakörbe tartoznak, így esetükben az etikai kódex rendszeres felülvizsgálata, valamint azzal összefüggésben az etikai, integritás és korrupciómegelőzés témájú képzéseken való részvétel nem mellőzhető feladat. Az újonnan csatlakozó bírósági alkalmazottak számára jelenleg is szervez az OBH etikai és awareness képzéseket, ám azok aktualizálása, a közigazgatás egyéb résztvevőinél működtetett képzésekkel való összevetése a bíróságok esetében is indokolt lehet. Kiemelt figyelmet kell fordítani a vezetők, különös tekintettel a felső vezetők ilyen irányú képzésére is.

A bíróságoknak a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban betöltött szerepüknel fogva különösen fontos, hogy az ilyen jellegű képzéseik a szervezet integritás menedzsmentjébe integrálva, a többi közigazgatási szervvel együttműködve, a jelen Stratégia egységes szemléletét erősítse és támogassa a magyar közigazgatás integritás szemléletét mind a szervezeti, mind az egyéni szinten.

Az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott feltételek szerint érvényesíti az állam büntetőigényét, felügyeli és végzi az előkészítő eljárást, irányítja, felügyeli, illetve végzi a nyomozást, képviseli a közvédat a bírósági eljárásban, valamint felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett. Az ügyészség a közérdek védelme érdekében közreműködik annak biztosításában, hogy mindenki betartsa a törvényeket. Tevékenységével szemben fokozott az elvárás, hiszen az igazságszolgáltatásba vetett állampolgári bizalom megteremtésében jelentős szerepe van. Ezért fontos, hogy a hivatásával szemben támasztott etikai elvárások teljesítéséhez rendszeres és gyakorlati segítséget kapjon. De nem csak a követendő magatartásban, hanem a szakmai feladatainak magas szinten való elvégzésében is támogatni kell az ügyészséget. Az informatikai fejlesztések – különösen a minősített adatok kezelésére – jelentősen segítik a szakszerű munkavégzést. Az ügyészség által kezelt nyilvántartásokhoz és adattárakhoz való hozzáférésben és az informális kapcsolattartásban rejlő kockázatok kiküszöbölésére pedig olyan mechanizmusok kidolgozása indokolt, amelyek a konkrét, az ügyész által esetlegesen elkövethető korrupciós cselekmények beazonosításában, felderítésében támogatják a szervezetet.

Magyarország Alaptörvénye szerint a rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. Széles körű feladatait kizárólag magas szintű erkölcsi elvárásoknak megfelelő hivatásos állományú rendőrökkel lehet végrehajtani, ezért az NKS keretében az etikai követelmények rendszerét az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának ajánlására az Európai Rendőretikai Kódexben meghatározott elvekkel összhangban célszerű újra gondolni, hogy az elvárt magatartási normák, valamint a kötelezettségszegésnek minősülő cselekmények pontosabb körül határolása segítse a rendőrség állományát a dilemmahelyzetekben.

A szakmai képzések és az igazságszolgáltatás illetve a bűnüldözés szerveivel való szoros együttműködés is a hatékony feladatellátást segíti elő. Még az NKP, majd az NKS végrehajtási időszaka alatt megvalósult antikorrupciós képzéssorozat segítette a rendőrség-ügyészség-bíróság tagjainak a gyakorlati tapasztalatok megosztásában, a közös gondolkodásban. A többszemponú feladatmegoldások magasszínvonalúvá és nagyon hasznossá tették a képzést, melyek továbbvitele indokolt. Különösen azért, hogy mindhárom szervezet munkatársai az esetleges jogszabályváltozásokat egyformán értelmezzék és alkalmazzák. A képzések fókuszában továbbra is a korrupciós ügyek felderítése, nyomozása során alkalmazott titkos információgyűjtő eszközök és egyéb nyomozati cselekmények elvégzése és az így szerzett bizonyítékok értékelése és felhasználása áll.

A korrupcióelleni közös nyilatkozatot aláíró szervezetek tudásmegosztása és tapasztalatcseréje különösen az oktatás-képzés területén volt jelentős az elmúlt években. A szervezeteknek lehetőségük volt egymásnak bemutatni a képzéseiken túl a szervezeti integritásuk erősítése érdekében tett erőfeszítéseiket, szervezeti kultúrájukat, jó gyakorlataikat. A munkacsoport tagjai ezzel nemcsak elköteleződésüket fejezték ki a korrupciómegelőzés iránt, hanem egymás támogatását is célul tűzték ki. A munkacsoporthoz önkéntes alapon csatlakozó újabb szervezetek számára is lehetőség nyílik – a közös nyilatkozat aláírásával vagy anélkül is – hogy aktívan részt vegyenek a munkacsoport munkájában, hogy javaslataikkal, támogatásukkal tovább erősítsék és mélyítsék az együttműködést, a közös elköteleződést.

5.4. A közszféra szerveinek integritása

A költségvetési szervek tevékenysége fokozott érdeklődésre tart számot, mivel a társadalom egyre tudatosabban figyeli a közszféra teljesítményét, amely könnyen nyomon követhető a közérdekű adatok nyilvánossága révén. Az átláthatóság magával hozza a növekvő elvárásokat is. Egyre fontosabb a teljesítmény, a hatékonyság növelése és ennek tettenérhetősége is.

A belső kontrollrendszer a szervezeti célkitűzések megvalósítását biztosítja, szabályszerű, szabályozott, etikus, gazdaságos és eredményes módon. Annak érdekében, hogy hatékony belső kontrollrendszert alakíthassanak ki a szervezetek, számba kell venniük mindazokat a veszélyeket és kockázatokat, amelyek a szervezeti célkitűzések elérését fenyegetik, és azokat megakadályozhatják: a működés során számos bizonytalanság léphet fel, valamint a belső, külső környezet és a feladatok, elvárások folyamatos változására pedig nem lehet minden esetben előre felkészülni.

A kockázatok kezelése lehetővé teszi a változásokra való reagálást, és növeli a kiszámíthatóságot valamint az átláthatóságot. Ennek folyamatos, a szervezet működésébe szervesen beépülő gyakorlatnak kell lennie. A kockázatokat és az azokat csökkenteni hivatott kontrollokat folyamatosan értékelni és fejleszteni szükséges. A kockázatkezelési rendszernek a szervezet minden működésére ki kell terjednie, be kell épülnie a szervezet mindennapos tevékenységébe.

A különböző nemzetközi kutatások és statisztikai elemzések alapján általában véve az e-közigazgatás és a digitalizáció hatékony eszközei a korrupciós kockázatok csökkentésének, mivel egyértelműen átláthatóbbá teszik a közigazgatási szolgáltatásnyújtást.

A digitális ügyintézési rendszerekhez, nyilvántartásokhoz való hozzáférés naplózása számottevően csökkenti a korrupciós kockázatot, ugyanis amíg a papír alapú nyilvántartásokba való betekintés – megfelelő fizikai hozzáféréssel – nyomtalanul megtörténhet, egy elektronikus nyilvántartásból (adatbázisból) való lekérdezés egyrészt mindig nyomot hagy maga után (naplózás), másrészt az csak megfelelő jogosultság birtokában lehetséges.

Az automatikus döntéshozatal közigazgatási eljárások folyamatába építésével csökkennek a döntéshozatali folyamat során a beavatkozási lehetőségek, hosszabb távon hozzájárulva a közigazgatás átláthatóságának erősítéséhez. Az automatikus döntéshozatal továbbfejlesztésének célja egy olyan integrált szolgáltatás kialakítása, amelynek segítségével egyes eljárások elindítása és lezárása közötti ügyintézési lépések emberi beavatkozás nélkül történhetnek meg.

Ezzel kapcsolatban kiemelendő, hogy a *Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról* szóló 1004/2016. (I. 18.) Korm. határozat alapján a Belügyminisztérium és az általa vezetett konzorcium valósítja meg a KÖFOP-2.2.7-VEKOP-20-2020-00001 számú, „Automatikus Közigazgatási Döntéshozatali (AKD) rendszer SZEÜSZ kialakítása” című projektet, mely projekt megvalósítása hozzájárul a szolgáltatói szemlélet és az etikus működés megerősítéséhez a közszolgáltatásban, a közigazgatási folyamatok átláthatóságának és a közszolgáltatások színvonalának javításán keresztül. A projekt támogatja a kormányzati antikorrupciós, bürokráciacsökkentő, ügyfélorientált stratégiai elvárások teljesítését. Az AKD megvalósításával kevesebb a hibalehetőség a döntéshozatal során, kiszámíthatóbbá válnak a döntések, és csökken a korrupciós kockázat.

Az AKD megvalósításának célja egy olyan integrált szolgáltatás kialakítása, amelynek segítségével az ügy indítása és lezárása közötti ügyintézési lépések emberi beavatkozás nélkül történhetnek meg, vagyis a deklarált célja az átlátható, és a közélet tisztaságát garantáló, automatizált és a rugalmas humánerőforrás gazdálkodást lehetővé tevő mesterséges intelligencián alapuló informatikai eszközök, és folyamatok fejlesztése volt.

A kiválasztásra kerülő, automatizálendő pilot eljárások tekintetében a döntések meghozatala egységes gyakorlatot és korrupciómentességet, átláthatóságot biztosító döntéshozatali mechanizmusok mentén zajlik majd le.

Maga az AKD keretrendszer olyan eszközkészletet nyújt a hozzá csatlakozó intézmények számára, amelyekkel nagyobb beruházás nélkül saját maguk tudnak e-ügyintézési folyamatokat összeállítani, ezzel is csökkentve az ilyen jellegű beruházások forrásigényét.

Az említett projekt 10 pilot ügy (pl. ügyfélmeghallgatási jegyzőkönyv automatizálása, általános adóigazolási kérelem, IFA bevallás, talajterhelési díj bevallás) kialakítására tett vállalást, amelyek a közigazgatási működés lehető legszélesebb spektrumát fedik le, ezzel egy alap eszközkészlet létrehozását teszi lehetővé. A pilot 2023-ban történő éles üzemben történő elindulását követően, a tapasztalatok alapján gondoskodni szükséges az AKD rendszer továbbfejlesztéséről, és a közigazgatási ügyek szélesebb körében történő mielőbbi bevezetéséről, melyhez a szükséges erőforrásokat biztosítani kell.

Azonban a szervezetek tevékenysége során nem lehet minden folyamatot elektronikus útra terelni és minden döntéshozatalnál a mesterséges intelligenciát igénybe venni. Ezért a szervezeteknek más eszközöket is igénybe kell venni a korrupciós kockázataik csökkentésére. Az NKS keretében a Belügyminisztérium 10 szerve végezte el a munkaköreik feltérképezését, azok korrupciós kockázatainak elemzését, mely segítette a szervezet a kockázatok azonosításán túl a korrupciós kockázatok megelőzését, csökkentését, kezelését hivatott intézkedések meghozatalában. Indokolt lehet további államigazgatási szervek tekintetében elvégezni a felmérést. A korrupciós kockázatok egyik mérséklő eszköze a munkatársak tudatosságának erősítése képzések, tréningek révén. Főleg az új belépők esetén az integritásfejlesztő képzések, tréningek jelentősen erősíthetik az egyén korrupcióval szembeni ellenállóképességét, különösen a magas korrupciós kockázatú munkakörök esetében. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a folyamatos képzések hozzájárulnak a korrupciómegelőzés, integritás témájának napirenden tartásához, és az érintettek tudatos magatartásához.

Az ÁSZ az ellenőrzéseiben már a korrupció megelőzését szolgáló kontrollpontok beépítését, a folyamatok, kockázatok azonosításának valós érvényesülését és hatékonyságát is vizsgálja a szabályozottság, mint elsődleges keret meglétéén túl. Azon ellenőrzések tekintetében, ahol ez értelmezhető ellenőrzési programjaiba beépíti a korrupciós kockázatok csökkentése érdekében meghatározott vizsgálati szempontokat, és kiemelten kezeli azokat az ellenőrzések végrehajtása során. A kiemelt korrupciós kockázattal járó fókuszterületeket fokozott figyelemmel vizsgálja. Ezen szempontok érvényesítésével a jövőben is végzi a különböző intézménycsoportok ellenőrzését.

A fejlesztéspolitikai intézményrendszerben az integritást sértő jelenségek azonosításának és a korrupciós kockázatok megelőzésének leghatékonyabb fejlesztési eszköze az integritásképzések, tréningek megtartása. A közszolgálati egyéni integritásképzések közel egy évtizedes tapasztalatai azt mutatják, hogy a kötelező képzések nagyban hozzájárulnak az integritás témájának napirenden tartásához és az érintettek tudatos magatartásának kialakításához, viszont rendszerszintű fejlődés, szervezeti kultúraváltás – a bevontak létszámától függetlenül – ezektől a képzésektől nem elvárható, a fejlesztéspolitikai intézményrendszerben a társadalmi rossz gyakorlatok pedig tetten érhetők.

Az integritásirányítási rendszer hatékony működtetése szempontjából, a korrupcióellenes tudatossághoz, a felelősségvállaláshoz kulcsfontosságú feltétel a felsővezetők tudatosságnövelése és vezetői eszköztárak erősítése. A BEII innovatív, tudásmenedzsment eszközökkel kíván segítséget nyújtani a fejlesztéspolitikai döntések meghozatalában érintett vezetők számára a feladatkörükhöz szükséges integritási tudáselemek portfólióból. A felsővezetők munkáját támogató, segítő specializált módszertan és gyakorlat kidolgozása szükséges, amely illeszkedik a munkaterheléséhez és célzottan az irányítási szakterülethez.

A rendszer akkor eredményes, ha azt a politikai vezetők, felsővezetők és szakmai felsővezetők támogatják, ezért számukra is szükséges átadni azokat az ismereteket, amelyek – összhangban az európai uniós források felhasználásával kapcsolatban bevezetett jogszabályi változásokkal – segítik őket vezetői kompetenciájuk és hatékonyságuk kiteljesítésében. Az integritás tanácsadóknak – a szervezeti integritás fejlesztése iránti elköteleződésük révén jelentős szerepük van a szervezeti kultúra kialakításában, a hatékony belső kommunikációban, valamint az integrált kockázatkezelési tevékenység költséghatékony működtetésében.

A különböző szervezetek (állami, önkormányzati), hivatásrendek etikai kódexei az adott szervezetek morális elveinek és szabályainak írásba foglalt dokumentumai, amelyekben a szervezeten belüli és a szervezeten kívülre irányuló magatartási szabályokat egyaránt érvényesíteni szükséges. A szervezetek átlátható, befolyásmentes működés fenntartásának egyik biztosítója az érdekérvényesítővel való kapcsolattartás rendjének meghatározása és betartása.

Az NVSZ még 2016-ban a Belügyminisztériummal közösen egy módszertani útmutató készített az Intr. alapján az államigazgatási szervek számára „Az érdekérvényesítővel való kapcsolattartás szabályainak alkalmazásához” címmel. Az útmutató javasolja, hogy az érdekérvényesítővel történő kapcsolattartást a hivatali szervezet vezetője által meghatározott belső eljárásrendben szabályozni. Tekintettel arra, hogy az Intr. hatálya alá tartozó szervek kötelesek az integritási és korrupciós kockázatokra vonatkozó bejelentések fogadására és kivizsgálására eljárásrendet kialakítani, az érdekérvényesítővel történő kapcsolattartásra vonatkozó szabályokat többségükben külön eljárásrend létrehozása nélkül – e már meglévő belső szabályzatba építették be. Az elmúlt időszak európai uniós és a haza jogi keretrendszer változására tekintettel is indokolt időszakonként a módszertani útmutató felülvizsgálata, és a kiterjesztés lehetőségének újra gondolása a közigazgatási intézményrendszer decentralizált részére is.

Ezzel párhuzamosan és az eljárásrendekkel összhangban fontos, hogy az etikai kódexek is rendelkezzenek az érdekérvényesítővel való kapcsolattartás és az összeférhetlenségi esetek elkerülésének gyakorlati alkalmazási lehetőségeiről. Ezért a Magyar Kormánytisztviselői Kar Hivatásetikai Kódexét, valamint az önkormányzati gyakorlatokat is felül kell vizsgálni a lobbistákkal való kapcsolattartás és az összeférhetlenségi esetek elkerülésére, és a vonatkozó szabályok gyakorlati alkalmazása tekintetében.

A közérdekű bejelentések révén számos olyan jogszabálysértés és visszaadás jutott a hatóságok tudomására, ezért fontos a bejelentő ösztönzése, egyben a fokozott védelme, hogy bejelentését – amely a közösség érdekét is szolgálja – ne kövesse különböző megtorlás, munkahelyi elbocsátás. Ezt segíti elő a személyazonosságának fokozott védelmét szolgáló további intézkedések megtétele is. A bejelentők ösztönzésére is hangsúlyt kell fordítani, egyben támogatni kell őket a párhuzamosan működő bejelentési rendszerek közötti eligazodásban.

Az integritásirányítási rendszer hatékony működtetése szempontjából kulcsfontosságú a felsővezetői elköteleződés, valamint a meglévő szakmai ismeretek folyamatos fejlesztése. A felsővezetők nagyon nehezen érhetők el a meglévő képzési eszközökkel, így olyan módszertan és gyakorlat kidolgozása szükséges, amely illeszkedik a felsővezetők munkaterheléséhez, egyben hatékonyan és eredményesen biztosítja a célok elérését.

A gazdaság szereplők kormányzati pénzügyi támogatással végzett tevékenysége a kormányzat hivatalos felügyeletén túl a társadalom számára is mind fontosabb kérdés. A társadalom egyre érzékenyebb a közpénzek felhasználásának céljára, módjára és mértékére, felhasználásuk eredményességére, illetve a gazdasági szereplők látható, érzékelhető korrupciómegelőző, a korrupciót kizáró szándékára, illetve intézkedéseire. A Stratégia elért eredményeit érdemes volna kiterjeszteni azon gazdasági társaságokra, melyeket a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény 7/J. § felsorol.

A korrupciómegelőzés speciális, de hatékony eszköze a megbízhatósági vizsgálat jogintézménye is, mely a jogintézmény fennállásának 12 éve alatt hatékony korrupciómegelőzési eszközzé vált a NVSZ és – az egyes törvényeknek a Magyarország minisztériumainak felsorolásáról szóló 2022. évi II. törvényhez kapcsolódó módosításáról szóló 2022. évi IV. törvény hatályba lépése óta – az Alkotmányvédelmi Hivatalnak is. A megbízhatósági vizsgálat során olyan, a valóságban is előforduló mesterséges élethelyzetek kerülnek kialakításra, amelyekben tesztelik, hogy az eljárás alá vont személy eleget tesz-e hivatali kötelezettségének. A statisztikai adatok is azt mutatják, hogy e jogintézménynek van relevanciája, mert az elmúlt öt év átlagát tekintve évente 11 személlyel szemben került sor feljelentés megtételére. Szükségesnek mutatkozik, hogy az NVSZ az NKP és NKS vívmányaira támaszkodva (pl. munkakörelemzés, bűnügyi adatok elemzése) és a rendelkezésre álló kockázatkezelési eszközök, módszerek és adatok segítségével felülvizsgálja a jogintézmény kiterjesztésének szükségességét esetlegesen más munkakörökre, beosztásokra.

A 2020-2022 közötti időszakra szóló középtávú NKS keretei között a KÖFOP-2.2.3-VEKOP-16-2016-00001 „Kapacitásfejlesztés és szemléletformálás a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése, illetve megelőzése érdekében” című projekt keretében kidolgozott a Korrupcióérzékelés mérésének nemzeti sajátosságokat figyelembe vevő, a Jó Állam Mutató rendszeréhez igazodó módszertannal – a Transparency International Korrupció Érzékelési Indexéhez hasonló módon, de annál szélesebb körben és részletesebben – felmérhető a lakosság, a vállalati szféra, üzleti szektor, valamint az államigazgatás érzékelése a korrupcióra, a korrupció jelenségeire, szintjeire vonatkozóan. A rendszeres, kétévenként ismétlődő felmérések lehetővé tennék a korrupció ellen tett kormányzati és társadalmi intézkedések figyelemmel kísérését, a korrupcióellenes stratégia végrehajtásának nyomon követését. Ez jelentősen hozzájárulhat a közbizalom erősödéséhez és a korrupcióellenes stratégia, illetve egyéb korrupció elleni kormányzati intézkedések társadalmi elfogadásához és támogatottságához.

A Jó Állam Mutató felmérést tovább gondolva érdemes lehet az OECD ajánlásával együtt egy kombinált – észlelési és tapasztalati – megközelítésű kutatás elvégzése. A korrupció érzékelésére az OECD egy speciális – Braziliában már végrehajtott – felmérést ajánlott, mely segítségével a Kormány tovább bővítheti a korrupciós cselekmények és etikátlan magatartások előfordulására, gyakoriságára vonatkozó ismereteit, további kockázatokat azonosíthat, hogy aztán még hatékonyabb beavatkozásokat irányozhasson elő.

5.5. A közbeszerzési és gazdasági verseny tisztaságát növelő intézkedések

A stratégiai célok megvalósítását támogatja az újonnan létrejött KEMCS tevékenysége. A KEMCS 2023. március 13-án elfogadott első, 2022. évre vonatkozó jelentése mélyrehatóan foglalkozik a közbeszerzéseket érintően a korrupciós kockázatok és korrupciós gyakorlatok kockázatainak és tendenciáinak elemzésével, illetve számos javaslatot fogalmaz meg a korrupcióellenes keretrendszer megerősítése érdekében. A KEMCS közbeszerzési al munkacsoportjának 2023. évi munkatervében szereplő feladat a közbeszerzési eljárásokat érintő korrupciós kockázatok („red flag”-ek) teljes körű és részletes feltárása, amelyekre a Munkacsoport megoldási javaslatokat is készül kidolgozni.

Szintén a közbeszerzési piacon, a közpénzzel történő visszaélések elleni fellépést támogató, hatékony ellenőrzési eszköz a Közbeszerzési Hatóság hirdetményellenőrzési tevékenysége, mely során az ajánlatkérő részajánlattétel biztosításával összefüggő indokolási kötelezettségét, valamint a konkrét gyártmányjelzések, túlspecifikált alkalmassági követelmények és értékelési szempontok előírását vizsgálja. A Közbeszerzési Hatóság továbbá elvégzi a jogszabály alapján kötelező, illetve az ajánlatkérő ezirányú kérelmével érintett hirdetmények formai és tartalmi ellenőrzését is. Az ellenőrzés célja, hogy a hirdetmények a közbeszerzésekre vonatkozó jogszabályok előírásainak megfelelő és az adott hirdetményen belül koherens tartalommal, az előírt határidők betartása mellett kerüljenek közzétételre. A fokozott ellenőrzés révén a Közbeszerzési Hatóság mélyítené az ellenőrzési

tevékenységét, amelynek fő szempontjairól egy közlemény kerül kiadásra, a közbeszerzésekben az ajánlatkérők segítése és önkéntes jogkövető magatartásuk kialakítása érdekében.

A korrupcióellenes keretrendszer további erősítését eredményezte az Európai Bizottság által Magyarországgal szemben, az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló (EU, Euratom) 2020/2092 rendelet alapján indított kondicionalitási eljárás, és az annak keretében lefolytatott egyeztetések. A kondicionalitási eljárásban Magyarország által tett vállalásoknak megfelelően született a *közbeszerzésekben a verseny szintjének növelését célzó intézkedésekről (2023-2026) szóló cselekvési tervről* szóló 1118/2023. (III. 31.) Korm. határozat is, mely számos intézkedés végrehajtását vállalta, melyek elősegítik a közbeszerzések átláthatóságát, kiszámíthatóságát és növelik a versenyt többek között az elektronikus közbeszerzésben rejlő lehetőségek szélesebb kiaknázásával¹⁹. Az intézkedések végrehajtásának állására vonatkozó beszámolókat a Kormány évente közzéteszi. A Korm. határozat pontjai ugyan jelen Stratégia jogi és intézményi keretei között, annak célrendszerével összhangban kerülnek megvalósításra, azonban a duplikálás elkerülése érdekében mégsem képezik a Stratégia cselekvési tervének részét.

A Stratégia tervezésével párhuzamosan már megkezdődött a fenti Korm. határozat végrehajtása, mely során megvalósult az OECD-vel való szorosabb együttműködés a közbeszerzési piacon a verseny növelése érdekében. A nemzetközi szervezet a szakértelmével, tapasztalatával, kutatásaival segíti az uniós alapokból vagy a nemzeti költségvetésből finanszírozott egyajánlatos közbeszerzési eljárások arányának 15% alá csökkentését. Vállalta, hogy javaslatokat fogalmaz meg a verseny növelését célzó cselekvési terv 2024. évi felülvizsgálatához, valamint – a cselekvési terv egyik alapját adó – teljesítménymérési keretrendszer fejlesztéséhez.

A közbeszerzési eljárásokkal összefüggésben, az előzetes piaci konzultáció során, a kötelezően közzéteendő adatok köre bővül az értékelési és alkalmassági szempontokkal, és az EKR fejlesztésével lehetőség nyílik arra, hogy a felhasználó ezeket és valamennyi feltöltött dokumentumot megismerje, számára elérhetővé váljon. A rendszer értesítési funkciójának fejlesztése biztosítja, hogy a gazdasági szereplő automatikus e-mailt kapjon a számára releváns és megjelenő hirdetményekről, így nem kell folyamatosan az EKR oldalait nyomon követnie. A fejlesztés biztosítani fogja, hogy a közbeszerzési dokumentumokat letölthesse anonim módon minden felhasználó anélkül, hogy ezzel jelezné az ajánlatkérő felé a közbeszerzési eljárásban az érdeklődését.

A jogorvoslati díjak felülvizsgálatát is célul tűzte ki a Kormány, hogy megkönnyítse az ajánlattevők számára a jogorvoslat igénybe vételét, ha az ajánlatkérői oldalon valamilyen visszaélést tapasztalnak, akkor jogorvoslati eljárás megindításának nem lehet anyagi akadálya, ezzel is növelve a tisztességes versenyt.

A verseny fokozása érdekében a mikro-, kis- és középvállalkozásokat is be kell vonni a közbeszerzési eljárásokba. Részükre támogatási program indult, amely biztosítja a közbeszerzési eljárásokban való részvételük költségeinek kompenzálását, valamint további intézkedésként egy kkv-knak szóló ingyenes képzési rendszer is elérhetővé válik.

¹⁹ A Cselekvési Terv keretében számos feladat végrehajtása folyamatban van, vagy már teljesült: pl. a Közbeszerzési Tanács 2023 májusában új útmutatót tett közzé az összeférhetlenségről, figyelemmel arra, hogy a Kbt. 2022 őszi módosítása jelentős mértékben változtatta meg a közbeszerzési törvény összeférhetlenségi rendelkezéseit az uniós jogi keretnek, valamint az európai bizottsági elvárásoknak való maradéktalan megfelelés céljából. Jelenleg a KH és a Gazdasági Versenyhivatal közös munkájában készül *A közbeszerzési verseny tisztaságát érintő korrupciós kockázatokkal és kartellmegállapodásokkal kapcsolatos szakmai iránymutatás*, mely a közbeszerzési eljárások ajánlatkérőit segíti egyrészt a közbeszerzési kartellek, másrészt a tisztességes piaci versenyt akadályozó vagy torzító piaci magatartások felismerésében az általuk lefolytatásra kerülő közbeszerzési eljárások során.

A közbeszerzési rendszer összetettsége, a vonatkozó szabályok ismeretének hiánya, valamint az EKR rendszer használatának rutinalansága számos gazdasági szereplőt tarthat vissza, hogy a közbeszerzési eljárások alanya legyen. Ez különösen a kis- és középvállalkozókra, a KKV-ra igaz, akiknek nem gazdaságos egy ilyen speciális ismereteket igénylő szakember állandó alkalmazása. Ezért a közbeszerzési verseny támogatásának egyik fontos feladata a KKV-k ösztönzése. Az ingyenesen elérhető képzések a mikrovállalkozásoknak is nyújtanak ismereteket az EKR használatára, a közbeszerzési szerződések teljesítése során felmerülő sajátosságokra, az ajánlattétel kérdéseire, a jogorvoslatra.

A Miniszterelnökség 2022 márciusában közzétette – az *egyajánlatos közbeszerzések számának csökkentését szolgáló intézkedésekről* szóló 63/2022. (II. 28.) Korm. rendelet 6. § alapján – az egyajánlatos közbeszerzések elkerülését segítő módszerekről és gyakorlatokról szóló útmutatót, melyet évente a szervezetek által készített intézkedési tervek alapján felülvizsgálják és szükség esetén módosítanak. A Közbeszerzési Hatóság Kbt.-ben rögzített megelőző tevékenységével összefüggésben, a Hatóság keretében működő Tanács módszertani útmutatót készített a Kbt. és végrehajtási rendeleteiben meghatározott összeférhetlenségi szabályok alkalmazásának megkönnyítésére; a Gazdasági Versenyhivatallal együttműködésben pedig a kartellmegállapodások felismerésére és megelőzésére kapcsolatos iránymutatást állít össze.

A magyarországi adórendszer-struktúra 2011-ben jelentős változáson ment át, és ennek alapján alakult ki a mai rendszer. A fogyasztási és forgalmi jellegű adók növekedtek, míg a jövedelemtípusú adók csökkenni kezdtek. Míg 2011 előtt a költségvetés túlnyomó többsége a jövedelmi jellegű adókból tevődött össze, mára ez a trend megfordult. Az adórendszer változása számos adófajtát érintett, és több fajta is egybeolvadt, összességében sokkal átláthatóbb lett az adórendszer.

Az adórendszer igazságosabbá tétele érdekében a Pénzügyminisztérium, az adóhatóság, és a kereskedelmi kamarák, valamint az adótanácsadói és az akadémiai szektor képviselői bevonásával Munkacsoport létrehozására kerül sor, amely azt hivatott vizsgálni, hogy miként lehet egyszerűsíteni és konszolidálni a személyi jövedelemadó szabályait., az adószabályok kínálta alternatívák közötti választás adófizetők számára való megkönnyítése és az ösztönzők szándékolatlan és indokolatlan torzításainak csökkentése révén.

A NAV kockázatkezelési – és elemzési rendszerének fejlődése mentén történő kiválasztás az adóellenőrzés számára egyre célzottabban és időszerűen teszi lehetővé az azon adózókkal szembeni fellépést, amely kimondottan a jogkövető adózói magatartás érvényre juttatását célozza. Ez egyrészt a támogatást, indokolt esetben az adójogi szankciók alkalmazását teszi szükségessé. Az adóvizsgálatok során feltártak eredményeképpen a már bűncselekményi kategóriát képező szándékos adóelkerülést érintő adóhatósági feljelentések mellett az Art. 131.§ (15) bekezdésében foglaltak alapján, a NAV nyomozó hatósága felé megtett időszerű tájékoztatások adnak lehetőséget a NAV hatáskörébe tartozó bűncselekményeket érintő büntetőeljárások időszerűbb megindítására. A jelzések mentén indított eljárások keretében, amennyiben az indokolt, a NAV nyomozó hatósága számára rendelkezésre álló bűnfelderítési eszközrendszer alkalmazására nyílik lehetőség, amely a tényleges, akár szervezeten működő elkövetők azonosítását és mihamarabbi kivonását biztosítja.

A büntetőfeljelentést eredményező esetekben a NAV jóval szélesebb eszköztárral rendelkezik, mint az adóellenőrzés, hiszen itt már a Büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott eszközök is lehetőséget biztosítanak, így a nyomozás eredménye a közigazgatási eljárás során is felhasználható. Rövidtávon indokolt a költségvetési csalás bűncselekmény elkövetési értékhatárának felemelése. Ezzel párhuzamosan a jelenleg kriminalizált csekély súlyú költségvetést károsító magatartások adóigazgatás jogkörébe utalása, továbbá közép (esetleg hosszú) távon a magyar jogrendszerre általánosan jellemző

párhuzamos eljárások felszámolása, a kétszeres értékelés (pl. adó- és büntetőeljárás) kiküszöbölésére megfelelő intézkedések bevezetése indokolt. Mindez pozitívan hatna az adómorál javítására, a piac tisztítására és az állampolgári jogkövetésre.

A nemzeti és az Európai Unió forrásból nyújtott támogatások pénzügyi érdekeinek védelmére az Európai Unió forrásból és a nemzeti költségvetésből nyújtott támogatások jogszabályi kereteit az uniós jogszabályok, valamint az államháztartási jogszabályok, így különösen az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény, valamint az annak felhatalmazására kiadott kormányrendeletek biztosítják. A hazai (költségvetési) támogatások rendelkezésre bocsátásakor különböző jogállású és feladat- és hatáskörrel rendelkező szervek, szervezetek vehetnek részt (kezelő szervek, lebonyolító szervek).

Ezen szervezetek (akár a támogató nevében és képviselőként) érdemben járnak el, vagy csak a támogató adminisztratív munkáját segítő (lebonyolító) szervként működnek közre, a támogatási rendszert bonyolíthatják, a támogatások rendelkezésre bocsátását, a támogatásokkal való elszámolást többszintűvé tehetik, és ezzel csökkenthetik az állami források átláthatóságát.

Erre tekintettel vizsgálandó, hogy ezen többszintű „intézményrendszer” miképp tehető hatékonyabbá, átláthatóbbá.

A hazai forrásból nyújtott költségvetési támogatások rendszere – a fejezeti-támogatói tagozódás miatt – eltér az európai uniós forrásból nyújtott támogatások rendszerétől. A központi költségvetésből nyújtott költségvetési támogatások körében elviekben nincs lehetőség arra, hogy különböző fejezetek azonos céllal, azonos kedvezményezettek részére nyújtsanak (azonos jogcímmel) költségvetési támogatást, azonban a kormányzati struktúraváltások miatt célszerű lehet a megítélt támogatások esetleges halmozódásának vizsgálata is. Eltérő jogcímek szerinti támogatások esetében is felmerülhet azonban – az azonos kedvezményezettek körében – az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 107. cikk (1) bekezdése szerinti támogatás vagy csekély összegű támogatásként való minősítés. Ennek megfelelően a Támogatásokat Vizsgáló Iroda részére történő bejelentési kötelezettség szélesítése is indokolt lehet.

„Magyarország versenyképességét jelentős mértékben befolyásolja a hazai nagyvállalatok hatékonysága, e vállalatoknál kialakított és működtetett irányítási rendszerek színvonala. Az IMB nemzetközi kutatásai²⁰ azt támasztják alá, hogy a Magyarország a nemzetközi beruházások szempontjából a vizsgált országok élmezőnyében található, ugyanakkor az üzleti hatékonyságot vizsgálva a menedzsment gyakorlatok, valamint az attitűdök és értékek vonatkozásában a lehetőségeihez képest alul teljesít. E területeken jelentős előrelépést hozhat – az államigazgatásban, valamint a köztulajdonban álló gazdasági társaságok vonatkozásában már bevezetett – belső kontrollrendszer, illetve az ehhez kapcsolódó megfelelési (compliance) rendszer kötelező, minimális követelményeinek előírása. E rendszerek nem csak szabályozottabbá és hatékonyabbá teszik a hazai nagyvállalatok működését, de a beszállítói láncolatok révén pozitív hatást gyakorolnak a nemzetgazdaság egészére, hozzájárulnak a korrupciós gyakorlatok visszaszorításához és javítják az üzleti etikát.”

5.6. Társadalmi integritás – tudatosság növelése a lakosság, de főként a felnövekvő nemzedék körében

A korrupció nem a társadalomtól függetlenül létező jelenség, ezért a korrupció megelőzésében a társadalom minden tagjára egyén és szervezeti szinten is feladat és felelősség hárul.

²⁰ <https://imd.cld.bz/IMD-World-Competitiveness-Booklet-2022/76/> 76. oldal

A köznevelés célja, hogy hozzájáruljon a jövő magyar társadalmának, a fiataloknak a harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődéséhez a készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik tudatos fejlesztéséhez, amely képessé teszi őket arra, hogy céljaik elérésére során, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes felelős állampolgárok legyenek.

Általánosan elfogadott nézet, hogy a nevelés lényege az érték-közvetítés és értékteremtés. Ezért a köznevelés egészét egyebek mellett az erkölcsi értékekre való nevelésnek is át kell szőnie. Az integráns, értékalapú szemlélet kialakítását, tudatosítását, minél hamarabb, már iskolás korban az életkori sajátosságok szerint meg kell kezdeni. Az NVSZ először a NKP keretei között a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanáccsal együttműködve – osztrák mintára – egynapos szemléletformáló „iskolai szakmai nap” módszertant dolgozott ki a 7-8., másrészt a 9-10. osztályos tanulók számára. A tréningcsomagok célja, hogy a fiatalok képessé váljanak a jogilag és erkölcsileg kockázatos helyzetek felismerésére, és el tudják kerülni a negatív következményekkel járó élethelyzeteket.

A program hosszú távú fenntarthatósága érdekében kidolgozásra került egy 30 órás tanári felkészítő kurzus, amely metodikai segítséget nyújt az iskolai szakmai napok megtartásához. A program elterjesztése megalapozza a felnövekvő generáció értékvezérelt szemléletének további fejlesztését a felsőoktatásban is. Azonban a kiscsoportos tréning-jellegű képzések nem biztosítják, hogy rövid idő alatt több pedagógushoz, ezáltal több oktatási intézménybe eljusson a program, ezért szükséges lehet a képzésekkel párhuzamosan egy módszertani útmutató kidolgozása is, mely támogatná a tanárokat az iskolákban végzendő szemléletformálásra, az értékelvű magatartás közvetítésében.

A 18-25 éves fiatalok számára az NKP céljai között már szerepelt a korosztály szemléletformálása, integritás érzékenyítése, amelyet a NVSZ 5 kisfilm elkészítésével támogatott. A mozifilmek előtt, fesztiválok alkalmával levetített rövid spotok a velük, a mindennapok során megtörténő élethelyzeteken keresztül, könnyed hangvételben mutatták be az integritás sértő helyzeteket/bűncselekményeket és azok következményeit.

Számos kutatás igazolta, hogy a korrupciómegelőzést szolgáló szemléletformálásban mint igen szenzitív témában hosszú távú eredményt a téma rendszeres napirenden tartásával, ismételt foglalkozásával lehet. Az egy-egy alkalommal, ad hoc jelleggel történő képzések csak rövid távon tudnak sikeresek lenni. Ezért a korrupciómegelőzési és integritási ismereteket a 18-25 éves, még tanuló korosztály számára is rövid időközönként elérhetővé kell tenni.

A végzett hallgatók, a pályakezdő fiatalok beilleszkedése, szervezeti szocializációjának segítése, és munkaerejének minél gyorsabb és hatékonyabb felhasználása minden munkáltató célja. Ezt hivatott támogatni a mentorálás intézménye. A munkahelyeken mindig is elfogadott jelenség volt, ha egy fiatal, pályakezdőt mindig egy idősebb, rutinosabb munkatárs mellé helyezték, hogy tőle tanulja meg a szakma gyakorlati alapjait és a helyi szokásokat, sajátítsa el a szervezeti kultúrát.

Az NKE-n – A „Versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása” c. KÖFOP 2.1.5 projektben „A mentorok kiválasztása és felkészítése” projekttevékenységen belül – szervezett és strukturált formában megindult a mentorképzés. A mentorok nem csak az államigazgatásban, hanem a civil szektorban is egyre több helyen megtalálhatók. Helyenként alig szabályozott formában, a szervezeti egységek, munkahelyek saját igénye és lehetőségei szerint alkalmazva. Mára már a mentorálási rendszerrel kapcsolatos elvárások folyamatosan növekednek. Nem csak a szakmai tudás átadása a cél, hanem a fiatalok elvándorlásának megakadályozása, a tudástőke szervezeten belüli megtartása.

Az évek során ez az informális jogintézmény is formálissá vált, megjelentek a jogi keretek és a feltételrendszer is, így a mentorokkal szemben támasztott követelmények is jogszabályban kerültek meghatározásra.

Ezért a mentorok képzési rendszerébe helyet kell kapnia a korrupciós helyzetek felismertetésére, elhárítására vonatkozó ismeretanyagoknak. Fontos, hogy a mentor – különösen a magas korrupciós kockázatú munkakörökben dolgozó pályakezdő esetében – tájékozott legyen, és megfelelően fel tudja készíteni a mentoráltat a követendő magatartásra. A pályakezdő fiatal jobban elfogadja, szakmailag is „felnéz” a mentorára, tiszteli koránál és/vagy tapasztalatánál fogva, ezért nagyon fontos, hogy ő mit közvetít felé.

A társadalmi szemléletformálást a felnőtt lakosság körében is tovább kell folytatni. Nem az általánosságban elvárt és követendő magatartásra fókuszálva, hanem az érzékenyítést egy téma, egy társadalmi probléma kapcsán célszerű megvalósítani.

A **hálapénz** adása és elfogadása rossz szokásokon túl az egészségügye torzító jelenségként hatott. Ennek teljes mértékű felszámolásához a jogi, rendészeti módszerek önmagukban nem elegendők. A probléma össztársadalmi léptékű, így a megoldásban társadalmi összefogás és lakossági szemléletformálás szükséges. A vesztegetés jelensége Kelet- és Közép Európában leggyakrabban az egészségügyi szolgáltatások nyújtása során fordul elő, mert itt különösen alacsony az egészségügyi szakemberek bére, és az egészségügyi ellátások színvonala is. Magyarországon – a bérek jelentős emelésével és a szigorú szankcionáló rendelkezések ellenére – még mindig jelen van a hálapénz intézménye. Nehezen tud a lakosság a több évtizedes szokásával szakítani, mert hiszi, hogy így jut magasabb színvonalú ellátáshoz az egészségi állapotától függetlenül.

Az NVSZ a hálapénz – törvényben meghatározott – kivezetését megelőző és felderítő tevékenységével is támogatta. Az egészségügyben dolgozók részére rendszeres előadások és különböző sajtómegjelenésekben hangsúlyozta a jelenség káros társadalmi hatásait, és a jogkövető magatartásra hívta fel a figyelmet.

A kamarák ismeretterjesztő tevékenységét az NVSZ szakmai háttéranyagokkal támogatta, „A Hála nem pénz!” kiadványával az egészségügyben dolgozóknak és az egészségügyi szolgáltatást igénybe vevőknek tájékoztatást nyújtott a jogi környezet változásáról, a hálapénz adásának-elfogadásának elkerülési lehetőségeiről. A kérdések a lakosság jelenlegi, hálapénzzel kapcsolatos attitűdjére, a jogszabályváltozások ismertségére, elfogadottságára, a hálapénz büntethetővé tételét követően a beteg vagy hozzátartozói oldalon észlelt pozitív vagy negatív változásokra, tapasztalatokra irányultak.

Az egészségügyben a hálapénz adásának-elfogadásának kriminalizálása más problémákat is a felszínre hozott. Az NVSZ a felderítő tevékenysége során számos más, ugyancsak az egészségügyet érintően visszaéléseket azonosított.

A gyógyászati segédeszközök gyártásával és forgalmazásával foglalkozó cégek képviselői idősekről, fogyatékosokról gondoskodó otthonok, illetve egyéb magánszemélyek személyes és egészségügyi adatait szerezték meg. Ezen adatok felhasználásával vagy nem az előírt minőségben készítettek gyógyászati segédeszközöket, vagy azokat le sem gyártották, csak a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő által biztosított legnagyobb összegű társadalombiztosítási támogatást igényelték meg.

Mivel a bűncselekmények elkövetésében az idősotthonok dolgozói is aktívan részt vettek, ezért – az egészségügyben dolgozók oktatásával párhuzamosan – a szociális ellátásban dolgozó szakemberek képzése szemléletformálása is indokolt.

A közpénzekkel való felelős gazdálkodás céljából biztosítani kell az állam- és magánegészségügyi ellátás elválasztását, elkerülve azon eseteket, amikor a magánellátás indokolatlanul, pazarló módon

használja ki az állami egészségügyi ellátás erőforrásait, valamint azon eseteket, amelyek során az egészségügyben dolgozó, az állami ellátásban adott (jogtalan) előnyért a magánellátás keretében kér többlettuttatást. Erre figyelemmel az egészségügyi szolgálati jogviszonyban álló személy az egészségügyi szolgálati jogviszony keretében – sürgős szükség esetét és a jogszabályokban meghatározott eseteket kivéve – nem nyújthat egészségügyi szolgáltatást ugyanazon személy számára, akinek más jogviszonyban már ugyanazon betegség tekintetében nyújtott. A rendelkezés összeférhetetlenséget keletkeztet az *egészségügyi szolgálati jogviszonyról* szóló 2020. évi C. törvény alapján, ezáltal a munkáltatónak van joga fellépni ennek megszüntetésére.

5.7. A külföldi vesztegetés elleni fellépés – kapacitások és kompetenciák fejlesztése a lakosság körében és a magánszektorban a külföldi vesztegetés kockázatainak mérséklése érdekében

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) Vesztegetés Elleni Munkacsoport tevékenységének középpontjában a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni fellépés áll. A szervezet magas színvonalú elemzőkapacitásával és a jó nemzeti gyakorlatok feltérképezésével, széles körű szakpolitikai tanácsokkal, iránymutatással látja el a tagállamok, köztük Magyarország döntéshozóit. Egyes ajánlásai folyamatosan beépülnek a jogrendszerünkbe, vagy teszünk egyéb intézkedéseket azok teljesítésére, kifejezve ezzel elköteleződésünket a nemzetközi viszonylatban megvalósított korrupciós bűncselekmények felderítése és eredményes nyomozása érdekében.

A magyar Kormány a javasoltak szerint módosította 2021. január 1-jei hatállyal a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 459. § (1) bekezdésének 13. a) pontját a külföldi hivatalos személy fogalmára vonatkozóan, és növelte a nemzetközi viszonylatban megvalósított korrupciós bűncselekmények nyomozásáért és üldözéséért felelős hatóság (Legfőbb Ügyészség) humánkapacitását 14 fővel.

A legfőbb ügyész helyettesének 1/2019. (V.31.) számú körlevele biztosítja a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedések érvényesülését, amely szankciók alkalmazása a külföldi vesztegetési ügyekben is kötelező iránymutatást nyújt az ügyészek számára a 2/2015 (IV.30.) számú, a jogellenes úton szerzett vagyon elvonásával kapcsolatos ügyészi teendőkről szóló körlevéllel együtt.

Ezzel párhuzamosan az Igazságügyi Minisztériumban elindult a *jogi személyekkel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről* szóló 2001. évi CIV. törvény átfogó felülvizsgálata, amelynek első szakaszában a jelenlegi jogszabály alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatokat, a jogalkalmazás során felmerülő nehézségeket gyűjtötték össze; bekérték a jogi karokon tanító egyetemi oktatóknak a jogszabályokkal, illetve az esetleges jogszabály-módosítással kapcsolatos véleményét, javaslatait. Az Igazságügyi Minisztérium elemezte más uniós tagállamok vonatkozó jogszabályait is, és összegyűjtötte az e területre vonatkozó jó gyakorlatokat. Az elemzés eredményei alapján megállapítható, hogy ezek a jogi megoldások főbb jellemzőikben nem különböznek jelentősen a magyar jogszabálytól, ami a jogi személyek szankcionálását, valamint az elkövetők és az érintett jogi személyek közötti kapcsolatot illeti.

A nyomozó szervek folyamatosan törekednek, hogy a felderítések és a nyomozások hatékonyságát fokozzák nemcsak az ajánlások teljesítése, hanem az elköteleződésük igazolására is. A jogi személyek bűncselekményben részes és nem részes tisztségviselőit, tulajdonosait ösztönözni kell a bűncselekmények feljelentésére és a bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátására, oly módon, hogy a korrupciós bűncselekmények esetén a jogi személlyel szemben alkalmazható intézkedések enyhíthetők vagy mellőzhetők lennének, ha a jogi személy vezető tisztségviselője, képviselőre feljogosított tagja, cégvezetője, felügyelőbizottságának tagja, illetve ezek megbízottja a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja.

A jogi személyeken túl az állampolgárok bejelentéseinek megtételét is szorgalmazni kell, de a bejelentési hajlandóság alacsony szintje a szervezetek és cégek tekintetében is fennáll, az ilyen eseteket házon belül, szervezeti keretek között igyekeznek kezelni, megoldani, féltve az üzleti jó hírüket. Az ügyészség mint kizárólagos hatáskörrel bíró nyomozó szerv a bűnüldöző tevékenységét abban az esetben tudja érvényre juttatni, ha a bűncselekmény gyanúja vagy arra vonatkozóan bármely információ a rendelkezésére áll. Ennek elérését mozdítja elő az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelv hazai jogba történő átültetése, amely a jelenlegi szabályozásnál több védelmet nyújtana a bejelentőket érő esetleges megtorlások ellen, ami hosszútávon mindenképpen ösztönző hatással lehet nem csak a külföldi vesztegetésre, hanem bármely más bűncselekmény vagy egyéb, integritássértő esemény bejelentésére vonatkozóan.

A nemzetközi vonatkozású korrupciós bűncselekmények ellen a hatékony fellépés alapja a korrupciós kockázatok feltárása, azonosítása, elemzése. E nélkül tervszerű megelőző vagy felderítő tevékenységet nem lehet végezni. Ezért ágazatonként és szervezet típusonként fel kell mérni a nemzetközi kapcsolatokban rejlő korrupciós kockázatokat, és be kell azonosítani a lehetséges elkövetési magatartásokat. Ezen ismeretek birtokában lehet célzottan a kockázatoknak kitett személyek részére megelőző-tájékoztató előadásokat szervezni.

A jelenleg működő bejelentő rendszerek, valamint az új szabályozás megismertetése az egyéni felelősségvállalás fontosságának hangsúlyozása a lakosság részére szóló tájékoztató-szemléletformáló kampány segítségével hatékonyan megvalósítható.

Magyarország növekvő exporttevékenysége miatt kiemelten fontos a szemléletformálás, a képzés; az egyéni felelősségvállalás fontosságának hangsúlyozása nemcsak a lakosság körében elvárt, hanem a közzféra és a gazdasági szereplők tekintetében is indokolt. Az NKS végrehajtási időszaka alatt az NVSZ a Belső Biztonsági Alapból már megvalósított egy széles körű képzési programot „Antikorrupciós képzések kiemelten a külföldi vesztegetés tárgyban” címmel. A Magyar Exportfejlesztési Ügynökség (HEPA) a Külgazdasági és Külügyminisztériummal együttműködve 2019 novemberében ugyancsak képzési programot szervezett munkatársai számára a külföldi vesztegetés kockázatkezeléséről és a megfeleléssel kapcsolatos tudatosságnövelésről. A NAV-FIU Iroda (NAV Központi Irányítás szervezetében működő Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Irodája) lépéseket tett annak érdekében, hogy felhívja az adatszolgáltató szervezetek és munkatársai figyelmét a külföldi megvesztegetésből származó jogellenes vagyontisztára mosásával kapcsolatos kockázatokra. Ennek eredményeként Magyarországon első alkalommal derítettek fel külföldi megvesztegetéssel kapcsolatos, pénzmosással összefüggő esetet.

Azonban nemcsak a nemzetközi viszonylatban megvalósított korrupciós bűncselekményekben érintett, illetve a korrupciós kockázatnak kitett személyek esetében indokolt képzések szervezése. Az ilyen tárgyú büntetőügyekben eljáró hatóságok alkalmazottainak részére is átfogó oktatás szükséges. Különösen a Központi Nyomozó Főügyészség személyi állományának indokolt a célzott képzés szervezése főként a speciális bizonyítási kérdésekről, az e bűncselekményből származó vagyontisztára elvonásáról. Azért is indokolt, mivel az elmúlt két évben az elrendelt büntetőeljárások csekély száma nem biztosította a sokrétű tapasztalatszerzést.

A felderítő és nyomozó munka hatékonyságát növelné, ha más OECD tagállamok nemzetközi vonatkozású korrupciós bűncselekmények üldözése tekintetében folytatott gyakorlatairól információs anyagok, a korrupció felderítése érdekében alkalmazott speciális megoldások, jó gyakorlatok, bírósági ítéletek állnának rendelkezésre, akár helyszíni tapasztalat- és információszerzés útján is. A tagállamoktól beszerzett adatok pedig megfelelően orientálhatják a belső jogalkotás, egyéb szabályozók és a célzott képzések tartalmát, irányait.

Az eredményes megelőző tevékenység és nyomozás érdekében nemcsak a külföldi, hanem a hazai szervezetekkel, társszervekkel is ki kell alakítani egy szoros együttműködést az információáramlás gyors és hatékony átadása, felhasználása céljából.

6. A végrehajtás feltételei

A korrupcióellenes stratégia egy – annak teljes időtávjára kiterjedő – intézkedési terven keresztül valósul meg. Az intézkedési terv tartalmazza a megvalósítandó intézkedéseket a határidők és a felelősök meghatározásával.

6.1. Finanszírozás

A beavatkozási területekben megfogalmazott intézkedési irányok legnagyobb része nem vetít elő olyan költségigényeket, amelyek az érintett szervek rendes működési költségvetésén kívül tervezendő költségvetési forrásokat igényelnének.

Ezen túlmenő forrásigény a „Társadalmi integritás” beavatkozási területen belül tervezett médiakampány és korrupcióérzékelési felmérés, valamint a „Közszféra szerveinek integritása” beavatkozási területbe tartozó informatikai jellegű fejlesztések tekintetében merül fel.

A hálapénz adás és elfogadás gyakorlatának kivezetését támogató, széles körű médiakampány a Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervből történő megvalósításának tervezése folyamatban van, 330 millió Ft értékben.

A korrupcióérzékelési felmérés becsült költsége éves felmérésekenként 80 millió forint. Informatikai jellegű fejlesztések és a további feladatok tekintetében pótlólagos európai uniós vagy nemzeti forrás biztosítása 500 millió forint összegben szükséges.

6.2. A Stratégia nyomon követése, értékelése, felülvizsgálata és kommunikációja

A Stratégia és intézkedési terve nyomon követésére Monitoring Bizottság (a továbbiakban: MB) alakul, amelynek elnöke a belügyminiszter által kijelölt szakmai felsővezető. A monitoring bizottságba az összes olyan miniszter, legalább szakmai vezetői szintű tagot delegál, aki az intézkedés első helyi felelőseként jelenik meg a Stratégia cselekvési tervében. Az MB további tagjai az Integritás Hatóság elnöke, a Közbeszerzési Hatóság elnöke, az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság főigazgatója, a Magyar Kormánytisztviselői Kar elnöke és a Korrupcióellenes Munkacsoport – nem kormányzati szereplőket képviselő tagjai által megválasztott – alelnöke. Az MB titkárságának feladatát – mint a korrupcióellenes kormányzati tevékenység összehangolásában közreműködő szerv – az NVSZ látja el.

A monitoring tevékenység alapját – a stratégiai függelékét képező – Monitoring Támogató Mátrix (a továbbiakban: MTM) képezi. Az MTM a Stratégiával együtt közzétételre kerül a www.korrupciomegelozes.kormany.hu oldalon. Az MTM negyedéves bontásban tartalmazza az egyes intézkedések előrehaladására vonatkozó információk, illetve a vonatkozó mutatószám értékére vonatkozó, a monitoring folyamat során kitöltendő részeket. Az MB szükség esetén további oszlopokkal egészítheti ki az MTM-et.

Az egyes feladatokról való beszámolásért felelős szervek minden negyedév végéig – az NVSZ útján, az MTM vonatkozó részek kitöltésével – tájékoztatja az MB-t a feladat előrehaladásáról. Az MB az adott negyedévet követő egy hónapon belül ülést tart, amelyen megvizsgálja és értékeli az előrehaladásról szóló beszámolókat, és ezzel kapcsolatban jelentést tesz a Belügyminisztérium felé. A

jelentés felterjesztésével egyidejűleg az MTM-nek az előrehaladási beszámolókkal frissített változata közzétételre kerül a www.korrupciomegelozes.kormany.hu honlapon. A belügyminiszter szükség esetén a Stratégia végrehajtása érdekében az indokolt beavatkozásokra javaslatot tesz a Kormány felé.

Az Európai Unióból származó forrásokra vonatkozó csalás és korrupció elleni stratégia (a továbbiakban: csalás elleni stratégia) nyomon követését ellátó területfejlesztési miniszter az MB ülései előtt írásbeli tájékoztatást ad az MB tagjainak a csalás elleni stratégia cselekvési terve végrehajtásának állásáról.

Az MB belügyminiszter felé történő jelentéstétel részeként – szükség szerint, de félévente legalább egyszer – javaslatot tesz a Stratégia végrehajtására vonatkozó sajtóközlemény kiadására.

A Korrupcióellenes Munkacsoport évente kifejti álláspontját a stratégia végrehajtásáról az *európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről* szóló 2022. évi XXVII. törvény 50. § (1) bekezdés c) pontja szerinti jelentésében. A Munkacsoport jelentését a Kormány az 52. § (1) bekezdése alapján megvitatja, és ennek keretében – szükség szerint – dönt a Stratégia, illetve annak egyes intézkedései felülvizsgálatáról.

A belügyminiszter a végrehajtás időtávját követően gondoskodik a Stratégia hatásosságának független, professzionális, külső értékelő szervezet általi értékelésének elkészítéséről, hogy az értékelés eredményei, valamint a Korrupcióellenes Munkacsoport megállapításai megalapozzák a jövőbeni korrupcióellenes politika kialakítását.

A Mátrix „6.2. A Stratégia nyomon követése, értékelése, felülvizsgálata és kommunikációja” cím alatt kifejtett módon tartalmazza az egyes intézkedések mutatószámait, a Monitoring Bizottság és a nyilvánosság intézkedésenkénti bontású rendszeres tájékoztatását, valamint a Stratégia záró értékelését.

A 2023-2025 közötti időszakra szóló középtávú Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia végrehajtására vonatkozó intézkedési terv

1. Átláthatóság

1.1. A Kormány felhívja az igazságügyért felelős minisztert, hogy a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság bevonásával vizsgálja meg a KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 azonosító számú „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt keretében végzett kutatások eredményei alapján az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény módosítási irányait.

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2024. március 31.

1.2. A Kormány felhívja az igazságügyi minisztert, hogy vizsgálja meg

a) a hazai politikai pártok finanszírozási szabályainak érvényesülését a külföldi befolyással szemben.

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2023. december 31.

b) a politikai szervezetek – ideértve minden a politikai hatalom megszerzésének és megtartásának befolyásolását célzó tevékenységet folytató szervezetet – működési gyakorlatát a nemzetközi és európai uniós jogi szabályoknak való megfelelés érdekében.

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2023. december 31.

2. Törvényhozási integritás

2.1. A Kormány felhívja az igazságügyi minisztert, hogy

a) készítsen javaslatot olyan jogszabályi környezetre, – figyelemmel az Európai Unió szerveinek ilyen magatartási szabályaira – amely a politikai és szakmai felsővezetőkre, tanácsadóikra, a miniszterelnöki megbízottakra és az országgyűlési képviselőkre, valamint az Országgyűlés Hivatala dolgozóira vonatkozó érvényesítési mechanizmusok eljárási szabályaira is kiterjedő magatartási kódexek elkészítésére lehetőséget ad,

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2023. december 31.

b) tegyen jelentést a Kormány számára az a) alpont alapján meghozott jogszabály-módosítások gyakorlatban történő érvényesüléséről.

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2025. március 31.

2.2. A Kormány felkéri az érintett szervezetet, hogy alkossanak a legfelső szintű vezető tisztségekkel felruházott személyek, tanácsadók és az országgyűlési képviselők, valamint az Országgyűlés Hivatala dolgozói számára – különösen az összeférhetlenségi kérdésekben, az ajándékok és egyéb juttatások elfogadásában, a foglalkoztatási jogviszony megszűnése utáni korlátozásokra, a lobbistákkal való kapcsolattartás szabályaira, valamint a hozzátartozóik foglalkoztatása és foglalkoztatási célú beajánlása, az érvényesítési mechanizmusok eljárási szabályaira kiterjedő, integritás-tudatosság növelése érdekében –

a) etikai kódexeket;

Felelős: érintett szervek

Határidő: 2024. december 31.

b) és tartsanak képzéseket az integritás-tudatosság témakörében, figyelemmel az a) pont szerint megalkotott etikai kódex tartalmi elemeire

Felelős: érintett szervek

Határidő: 2025. november 30.

3. Igazságügyi integritás

3.1. A Kormány felkéri a legfőbb ügyészt, hogy etika és integritás témakörben biztosítson rendszeres képzést valamennyi ügyész számára.

3.2. A Kormány felkéri az Országos Bírói Tanácsot, hogy – az érvényesítési mechanizmusok eljárási szabályaira is kiterjedően – vizsgálja felül a bírói etikai kódexet, különösen az ajándékok elfogadásával kapcsolatban.

3.3. A Kormány felhívja az igazságügyi minisztert, hogy vizsgálja felül a bírói álláspályázatok elbírálásához szükséges szempontrendszert, és az ahhoz kapcsolódó pontrendszert a szakmai tapasztalatok fokozottabb érvényesülése érdekében.

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2024. március 31.

3.4. A Kormány felkéri az Országos Bírói Tanácsot, hogy a 3.3. pontban meghatározott feladatban való közreműködésre.

3.5. A Kormány felkéri az Országos Bírósági Hivatalt, hogy biztosítson rendszeres képzéseket a bírák számára a bírói etikai kódexben megfogalmazott magatartási szabályok érvényesülése érdekében, továbbá az ülnökök számára az etika és integritás témakörében.

3.6. A Kormány felhívja a belügyminisztert és az igazságügyi minisztert, hogy – az Országos Bírósági Hivatal elnökét és az Országos Bírói Tanácsot, valamint a legfőbb ügyészt felkérve a közreműködésre - évente gondoskodjanak antikorrupciós közös képzés megtartásáról a bírák, ügyészek és a rendőrség állománya részére.

Felelős: belügyminiszter

igazságügyi miniszter

Határidő: 2025. november 30.

3.7. A Kormány felhívja a belügyminisztert, hogy legalább évente szervezze meg a korrupció elleni közös nyilatkozatot aláíró szervek – és a velük együttműködni kívánó szervek – tapasztalatcseréjét és együttműködését az egyéni és szervezeti integritás fejlesztése témakörében.

Felelős: belügyminiszter

Határidő: 2025. november 30.

3.8. A Kormány felhívja a belügyminisztert, hogy a rendőri állomány egyéni integritásának erősítése érdekében – a Magyar Rendvédelmi Kar bevonásával – gondoskodjon a Rendőri Hivatal Etikai Kódexének kiegészítéséről, annak érdekében, hogy az részletesebb, gyakorlatiasabb útmutatásokkal tudja támogatni az állományt a követendő magatartásban.

Felelős: belügyminiszter

Határidő: 2024. december 31.

4. A közsféra szerveinek integritása

4.1. A Kormány felhívja

a) a belügyminisztert, hogy nyújtson módszertani támogatást az érintett minisztereknek az álláshely-, illetve munkaköralapú kockázatelemzéshez,

Felelős: belügyminiszter

Határidő: 2024. június 30.

b) az érintett minisztereket, hogy gondoskodjanak az általuk irányított államigazgatási szervek teljes állománya tekintetében álláshely-, illetve munkaköralapú kockázatelemzés végrehajtásáról.

Felelős: érintett miniszterek

Határidő: 2025. november 30.

4.2. A Kormány felkéri a Nemzeti Közszerológati Egyetem rektorát a 4.1. pontban meghatározott feladatban való közreműködésre.

4.3. A Kormány felhívja az érintett minisztereket, hogy az irányításuk, illetve felügyeletük alá tartozó, közérdekű bejelentéseket fogadó szervek tekintetében gondoskodjanak az új bejelentővédelmi szabályozásról szóló képzések megtartásáról.

Felelős: érintett miniszterek

Határidő: 2025. november 30.

4.4. A Kormány felhívja az igazságügyi minisztert, hogy az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalával, a 4.3. pontban meghatározott képzések tananyagát és módszertanát dolgozza ki.

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2024. június 30.

4.5. A Kormány felkéri az Alapvető Jogok Biztosát, hogy az igazságügyi miniszterrel együtt dolgozza ki a 4.3. pontban meghatározott képzés tananyagát és módszertanát és a képzések megtartásában működjön közre.

4.6. A Kormány felkéri a Magyar Kormánytisztviselői Kart, hogy Hivatásetikai Kódexét egészítse ki az összeférhetlenségi esetek elkerülése, kezelése, valamint az érdekérvényesítőkkal való kapcsolattartásra vonatkozó részletes szabályokkal, az integritási tanácsadók feladatellátására építve, az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a köztisztviselői etikai kódexekre vonatkozó ajánlásának megfelelően.

4.7. A Kormány felhívja a belügyminisztert, hogy készítsen módszertani útmutatót az érintett miniszterek bevonásával az önkormányzatok lobbistákkal való kapcsolattartásáról, és az összeférhetlenségi esetek elkerülésének gyakorlatáról a legjobb megoldások azonosítása és elősegítése érdekében,

Felelős: belügyminiszter

érintett miniszterek

Határidő: 2024. december 31.

4.8. A Kormány felhívja a Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető minisztert – a belügyminiszter és az állami és közszerológáltatási feladatok felülvizsgálatáért felelős miniszteri biztos bevonásával –, hogy

a) mérje fel, mely ügycsoportok – beleértve az európai uniós támogatások felhasználásával kapcsolatos ügyintézési folyamatokat – tekintetében van lehetőség az automatizálás, elektronikus ügyintézés

szélesebb körű alkalmazására annak érdekében, hogy az ügyintézési folyamatokban tovább csökkenjenek a korrupciós kockázatok, és erről tegyen előterjesztést a Kormány számára,

*Felelős: Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter
belügyminiszter*

az állami és közszolgáltatási feladatok felülvizsgálatáért felelős miniszteri biztos
Határidő: 2024. december 31.

b) a gondoskodjon a Kormány által az a) alpont szerinti előterjesztés elfogadásával kijelölt ügyintézési folyamatok automatizálásáról, és erről tegyen jelentést a Kormány számára,

*Felelős: Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter
belügyminiszter*

az állami és közszolgáltatási feladatok felülvizsgálatáért felelős miniszteri biztos
Határidő: 2025. november 30.

4.9. A Kormány felkéri a Nemzeti Közzolgálati Egyetem rektorát, hogy

a) az egyetem által kidolgozott, a nemzeti sajátosságokat figyelembe vevő, a Jó Állam Mutató rendszeréhez igazodó módszertan alapján – a Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter bevonásával és a Központi Statisztikai Hivatal közreműködésével - két évente gondoskodjon a korrupció érzékelés kutatás lefolytatásáról Magyarországon,

Határidő: 2025. november 30.

b) a közzféra körében, az ott előforduló korrupciós cselekmények és etikátlan magatartások típusai, gyakorisága tekintetében a további kockázatok azonosítása érdekében végezzen egy kombinált – észlelési és tapasztalati – megközelítésű kutatást.

Határidő: 2025. november 30.

4.10. A Kormány felkéri az Állami Számvevőszéket, hogy az ellenőrzései során különös hangsúlyt fordítson az európai uniós és a nemzeti támogatások kapcsán a források kihelyezésének szabályszerű, gazdaságos és eredményes módjára, a kihelyezett források felhasználásának szabályszerűségére, különösképpen a beruházások kivitelezésére, a hatósági jogalkalmazást és közszolgáltatást nyújtó költségvetési szervek, köztulajdonban álló gazdasági társaságok feladatellátásának esetében.

4.11. A Kormány felhívja a területfejlesztési minisztert, hogy innovatív tudásmenedzsment eszközökkel biztosítsa a fejlesztéspolitikai döntések meghozatalában érintett politikai és szakmai felsővezetők számára a feladatkörükhöz szükséges integritási tudáselemeket, és a bevált jó gyakorlatokat tegye elérhetővé a teljes kormányzati szervezetrendszerben.

Felelős: területfejlesztési miniszter

Határidő: 2025. november 30.

4.12. A Kormány felhívja a belügyminisztert, hogy a megbízhatósági vizsgálatok végrehajtásának eddigi tapasztalatai alapján mérje fel a jogintézmény alkalmazása kiterjesztésének további lehetőségeit.

Felelős: belügyminiszter

Határidő: 2024. december 31.

5. A közbeszerzési és gazdasági verseny tisztasága

5.1 A Kormány felkéri a Közbeszerzési Hatóságot, hogy

- a) fokozza az ellenőrzési tevékenységét az ajánlatkérő részajánlattétel biztosításával összefüggő indokolási kötelezettségének vizsgálatát érintően, valamint a konkrét gyártmányjelzések, túlspecifikált alkalmassági követelmények és értékelési szempontok előírása tekintetében;
- b) adjon tájékoztatást a gazdasági verseny tisztasága érdekében kötött együttműködési megállapodásainak eredményességéről az éves beszámolójában;
- c) a nyilvánosság biztosítása érdekében tegye közzé az öntisztázással felmerülő feladataival összefüggésben, a megbízhatóság megállapítása iránti kérelmet elutasító döntéseit és a közérdekű bejelentések kivizsgálásának lezárását követően, a bejelentő anonimitásának szükség szerinti biztosításával, a bejelentésekkel kapcsolatos főbb információkat.

Határidő: 2025. november 30.

5.2. A Kormány felkéri az Integritás Hatóságot, hogy az 5.1. pont c) alpontban meghatározott feladatot végezze el.

Határidő: 2025. november 30.

5.3. A Kormány felhívja a területfejlesztési minisztert, hogy teremtsen meg a jogszabályi környezetét annak, hogy a beszerzés tárgya szerinti gazdasági szereplők érdekeit képviselő szakmai kamarák (amely területet érintően szakmai kamara működik) folyamatosan és az előzetes piaci konzultációba való érdemi bekapcsolódás határidején belül, értesíthessék tagjaikat az előzetes piaci konzultáció tényéről.

Felelős: területfejlesztési miniszter

Határidő: 2023. december 31.

5.4. A Kormány az 5.3. ponttal összefüggésben felkéri az érintett szakmai kamarákat, hogy vizsgálják meg annak lehetőségeit, hogy milyen módon, illetve eszközök igénybevételével tudják tagjaikat széles körben arra ösztönözni, hogy az előzetes piaci konzultációkon részt vegyenek, és az ajánlatkérő által konzultációra bocsájtott dokumentumok vonatkozásában olyan érdemi, szakmai észrevételt tegyenek, amely az adott közbeszerzési eljárás eredményességét, a közbeszerzési szerződés teljesíthetőségét, a verseny növelését, valamint a megfelelő ajánlattételt segíti elő.

Határidő: 2025. november 30.

5.5. A Kormány felhívja a pénzügyminisztert, hogy

a) az érintett szervek bevonásával vizsgálja meg, hogy a pályázati feltételek meghatározása, a támogatási kérelmek vizsgálata (*értékelése*) és a támogatások odaítélése szempontjából, mely ellenőrzési mechanizmusok építhetők be az európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjét érintő szabályozásból a hazai forrásból megvalósuló támogatási rendszerbe oly módon, hogy az eredményesen és hatékonyan hozzájáruljon a közpénzek felhasználásának fokozott védelméhez és a korrupciós kockázatok csökkentéséhez,

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 2024. március 31.

b) intézkedjen az a) alpontban meghatározott vizsgálat eredményének a gyakorlatba történő átültetéséről.

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 2024. december 31.

5.6. A Kormány felhívja a pénzügyminisztert, hogy

a) a hazai forrásokból biztosított támogatások körére kiterjedően vizsgálja felül az államháztartási jogszabályokat a költségvetési támogatások lebonyolításában és kezelésében részt vevő szervek többszintűségének felülvizsgálata és esetleges megszüntetése érdekében, valamint az eljárási szabályokat a jelenleginél nagyobb körben történő egységesítési lehetőségekre kiterjedően,

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 2024. március 31.

b) tegyen jelentést a Kormány részére az a) alpont szerinti felülvizsgálat eredményéről, tapasztalatairól és tegyen előterjesztést a szükséges jogszabálmódosításokra,

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 2024. április 30.

5.7. A Kormány felhívja a pénzügyminisztert, hogy

a) a pályázati felhívások körére kiterjedően vizsgálja felül az államháztartási szabályokat a Támogatásokat Vizsgáló Iroda részére való bejelentési kötelezettség teljesítésére és a beruházásokra specifikált képzési rendszer kialakítása szempontjából, valamint biztosítja mindennek az informatikai nyomon követését,

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 2024. szeptember 30.

b) készítsen javaslatot olyan jogszabályi környezetre, amely az a) alpont szerinti felülvizsgálat eredményei alapján a fejezeti kezelésű előirányzatok terhére nyújtott támogatások esetében lehetőséget ad a támogatáshalmazódás vizsgálatára és módszertan alapján történő kockázatelemzésére,

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 2024. december 31.

5.8. A Kormány felhívja a pénzügyminisztert, hogy hozzon intézkedést a Támogatásokat Vizsgáló Iroda részére történő bejelentési kötelezettség teljesítésére.

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 2023. december 31.

5.9. A Kormány felhívja a pénzügyminisztert, hogy – az igazságügyi miniszter bevonásával – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében

a) mérje fel az adó- és büntetőjogi eljárások közötti párhuzamosságokat, és az eljárások eredményeként jelentkező kétszeres értékelés megszüntetésének lehetőségét az eljárási rendszerek átláthatóbbá tétele céljából,

Felelős: pénzügyminiszter

igazságügyi miniszter

Határidő: 2024. december 31.

b) tegyen előterjesztést a Kormány számára a szükséges intézkedésekre,

*Felelős: pénzügyminiszter
igazságügyi miniszter
Határidő: 2025. május 31.*

5.10. A Kormány felhívja a gazdaságfejlesztési minisztert, hogy az igazságügyi miniszter és a belügyminiszter bevonásával

a) szakmai szervezetekkel egyeztetve Magyarország versenyképességének további erősítése érdekében a nemzetközi jó gyakorlatok alapján készítsen szabályozási koncepciót a hazai nagyvállalatok belső kontrollrendszerének fejlesztésére,

*Felelős: gazdaságfejlesztési miniszter
Határidő: 2024. március 31.*

b) tegyen javaslatot a Kormány számára a bevezethető intézkedések ütemezéséről,

*Felelős: gazdaságfejlesztési miniszter
Határidő: 2024. június 30.*

6. Társadalmi integritás

6.1. A Kormány felhívja a kulturális és innovációs minisztert, hogy a belügyminiszter bevonásával

a) dolgozzon ki ajánlást a fiatal generáció szemléletformálása érdekében a korrupciómegelőzési ismeretek felsőoktatási tananyagba történő integrálására,

*Felelős: kulturális és innovációs miniszter
belügyminiszter
Határidő: 2024. június 30.*

b) tegyen jelentést a Kormánynak az ajánlásnak a felsőoktatási intézmények általi gyakorlatba ültetésére,

*Felelős: kulturális és innovációs miniszter
belügyminiszter
Határidő: 2025. november 30.*

6.2. A Kormány felkéri a Nemzeti Közszerződési Egyetem rektorát a 6.1. pontban meghatározott feladatokban való közreműködésre.

6.3. A Kormány felhívja a belügyminisztert, hogy gondoskodjon az etika és integritás témakörben tájékoztató anyag megküldéséről a köznevelési intézmények részére,

*Felelős: belügyminiszter
Határidő: 2024. december 31.*

6.4. A Kormány felhívja a belügyminisztert, hogy – az érintett miniszterek bevonásával –

a) gondoskodjon a közszerződési tervezett mentorálási rendszereiben a mentorok felkészítéséről a korrupcióval kapcsolatos ismeretátadásra,

*Felelős: belügyminiszter
érintett miniszterek
Határidő: 2024. december 31.*

b) tegyen jelentést a Kormány számára az a) alpont szerinti intézkedések tapasztalatairól,

*Felelős: belügyminiszter
érintett miniszterek*

Határidő: 2025. november 30.

6.5. A Kormány felhívja a belügyminisztert, hogy

a) vizsgálja meg a korrupciós kockázatok csökkentésének további lehetőségeit a köznevelés, az egészségügy és a szociális ellátás területén, és a szükséges intézkedésekről készítsen előterjesztést,

Felelős: belügyminiszter

Határidő: 2024. december 31.

b) tegyen jelentést a Kormány számára az a) alpont szerinti intézkedések eredményéről és végrehajtási tapasztalatairól.

Felelős: belügyminiszter

Határidő: 2025. november 30.

6.6. A Kormány felhívja az igazságügyi minisztert, hogy

a) vizsgálja meg a köztisztviselők és az állami közszolgáltatást nyújtó szervezetek tekintetében a közszféra intézményeinél már alkalmazott integritástudatosságot támogató intézkedések bevezetésének lehetőségét, és erről készítsen előterjesztést,

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2024. június 30.

b) tegyen javaslatot a Kormány számára a bevezethető intézkedések ütemezéséről,

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2024. december 31.

c) tegyen jelentést a Kormány számára a b) alpont szerint bevezetett intézkedések gyakorlati tapasztalatairól.

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2025. november 30.

6.7. A Kormány felhívja a Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető minisztert, hogy – az igazságügyi miniszter, a külgazdasági és külügyminiszter, illetve a belügyminiszter bevonásával – gondoskodjon tájékoztató kampányok lefolytatásáról.

a) a párhuzamosan működő bejelentő-rendszerek funkcióiról, a bejelentés folyamatáról, hasznosságáról, a bejelentő személyének védelméről, a közérdeket veszélyeztető visszaélések bejelentéséért való állampolgári felelősségről, beleértve a külföldi vesztegetés gyanújának bejelentését.

Felelős: Miniszterelnökséget vezető miniszter

igazságügyi miniszter

külgazdasági és külügyminiszter

belügyminiszter

Határidő: 2024. június 30.

b) az egészségügyben jelentkező hálapénz kivezetéséről.

Felelős: Miniszterelnökséget vezető miniszter

belügyminiszter

Határidő: 2024. június 30.

6.8. A Kormány felkéri az Alapvető Jogok Biztosát, hogy a 6.7. a) alpont megvalósításában működjön közre támogatva, hogy a bejelentővédelmi-rendszer a civil korrupció elleni fellépés hatékony eszköze legyen.

6.9. A Kormány felhívja a belügyminisztert, hogy gondoskodjon a szociális ellátásban dolgozó szakemberek részére olyan képzés megtartásáról, amely a csalással és korrupcióval szembeni ellenállóképességüket növeli.

Felelős: belügyminiszter

Határidő: 2025. november 30.

7. A külföldi vesztegetés elleni fellépés

7.1. A Kormány felhívja a külgazdasági és külügyminisztert, hogy gondoskodjon képzések megtartásáról a magyar vállalatokkal együttműködő ügynökségek, a külképviseletek dolgozói, valamint az export tevékenységet folytató üzleti élet szereplői számára a nemzetközi korrupciós kockázatok azonosítása és elkerülése érdekében, valamint az általuk észlelt külföldi vesztegetés bűncselekmény gyanújára vonatkozó jelentési kötelezettség teljesítésére.

Felelős: külgazdasági és külügyminiszter

Határidő: 2025. november 30.

7.2. A Kormány felhívja a pénzügyminisztert, hogy gondoskodjon rendszeresen speciális képzés megtartásáról a számviteli és könyvvizsgálói szakma és az adószakértők, adótanácsadók részére a külföldi vesztegetés kockázatai tárgyában.

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 2025. november 30.

7.3. A Kormány felhívja a külgazdasági és külügyminisztert, hogy

a) gazdasági ágazatonként mérje fel a nemzetközi érdekeltségű magyar gazdasági társaságok és egyéb vállalkozások külföldi vesztegetésnek való kitettségét, és készítsen előterjesztést a szükséges intézkedésekről,

Felelős: külgazdasági és külügyminiszter

Határidő: 2024. december 31.

b) tegyen jelentést a Kormány részére az a) alpont szerinti intézkedések eredményéről és a végrehajtás tapasztalatairól.

Felelős: külgazdasági és külügyminiszter

Határidő: 2025. november 30.

7.4. A Kormány felhívja a pénzügyminisztert, hogy

b) alakítsa ki a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint a Legfőbb Ügyészség külföldi vesztegetés tárgyában való együttműködés keretrendszerét, a született ítéletek megismerése, valamint az adóhatóság által észlelt bűncselekmény esetében a bejelentés küldésének és fogadásának hatékonysága fokozása érdekében,

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 2024. december 31.

b) tegyen jelentést a Kormány részére az a) alpont alapján tett intézkedéseknek a bejelentés küldésének és fogadásának hatékonyságára gyakorolt hatásáról,

Felelős: pénzügyminiszter

Határidő: 2025. november 30.

7.5. A Kormány felhívja az igazságügyi minisztert, hogy a legfőbb ügyéssel együttműködést kezdeményezve

a) folytasson nemzetközi tapasztalatcserére irányuló programot a külföldi vesztegetés tárgyú ügyek ügyészégi nyomozásának, vádképviselésének, valamint az ezekhez kapcsolódó kodifikációs feladatok hatékony ellátása érdekében,

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2024. december 31.

b) tegyen jelentést a Kormány részére az a) alpont szerinti tapasztalatcsere programnak a külföldi vesztegetés tárgyú ügyek ügyészégi nyomozásának, vádképviselésének, valamint az ezekhez kapcsolódó kodifikációs feladatoknak a hatékonyságára gyakorolt hatásáról.

Felelős: igazságügyi miniszter

Határidő: 2025. november 30.

8. A Kormány felhívja a területfejlesztési minisztert, hogy folyamatosan vizsgálja az uniós pénzügyi érdekeket sértő csalás elleni és a nemzeti korrupcióellenes stratégia intézkedései végrehajtásának összhangját.

Felelős: területfejlesztési miniszter

Határidő: 2024. december 31, és 2025. november 30.

9. A Kormány felhívja a belügyminisztert, hogy gondoskodjon a 2023-2025 közötti időszakra szóló középtávú Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia

a) hatásosságának független, professzionális külső értékelő szervezet általi értékeléséről.

Felelős: belügyminiszter

Határidő: 2026. február 28.

b) az a) alpont szerinti értékelése alapján készült beszámoló a Kormány általi elfogadásáról.

Felelős: belügyminiszter

Határidő: 2026. március 31.